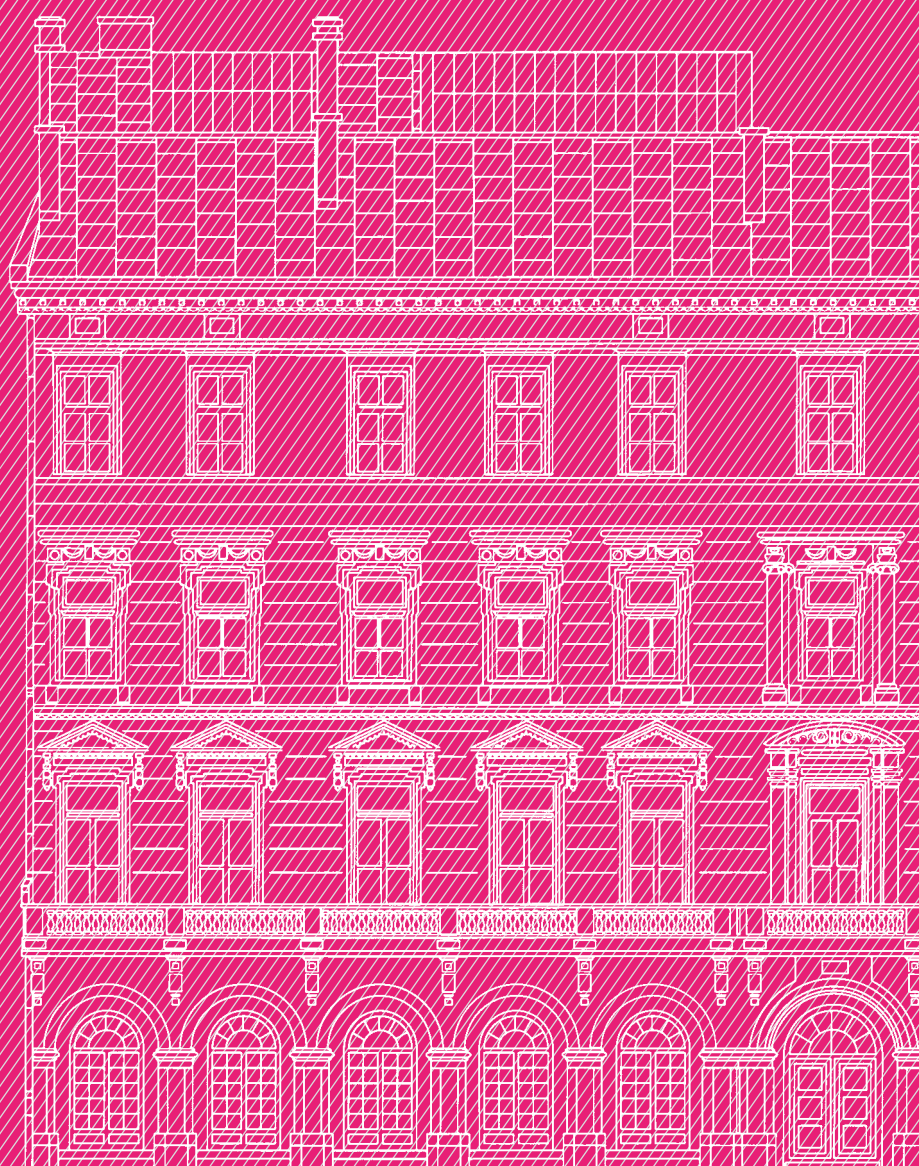
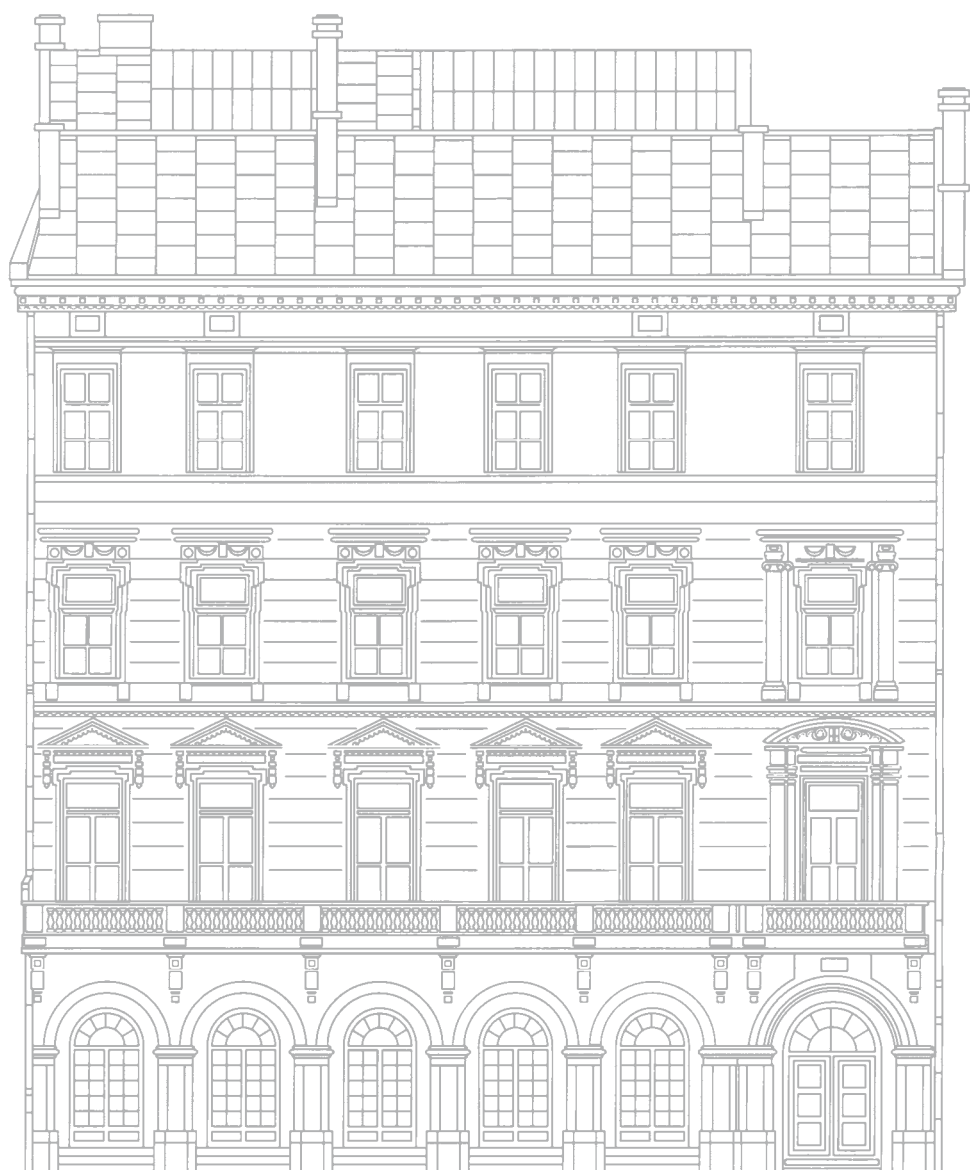

ROCZNIK MIĘDZYNARODOWEGO CENTRUM KULTURY

—
2015

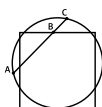

ROCZNIK
MIĘDZYNARODOWEGO
CENTRUM KULTURY

—

2015 [nr 24]

7 – Międzynarodowe Centrum Kultury w roku 2015

9 – Rok w pigułce

KALENDARIUM (STYCZEŃ – GRUDZIEŃ 2015)

KONFERENCJE • SEMINARIA

59 – Galicja po Galicji

65 – Przestrzeń kulturowa Europy Środkowej. Śląsk Cieszyński i konurbacja katowicka

73 – 3. Forum Dziedzictwa Europy Środkowej. Miasto

79 – Historia Polski w międzynarodowej perspektywie

WYSTAWY

87 – Mit Galicji

91 – Galicyjski Thanatos. Cmentarze wojenne w Galicji Zachodniej z lat 1914–1918

95 – Mythos Galizien

101 – Ślady ludzi. Cristiano Mascaro / Sławomir Rumiak

105 – Makom. Dani Karavan. Esencja miejsca

111 – Międzynarodowe Triennale Grafiki – Kraków 2015. Tabula rasa. Joanna Janowska-Augustyn

115 – M.K. Čiurlionis. Litewska opowieść

121 – Katedra ormiańska we Lwowie i jej twórcy

PROGRAMY EDUKACYJNE

127 – Akademia Dziedzictwa

131 – European Campus of Excellence. Creative City – Past, Present and Future

135 – V4 Heritage Academy. Management of UNESCO World Heritage Sites in Visegrad Countries

139 – Program edukacyjny towarzyszący wystawom

PROJEKTY • SIECI • PROGRAMY

144 – Thesaurus Poloniae

146 – AHICE – Art and Heritage in Central Europe

148 – „RIHA Journal”

149 – Eurośródziemnomorska Fundacja Dialogu Kultur im. Anny Lindh

153 – Polski Petersburg

155 – Inwentaryzacja zabytków sztuki sakralnej na ziemiach wschodnich dawnej Rzeczypospolitej – Lwów i ziemia chełmska

157 – Kłopotliwe dziedzictwo. Architektura i urbanistyka czasów narodowego socjalizmu w dzisiejszej Polsce

159 – Dziedzictwo kulturowe ma znaczenie dla Europy. W stronę europejskiego indeksu dziedzictwa kulturowego

PUBLIKACJE • BIBLIOTEKA • CZYTEL尼亚

162 – Publikacje 2015

180 – Biblioteka Naukowa mck i Czytelnia Rolanda Bergera

MECENASI, SPONSORZY, PARTNERZY

184 – Promocja, współpraca z mediami i partnerami

187 – Mecenasi, sponsorzy i partnerzy mck (styczeń–grudzień 2015)

ANEKS

190 – Rada Programowa Międzynarodowego Centrum Kultury

191 – Strategia Międzynarodowego Centrum Kultury na lata 2013–2020

193 – Struktura organizacyjna Międzynarodowego Centrum Kultury

195 – Statut Międzynarodowego Centrum Kultury

MIĘDZYNARODOWE CENTRUM KULTURY W ROKU 2015

W dwudziestym czwartym roku działalności Międzynarodowego Centrum Kultury kwestie pamięci, tożsamości, przestrzeni kulturowej, krajobrazu i miasta – wątki tradycyjnie obecne w jego programie i misji – uległy zasadniczemu rozwinięciu i poszerzeniu.

Otwarta jesienią 2014 roku wystawa *Mit Galicji* – pierwsza tak obszerna opowieść o Galicji widzianej z wielu perspektyw: polskiej, ukraińskiej, austriackiej i żydowskiej, która starała się uchwycić szczególnie fenomen Galicji będącej przede wszystkim skomplikowaną relacją pomiędzy czasem a przestrzenią, między bezpowrotnie utraconym „światem wczorajszym” a współczesnymi inkarnacjami jego mitu – zakończyła swą krakowską odsłonę, aby przenieść się do Wien Museum, gdzie wiosną i latem odwiedziło ją aż 42 tysiące zwiedzających. Pogłębieniu wątków podjętych na wystawie służyła też międzynarodowa konferencja *Galicja po Galicji* z udziałem najwybitniejszych badaczy z Europy i zza oceanu, a zapis jej obrad stał się podstawą dla numeru kwartalnika „Herito” o tym samym tytule.

Problematyka galicyjska wpisuje się w szersze zagadnienie przestrzeni kulturowej. Innym jej aspektem jest krajobraz kulturowy, przedmiot dorocznych seminariów i programów edukacyjnych mck. W 2015 roku krajobraz zaistniał jednak nie tylko w kontekście jego ochrony, ale przede wszystkim jako tworzywo artystyczne. Stało się to za sprawą pierwszej w Polsce wystawy światowej sławy rzeźbiarza Daniego Karavana, prekursora rzeźby *site specific* – jednego z najciekawszych nurtów w sztuce współczesnej eksplorującego *genius loci* krajobrazu, w którym tworzone jest dzieło. Namysłowi nad krajobrazem, obecnemu dziś w wielu dyscyplinach nauki i twórczości, oraz architekturze socmodernizmu jako inherentnego elementu środkowoeuropejskiego krajobrazu poświęcone zostały także dwa kolejne numery kwartalnika „Herito”.

W drugiej połowie roku w programie mck zostały rozwinięte wątki kulturowych i tożsamościotwórczych aspektów przestrzeni w dwóch kierunkach. Pierwszym stała się interdyscyplinarna refleksja nad miastem w kontekście środkowoeuropejskim, która była tematem 3. Forum Dziedzictwa Europy Środkowej, zorganizowanego w ramach działań Grupy Roboczej Ekspertów do spraw Dziedzictwa Kulturowego Krajów Grupy Wyszehradzkiej. Plenarne dyskusje, wykłady i prezentacje podczas Forum poświęcone zostały między innymi problematyce historycznego krajobrazu miejskiego, kreatywnych miast dziedzictwa, narracji miejskich, praktyk rewitalizacyjnych oraz pamięci i dynamiki rozwoju miast.

Drugim wątkiem była Litwa, której dziedzictwo pojawiło się w Galerii mck za sprawą dzieł największego artysty litewskiego przełomu XIX i XX wieku Mikołajusa Konstantinasa Čiurlionisa. Wystawa poświęcona jego twórczości – stanowiącej swoisty *Gesamtkunstwerk*, jako że komponował on muzykę, malarstwo i tworzył grafiki, pisał poezję – wpisała się w wieloletnią tradycję prezentacji w mck dokonań najwybitniejszych artystów środkowoeuropejskiej awangardy. Litwie i przestrzeni kulturowej Balticum poświęcony został również numer

„Herito”. Oba przedsięwzięcia związane były także z przewodnictwem Polski w Radzie Państw Morza Bałtyckiego. Rok wydarzeń w MCK zamknęła konferencja poświęcona historii Polski w międzynarodowej perspektywie.

Międzynarodowe Centrum Kultury od początku było i jest polskim obserwatorium przemian kulturowych w Europie Środkowej, dlatego wszystkie realizowane przez nas projekty łączy wspólny cel, stanowiący fundament naszej misji: refleksja nad fenomenem dziedzictwa kulturowego, które zwłaszcza w czasach tak dynamicznej zmiany zyskuje coraz większe znaczenie.

prof. dr hab. Jacek Purchla

DYREKTOR MIĘDZYNARODOWEGO CENTRUM KULTURY

ROK W PIGUŁCE

Wspólnym mianownikiem działalności programowej Międzynarodowego Centrum Kultury jest dziedzictwo kulturowe, na które patrzymy z perspektywy Europy Środkowej. Z jednej strony MCK wypełnia misję dyplomacji publicznej poprzez międzynarodowy dialog w kulturze – reprezentuje Polskę w wyspecjalizowanych sieciach kulturalnych, nierzadko jest też głosem Europy Środkowej na międzynarodowych forach. Z tą częścią działalności, która na co dzień jest dla większości naszych gości niewidoczna, wiąże się realizacja specjalistycznych badań w obszarze kultury tudzież przygotowywanie opracowań czy raportów będących elementem prowadzenia międzynarodowego dialogu na rzecz zarządzania, ochrony i popularyzacji dziedzictwa kulturowego. Z drugiej strony staramy się zainteresować i zainspirować do refleksji nad międzynarodowym dziedzictwem kulturowym szerokie grupy odbiorców – odwiedzających naszą Galerię, uczestników naszych konferencji, studiów podyplomowych i szkoły letniej, warsztatów artystycznych, seminariów, wykładów, spotkań i debat, a także czytelników naszych publikacji.

Odvediżło nas —

72 000 zwiędzających nasze wystawy

4500 uczestników konferencji, seminariów, spotkań, warsztatów i wykładów

3000 czytelników Biblioteki Naukowej MCK i Czytelnii Rolanda Bergera

niemal 82 000 użytkowników serwisu www.mck.krakow.pl

Zaszczycili nas swoją wizytą —

Getachew Engida, zastępca dyrektora generalnego UNESCO (26 stycznia)

Claudia Roth, wiceprzewodnicząca Bundestagu (17 września)

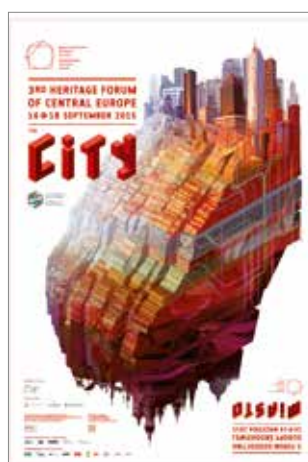
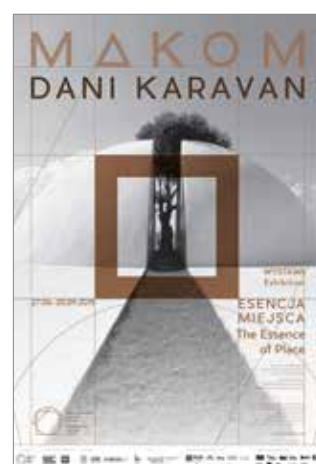
Cieszę nas wyróżnienia i nagrody —

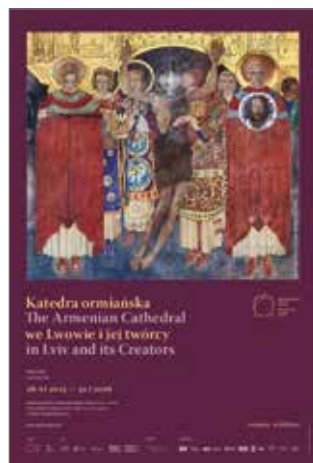
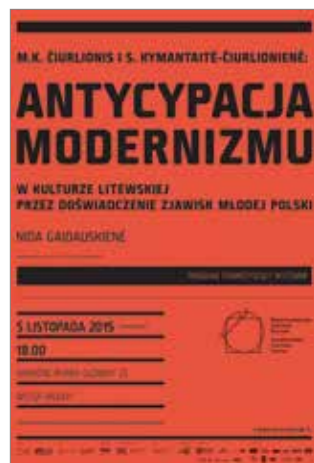
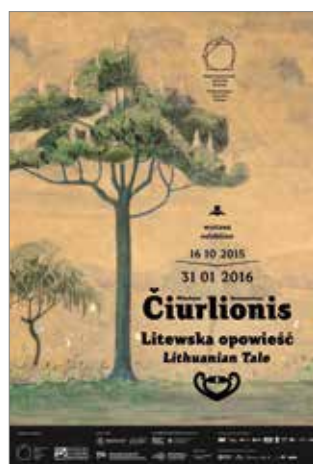
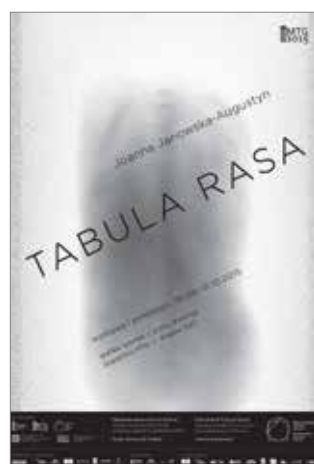
W maju 2015 roku album towarzyszący wystawie *Mit Galicji* został wyróżniony przez jury 54. edycji konkursu Najpiękniejsza Książka Roku, organizowanego przez Polskie Towarzystwo Wydawców Książek. Z kolei w trzynastej edycji konkursu Izby Wydawców Prasy na **Najlepszą Prasową Okładkę Roku GrandFront** uznanie zyskały dwie okładki magazynu „Herito” – numer czternasty, zatytułowany *Turcja – Türkiye – Turkey* otrzymał 1., a szesnasty, pt. *Stulecie Wielkiej Wojny*, 2. miejsce w konkursie.

mck zostało również uznane za Miejsce Przyjazne Seniorom i Miejsce Przyjazne Maluchom.

KALENDARIUM

STYCZEŃ

8/01 *Galicyjski Thanatos* – spotkanie towarzyszące wystawie; rozmowa z udziałem dr Beaty Nykiel i prof. Pawła Pencakowskiego

s. 91

14/01 Warszawa. Debata *Mit Galicji* z udziałem Andy Rottenberg, prof. Waldemara Łazugi i prof. Jacka Purchli w Austriackim Forum Kultury

Od lewej: Anda Rottenberg, prof. Jacek Purchla, prof. Waldemar Łazuga

18/01 *Muzeum Jednodniowe* – wydarzenie towarzyszące wystawie *Mit Galicji*. Muzeum Jednodniowe to wydarzenie polegające na efemerycznej wystawie, na której pokazywane są przedmioty przyniesione przez zwiedzających. Tematem przewodnim była Galicja. Uczestnicy przynieśli rodzinne fotografie i dokumenty oraz artefakty takie jak m.in. hełm strażacki i porcelanowy kubek z osłonką na wąsy

s. 87

19/01

Uniwersytet Ekonomiczny w Krakowie. Wykład prof. Jacka Purchli pt. *W poszukiwaniu miasta idealnego* w ramach seminarium *Wartości. Normy. Dobra* z cyklu *Koło Krakowskie*

21/01

Wokół Lwowa – spotkania o książkach. Spotkanie osnute było wokół trzech książek o Lwowie: *Secesja we Lwowie* Żanny Komar i Julii Bogdanowej, *Lviv. City of Paradoxes* Dolpha Kesslera, Michiela Driebergena, Keesa van Ruyvena i Ruuda Meijsa oraz *Lwów. O odczytywaniu miasta na nowo* Katarzyny Kotyńskiej. W spotkaniu, które zostało zorganizowane w ramach wydarzeń towarzyszących wystawie *Mit Galicji*, udział wzięli: dr Katarzyna Kotyńska, dr Żanna Komar i prof. Jacek Purchla

s. 172

Od lewej: dr Katarzyna Kotyńska, prof. Jacek Purchla, dr Żanna Komar

26/01

Wizyta Getachewa Engidy, zastępcy dyrektora generalnego UNESCO; spotkanie z prof. Jackiem Purchlą i dyr. Agatą Wąsowską-Pawlik. Gościowi towarzyszyli: Dariusz Mańczyk, kierownik Referatu ds. Społecznych i Agencji Wyspecjalizowanych w Departamencie Narodów Zjednoczonych i Praw Człowieka, Ministerstwo Spraw Zagranicznych RP, oraz Sławomir Ratajski, sekretarz generalny Polskiego Komitetu ds. UNESCO

Zastępca dyrektora generalnego UNESCO Getachew Engida i dyr. Agata Wąsowska-Pawlik

Instytut Rozwoju Miast w Krakowie. *Kraków – metropolia?* – wykład prof. Jacka Purchli w ramach seminarium naukowego z cyklu *Śniadania u geografów*

27/01

Wizyta Zoltána Baloga, ministra ds. zasobów ludzkich Węgier; spotkanie z prof. Jackiem Purchlą i dyr. Agatą Wąsowską-Pawlik; goście towarzyszyli: Gergely Prőhle (podsekretarz stanu w Ministerstwie Zasobów Ludzkich Węgier), Zoltán Maruzsa (podsekretarz stanu w Ministerstwie Zasobów Ludzkich Węgier), Iván Gyurcsík (ambasador Węgier), prof. Adrienne Körmendy (konsul generalna Węgier) i Nóémi Petneki

Wizyta i Damy RP Anny Komorowskiej na wystawie *Mit Galicji*

27-28/01

Austria, Wiedeń. Udział prof. Jacka Purchli, dr Moniki Rydiger i dr Żanny Komar w konferencji prasowej zapowiadającej wernisaż wystawy *Mit Galicji* w Wien Museum

s. 95

30/01

Posiedzenie Rady Programowej mck oraz noworoczne spotkanie Przyjaciół i Partnerów mck; podczas tego spotkania prof. Jacek Purchla został uhonorowany Odznaką Honorową MSZ „Bene Merito”, którą wręczyła podsekretarz stanu w MKiDN dr Monika Smoleń

Od lewej: przewodniczący Rady Programowej mck prof. Andrzej Rottermund, prof. Jacek Purchla, podsekretarz stanu w MKiDN dr Monika Smoleń

Udział dr. hab. Krzysztofa Brońskiego w konferencji *Bezpieczeństwo w Bibliotece II* w Chorzowie organizowanej w ramach xxxii Forum Bibliotekarzy

31/01 Tarnów. Debata *Galicyjski Tarnów* poświęcona wielokulturowemu dziedzictwu Tarnowa z udziałem dr Moniki Rydiger, Ewy Łaczyńskiej-Widz oraz Kingi Migalskiej; prowadzenie Helena Postawka-Lech. Promocja książki dla dzieci *Galicyjska kraina przygód* i warsztaty dla dzieci

31/01-8/02 Tarnów. *MOJA GALICJA* / Muzeum Jednodniowe, wydarzenie towarzyszące wystawie *Mit Galicji* odbywające się w Galerii BWA

s. 87

LUTY

1-4/02 Belgia, Leuven. Udział prof. Jacka Purchli i Joanny Sanetry-Szeligi w posiedzeniu komitetu sterującego projektu *Cultural Heritage Counts for Europe* oraz konferencji *Heritage Counts. International Conference on the Economic, Social, Environmental and Cultural Impact of Heritage*, podczas której J. Sanetra-Szeliga przedstawiła referat *Cultural Heritage Counts for Europe. 2020 Strategy*

s. 159

20-25/02 Kino pod Baranami. Festiwal Filmów Galicyjskich, wydarzenie towarzyszące wystawie *Mit Galicji*. W ramach przeglądu pokazano następujące filmy: *Austeria*, *Cienie zapomnianych przodków*, *Marsz Radeckiego*, *Wino truskawkowe*, *Lekcja martwego języka*, *Sanatorium pod Klepsydrą*, *Dodek na froncie*

s. 87

22/02 Towarzystwo Miłośników Historii i Zabytków Krakowa. *Kra-ków na przełomie XIX i XX wieku* – wykład prof. Jacka Purchli w cyklu *Zdobywamy Odznakę Przyjaciela Krakowa*

26/02 Nowy Sącz. Debata *Galicyjski Nowy Sącz* towarzysząca wystawie *Mit Galicji* z udziałem Antoniego Kroha, dr Moniki Rydiger, Kingi Migalskiej; prowadzenie Helena Postawka-Lech

s. 87

MARZEC

3/03 Sala Baltazara Fontany Pałacu „Pod Krzysztofony”. Udział prof. Jacka Purchli w debacie zorganizowanej przez Muzeum Historyczne Miasta Krakowa zatytułowanej: *Rozwój czy rozrost? Debata o metropolitalnym znaczeniu Krakowa w 100. rocznicę połączenia Podgórze i Krakowa*

4/03 Prezydent Miasta Krakowa prof. Jacek Majchrowski z wizytą w mck i na wystawie *Mit Galicji*

s. 87

5-6/03 Międzynarodowa konferencja *Galicja po Galicji* będąca podsumowaniem projektu badawczego i wystawy *Mit Galicji*. W czasie obrad zaproszeni eksperci austriaccy, polscy, ukraińscy i amerykańscy dyskutowali o niegasnącym fenomenie

s. 59

Galicji, o jego wielowymiarowości i uniwersalnej symbolice dla Polski, Austrii, Izraela oraz Ukrainy

Panel *Galicja a Ukraina w Europie*. Od lewej: Paweł Kowal, Jurko Prochaško, prof. Mykoła Riabczuk, Taras Woźniak

Hiszpania, Barcelona. Udział dr. Michała Wiśniewskiego w dorocznym spotkaniu *City History Museums Network*

7/03

Uroczystość wręczenia ambasadorowi dr. Emilowi Brixowi Nagrody Honorowej im. Wacława Felczaka i Henryka Wereszyckiego w Sali Konferencyjnej mck

s. 59

Larry Wolff, *Galicja wynaleziona* – wykład kończący obrady konferencji *Galicja po Galicji*

Od lewej: amb. dr Emil Brix i prof. Larry Wolff

10-23/03

Niemcy, Monachium. Prof. Jacek Purchla w Zentralinstitut für Kunstgeschichte w ramach Stypendium im. Alexandra von Humboldta realizuje projekt naukowy *Die Architektur der NS-Zeit im heutigen Polen*

18/03

Collegium Novum uJ. Dyr. Anna Gawron i dr. hab. Krzysztof Broński uczestniczą w pokazie filmu *Droga przez las* poświęconego prof. Jerzemu Wyrozumskiemu

21/03

Tropieciele miasta: spacer fotograficzny – spacer zapowiadający wystawę *Ślady ludzi. Cristiano Mascaro / Sławomir Rumiak*; prowadzenie Barbara Budniak

s. 101

24/03

Warszawa. *Socmodernizm w architekturze* – dyskusja na kanwie podwójnego, 17.–18. numeru „Herito” z udziałem Łukasza Galuska, Michała Krasuckiego, Filipa Springera i dr. Michała Wiśniewskiego; prowadzenie Max Cegielski. Spotkanie w ramach cyklu dyskusyjnego Studio Europa organizowanego przez „Herito” w klubokawiarni Państwomiesto

s. 162

Od lewej: Max Cegielski, dr Michał Wiśniewski, Filip Springer, Łukasz Galusek, Michał Krasucki

24-28/03

Austria, Wiedeń. Wernisaż organizowanej przez MCK wystawy *Mit Galicji* w Wien Museum oraz wykład wygłoszony przez prof. Jacka Purchlę *Galizische Mythen. Wo einander Erinnerungen treffen*; w wernisażu uczestniczyły także: dyr. Agata Wąsowska-Pawlik, dr Monika Rydiger, dr Żanna Komar i Anna Śliwa

s. 95

Autorzy koncepcji wystawy (od lewej): Werner Michael Schwarz, dr Wolfgang Kos i prof. Jacek Purchla podczas konferencji prasowej w Wien Museum

27/03

Wernisaż wystawy fotograficznej *Ślady ludzi. Cristiano Mascaro / Sławomir Rumiak*, przygotowanej we współpracy z Instytutem Adama Mickiewicza w ramach przygotowań do Roku Polskiego w Brazylii

s. 101

Od lewej: Sławomir Rumiak i Cristiano Mascaro

29/03–1/04

Norwegia, Trondheim. Dyr. Agata Wąsowska-Pawlik i dr Monika Rydiger z wizytą roboczą w mist (Museene i Sør-Trøndelag) w związku z przygotowaniami do wystawy *Logika lokalności. Norweski i polski współczesny design* w Galerii mck w 2016 i w Kunstindustrimuseum w Trondheim w 2017 roku

KWIECIEŃ

1/04

Czas muzeów. Od świątyni sztuki do centrum kultury? – spotkanie z dr Katarzyną Jagodzińską; prowadzenie Justyna Nowicka. Spotkanie wokół książki dr K. Jagodzińskiej *Czas muzeów w Europie Środkowej. Muzea i centra sztuki współczesnej (1989–2014)* wydanej nakładem mck

Od lewej: dr Katarzyna Jagodzińska i Justyna Nowicka

9–10/04

Czechy, Praga. Udział prof. Jacka Purchli, dyr. Agaty Wąsowskiej-Pawlik, dr. Michała Wiśniewskiego i dr Katarzyny Jagodzińskiej w spotkaniu grupy roboczej ekspertów ds. dziedzictwa kulturowego V4 w siedzibie Ministerstwa Kultury Republiki Czeskiej w Pałacu Nostitzów

13/04

Pokaz filmu dokumentalnego *La Comuna 9. Odzyskując miasto* połączony z dyskusją z udziałem: Sandry Liliany Ríos, głównej bohaterki filmu, lokalnej aktywistki z Medellín, reżyserki i socjolożki Ingi Hajdarowicz i Anny Bednarczyk. Wydarzenie towarzyszyło wystawie *Ślady ludzi*. Cristiano Mascaro / Sławomir Rumiak

s. 101

Od lewej: Anna Bednarczyk, Sandra Liliana Ríos, Inga Hajdarowicz

14-16/04

Belgia, Bruksela. Prof. Jacek Purchla uczestniczy w spotkaniu ekspertów ds. Znaku Europejskiego Dziedzictwa (European Heritage Label). Zadaniem panelu ekspertów jest ocena i ewaluacja aplikacji miejsc ubiegających się o ten tytuł. Znak Europejskiego Dziedzictwa jest przyznawany obiektom – symbolom europejskiej historii i kultury, wzmacniającym integrację i poczucie przynależności do Unii Europejskiej, w szczególności wśród młodzieży. Prof. Jacek Purchla został powołany przez Komisję Europejską na kolejną trzyletnią kadencję członka panelu w 2014 roku

16/04

Andrzej Komar, przewodniczący Społecznego Komitetu Odbudowy Ukraińskiego Narodnego (Ludowego) Domu w Przemysłu, z wizytą w mck i na spotkaniu z dyr. Agatą Wąsowską-Pawlik; w spotkaniu uczestniczyli: dr Żanna Komar i dr Michał Wiśniewski; celem wizyty było poznanie zarówno rozwiązań architektonicznych i funkcjonalnych zastosowanych podczas przebudowy siedziby mck, jak i działalności merytorycznej Centrum

Tropicele miasta: warsztaty fotograficzne – warsztaty z fotografem Jakubem Karwowskim. Spotkanie w ramach programu towarzyszącego wystawie *Ślady ludzi*. Cristiano Mascaro / Sławomir Rumiak

s. 101

20/04

Udział prof. Jacka Purchli – wiceprezesa Towarzystwa Miłośników Historii i Zabytków Krakowa – w posiedzeniu Wydziału TMHizK w siedzibie Towarzystwa przy ul. św. Jana 12; prof. J. Purchla został jednogłośnie wybrany na stanowisko prezesa TMHizK

22/04

Uroczystość wręczenia medalu Zasłużony Kulturze – Gloria Artis prof. Władysławowi Stróżewskiemu; medal wręczył Jacek Olbrycht, dyrektor generalny Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego

Od lewej: prof. Władysław Stróżewski i prof. Jacek Purchla

Wizyta studyjna przedstawicieli Ministerstwa Kultury Chińskiej Republiki Ludowej pod przewodnictwem Li Hongqiong, zastępczyni dyrektora Departamentu Polityki Kulturalnej i Prawa

23/04

Katowice. *Socmodernizm w architekturze* – dyskusja na kanwie podwójnego, 17.–18. numeru „Herito” z udziałem Łukasza Galuska, Anny Syskiej i dr. Michała Wiśniewskiego; prowadzenie Anna Dudzińska. Spotkanie w klubokawiarni Kato

s. 162

23-25/04

Łódź. Udział prof. Jacka Purchli, dyr. Agaty Wąsowskiej-Pawlik i dr Katarzyny Jagodzińskiej w I Kongresie Muzealników Polskich; prof. J. Purchla wygłosił referat zatytułowany: *Muzea a zarządzanie dziedzictwem*

25/04

Subiektywna mapa miasta – spacer fotograficzny dla rodziców z dziećmi towarzyszący wystawie *Ślady ludzi. Cristiano Mascaro / Sławomir Rumiak* w ramach Cracow Gallery Weekend KRAKERS

s. 101

30/04

Dr Jakub Forst-Battaglia, dyrektor Austriackiego Forum Kultury w Kijowie, na spotkaniu roboczym z dyr. Agatą Wąsowską-Pawlik

MAJ

4-7/05

Niemcy, Monachium. Udział prof. Jacka Purchli, dyr. Agaty Wąsowskiej-Pawlik, dr Żanny Komar i Heleny Postawki-Lech w seminarium w ramach projektu *Kłopotliwe dziedzictwo* w Zentralinstitut für Kunstgeschichte; prof. J. Purchla wygłosił referat zatytułowany: *Umgewolltes Erbe – die polnische Erfahrung*

s. 157

Od lewej: prof. Jacek Purchla, dyr. Agata Wąsowska-Pawlik, Helena Postawka-Lech, dr Żanna Komar, dr Christian Fuhrmeister, prof. Wolf Tegethoff i przewodnik w ośrodku szkoleniowym w Ordensburg Sontheim

Nowo wybudowane Centrum Dokumentacji NS w Monachium (NS-Dokumentationszentrum München)

7/05

Socmodernizm w architekturze – dyskusja na kanwie podwójnego, 17.–18. numeru „Herito” z udziałem prof. Witolda Cęckiewicza, Łukasza Galuska i dr. Michała Wiśniewskiego; prowadzenie Konrad Myślik

s. 162

Od lewej: Konrad Myślik, prof. Witold Cęckiewicz, dr Michał Wiśniewski, Łukasz Galusek

8/05

Spotkanie stypendystów XII edycji programu Thesaurus Poloniae

s. 144

Od lewej: Natalia Sindetskaja (Estonia), Ola Khito (Syria), Mariya Kret (Ukraina), Mariana Mosorko (Ukraina), Oksana Cybulko (Ukraina), prof. Jason Francisco (USA)

12/05

Ję Andrea Bekić, ambasador nadzwyczajna i pełnomocna Republiki Chorwacji, wraz z małżonkiem z wizytą roboczą w MCK i na spotkaniu z dyr. Agatą Wąsowską-Pawlik i Łukaszem Galuskiem

12-13/05

Niemcy, Brühl. Udział prof. Jacka Purchli, dr Moniki Rydiger i Anny Śliwy w roboczym spotkaniu zorganizowanym w Muzeum Maxa Ernsta dotyczącym przygotowań do wystawy Maxa Ernsta w MCK w 2016 roku

14/05

Prof. Adrienne Körmendy, konsul generalna Węgier w Krakowie, wraz z przedstawicielami MSZ Węgier z wizytą roboczą w MCK i na spotkaniu z dyr. Agatą Wąsowską-Pawlik

14-17/05

Warszawa. Udział MCK w Warszawskich Targach Książki

15/05 Noc Muzeów w mck. Zwiedzanie wystawy *Ślady ludzi. Cristiano Mascaro* / Sławomir Rumiak i warsztaty dla dzieci

s. 101

17/05 *Sasi w Siedmiogrodzie – dziedzictwo, tożsamość, współczesność* – wykład Łukasza Galuska zorganizowany w mck przez Rumuński Instytut Kultury w ramach Festiwalu Kultury Rumuńskiej w Krakowie

20/05 Słowacja, Koszyce. Dyr. Agata Wąsowska-Pawlik i Natalia Żak na spotkaniu roboczym w związku z przygotowaniami do wystawy *Koszycka moderna*

23–25/05 Ustronie Śląskie. Udział dr. hab. Krzysztofa Brońskiego w konferencji naukowej: *Kresy Wschodnie – Kresy Zachodnie. Gospodarcze i społeczne znaczenie polskich kresów* z referatem *Struktura społeczno-zawodowa oraz sytuacja materialna społeczności miejskiej Galicji Wschodniej*

27/05 Polska Akademia Umiejętności. Wystąpienie dr Beaty Nykiel *Życie codzienne Karoliny Lanckorońskiej* w zorganizowanej przez PAU debacie w ramach cyklu *Spotkania z Karłą*

28/05 Słowacja, Bratysława. *Socmodernizm w architekturze* – dyskusja na kanwie podwójnego, 17.–18. numeru „Herito” z udziałem prof. Henriety Moravčíkovej, Łukasza Galuska i dr. Michała Wiśniewskiego; prowadzenie Dominika Belanská. Spotkanie w ramach Dni architektury a dizajnu (DAAD)

s. 162

29–31/05 Słowacja, Bratysława. Udział mck w targach książki Bratislavský knižný festival BRAX

31/05 Dzień mamy i dziecka w mck towarzyszący wystawie *Ślady ludzi. Cristiano Mascaro* / Sławomir Rumiak

s. 101

CZERWIEC

3-8/06

Posiedzenie Rady Programowej msk i seminarium objazdowe z cyklu *Przestrzeń kulturowa Europy Środkowej* zatytułowane *Śląsk Cieszyński i konurbacja katowicka*

s. 65

Uczestnicy seminarium w Ostrawie. Od lewej: prof. Jana Raclavská, amb. Magdaléna Vášáryová, prof. Mykoła Riabczuk, prof. Andrzej Chwalba, senator Janusz Sepioł

Uczestnicy seminarium w Hucie Witkowiec

10/06

Gdańsk. *Trzy kolory. O sztuce Rumunii* – wykład Łukasza Gałuska w ramach Tygodnia Rumuńskiego odbywającego się w Teatrze Szekspirowskim i współorganizowanego przez Rumuński Instytut Kultury

10-14/06

Norwegia, Oslo. Udział prof. Jacka Purchli, dr Katarzyny Jagodzińskiej i Joanny Sanetry-Szeligi w Kongresie Europa Nostra, podczas którego został zaprezentowany raport *Cultural Heritage Counts for Europe*, będący rezultatem projektu zrealizowanego przez międzynarodowe konsorcjum pod prze-

s. 176

wodnictwem EN; dyskusja panelowa *Making the Case* w auli Uniwersytetu w Oslo

Dyskusja panelowa. Od lewej: Kate Pugh, Aziliz Vandesande, Koenraad Van Balen, Joanna Sanetra-Szeliga, prof. Jacek Purchla, dr Claire Giraud-Labalte

Twórcynie raportu: dr Katarzyna Jagodzińska, Aziliz Vandesande, Joanna Sanetra-Szeliga, Clara Thys

17-21/06

Rosja, Sankt-Petersburg. Bilateralne seminarium w ramach prac nad encyklopedią internetową *Polski Petersburg* zorganizowane przez rosyjskiego partnera projektu – Międzynarodową Fundację Charytatywną im. Dmitrija Lichaczowa, z udziałem koordynatora polskiej wersji encyklopedii dr Beaty Nykiel i polskich współpracowników

s. 153

18-19/06

Belgia, Bruksela. Prof. Jacek Purchla uczestniczy w spotkaniu ekspertów ds. Znak Europejskiego Dziedzictwa

22/06

Uroczystość dekoracji srebrnym medalem Zasłużony Kulturze – Gloria Artis prof. Tokimasy Sekiguchiego. Aktu dekoracji dokonała minister kultury i dziedzictwa narodowego prof. Małgorzata Omilanowska w Sali Panoramicznej MCK

22-24/06

Węgry, Kőszeg. Udział dr. Michała Wiśniewskiego w dyskusji panelowej *From Visegrad Four to Visegrad Six? New Perspectives for Central European Cooperation Twenty-Five Years after the Fall of the Iron Curtain*. Spotkanie w ramach szkoły letniej organizowanej przez University of Pannonia pod tytułem *Europe 25-25. Twenty Five Years – Evaluating the Past and Forecasting the Future*

22-26/06

Turcja, Stambuł. Udział dr Beaty Nykiel w zorganizowanej przez Konsulat Generalny RP w Stambule wizycie studyjnej w związku z przygotowaniem do projektu *Wybitni Polacy w Turcji od Tanzimatu do końca II wojny światowej* oraz w spotkaniu z Özalpem Birole, dyrektorem İstanbul Araştırmaları Enstitüsü (Istambulskiego Instytutu Badawczego) i Muzeum Pera w Istambule, dotyczącym realizacji wspólnego projektu wystawienniczego w MCK

24/06

JCC – Centrum Społeczności Żydowskiej. Prof. Jacek Purchla prowadził spotkanie związane z promocją książki Adama Bartosza *Galicyskim szlakiem chasydów sądecko-bobowskich*

25/06

Rozgrywki piłkarskie w Galicji do roku 1914 – spotkanie w ramach Wykładów Otwartych Akademii Dziedzictwa będące promocją publikacji pod tym samym tytułem, z udziałem autorów Piotra Chomickiego i Leszka Śledziony; prowadzenie dr hab. Piotr Dobosz

26/06

Wernisaż wystawy *Makom. Dani Karavan. Esencja miejsca* z udziałem artysty

s. 105

Od lewej: Dani Karavan, prof. Jacek Purchla, Hava Karavan

W pierwszym rzędzie artysta z rodziną

Dani Karavan

Od lewej: kuratorka wystawy dr Monika Rydiger, prof. Jacek Purchla i prof. Andrzej Wajda na wystawie Daniego Karavana

28/06

Zwiedzanie wystawy *Makom. Dani Karavan. Esencja miejsca* z Danim Karavanem

s. 105

28/06-2/07

Niemcy, Bonn. Udział prof. Jacka Purchli – wiceprzewodniczącego Polskiego Komitetu ds. UNESCO – w 39. sesji Komitetu Światowego Dziedzictwa oraz prezentacja (wraz ze Snešką Quaedvlieg-Mihailović, sekretarzem generalną Europa Nostra) raportu *Cultural Heritage Counts for Europe* Irinie Bokovej, dyrektorki generalnej UNESCO

s. 176

Od lewej: Alfredo Perez de Armiñan, dr Claus-Peter Echter, prof. Jacek Purchla, Irina Bokova, Denis de Kergorlay, prof. Hermann Parzinger, Sneška Quaedvlieg-Mihailović

LIPIEC

3/07 Anna Azari, ambasador Izraela, z wizytą w MCK i na spotkaniu z prof. Jackiem Purchlą i dyr. Agatą Wąsowską-Pawlik

s. 127

Miejsce czy nie-miejsce – wykład Jasona Francisco, stypendysty 12. edycji programu Thesaurus Poloniae, w ramach Wykładów Otwartych Akademii Dziedzictwa

4/07 Uniwersytet Ekonomiczny w Krakowie. Obchody 90-lecia UEK – prof. Jacek Purchla przewodnikiem po kampusie uniwersyteckim

Warszawa. *Myślenie krajobrazem* – spotkanie wokół wystawy Daniego Karavana oraz 19. numeru kwartalnika „Herito” z udziałem dr Moniki Rydiger, Magdaleny Zych i Jarosława Kozakiewicza; prowadzenie Helena Postawka-Lech. Spotkanie odbyło się w Muzeum Rzeźby im. Xawerego Dunikowskiego w Królikarni

s. 163

7/07 *Myślenie krajobrazem* – spotkanie wokół wystawy Daniego Karavana oraz 19. numeru kwartalnika „Herito” z udziałem dr Moniki Rydiger, Magdaleny Zych i Bartosza Haducha; prowadzenie Helena Postawka-Lech

s. 163

8/07 *Ocalić od katastrofy. Syryjskie zabytki a konflikt zbrojny* – wykład Oli Khito i Aishy Darwish, stypendystek 11. i 12. edycji programu Thesaurus Poloniae, w ramach Wykładów Otwartych Akademii Dziedzictwa

s. 127

Od lewej: Ola Khito i Aisha Darwish

Od lewej: Aisha Darwish, dyr. Agata Wąsowska-Pawlik, Ola Khito

9/07

Uczestnicy 1 edycji szkoły letniej Stowarzyszenia Gmin i Powiatów Małopolski – „grupa 25 aktywnych liderów polskich i polonijnych organizacji działających w Rosji, Ukrainie, Białorusi i Litwie” – z wizytą w мск i na spotkaniu z prof. Jackiem Purchlą i dyr. Agatą Wąsowską-Pawlik

10-15/07

Śląsk Opolski. Warsztaty z zakresu zarządzania dziedzictwem kulturowym w ramach 9. edycji Akademii Dziedzictwa; prowadzenie dr hab. Bogusław Czechowicz, prof. Uniwersytetu Opolskiego

s. 127

Spotkanie z dyrektorem Muzeum Regionalnego w Głogówku Aleksandrem Devosges-Cuberem

Wizyta w Pokoju na Śląsku Opolskim

13/07

Kraków w Europie Środka. Cracow in the European Core – wykład inauguracyjny prof. Jacka Purchli dla uczestników kursu *V4 Heritage Academy*

s. 135

13-19/07

Słowacja, Bańska Szczawnica. *V4 Heritage Academy* – kurs zarządzania miejscami dziedzictwa kulturowego dla pracowników instytucji kultury oraz służb konserwatorskich z regionu Europy Środkowej

s. 135

Uczestnicy *V4 Heritage Academy* w Vlkolíncu

15/07

Warszawa. Uroczystość wręczenia prof. Jackowi Purchli nominacji na przewodniczącego Polskiego Komitetu ds. UNESCO w siedzibie Ministerstwa Spraw Zagranicznych

Konsulat Węgier w Krakowie. Udział prof. Jacka Purchli w spotkaniu z doradcą premiera Węgier ds. kultury Gézą Szócssem oraz z konsul generalną Węgier prof. Adrienne Körmendy

16/07

Minister kultury i dziedzictwa narodowego prof. Małgorzata Omilanowska z wizytą na wystawie Daniego Karavana

s. 105

Od lewej: kuratorka wystawy dr Monika Rydiger i prof. Małgorzata Omilanowska

22/07

Warszawa. Udział prof. Jacka Purchli – przewodniczącego Rady ds. Ochrony Zabytków przy Ministrze Kultury i Dziedzictwa Narodowego – w posiedzeniu Rady

23/07

Lublin. Wykład prof. Jacka Purchli *What Is an Integrated Approach? The Role of Cities and the Value of Historic Urban Landscape* dla słuchaczy szkoły letniej Polskiego Komitetu ds. UNESCO na Politechnice Lubelskiej

30-31/07

Katowice. Udział Ewy Wojtoń w warsztatach *Szychta kreatywna u nas* w Muzeum Śląskim z wystąpieniem na temat wykorzystania środków norweskich oraz rewitalizacji społecznej w Krakowie

SIERPIEŃ

18/08

Urząd Miasta Krakowa. Udział prof. Jacka Purchli – przewodniczącego Polskiego Komitetu ds. UNESCO – w uroczystości podpisania listu intencyjnego w sprawie organizacji w Krakowie w 2017 roku 41. Sesji Komitetu Światowego Dziedzictwa UNESCO. Jego sygnatariuszami są: prof. Małgorzata Omilanowska, minister kultury i dziedzictwa narodowego, Grzegorz Schetyna, minister spraw zagranicznych, oraz prezydent Krakowa Jacek Majchrowski

28/08

Cai Lian, radczyni ds. kultury w Ambasadzie Chińskiej Republiki Ludowej, oraz Maria Li z Wydziału Kultury Ambasady CHRL z wizytą w mck i na spotkaniu z dyr. Agatą Wąsowską-Pawlik

WRZESIEŃ

7/09 Spotkanie prof. Jacka Purchli i dyr. Agaty Wąsowskiej-Pawlik z delegacją dyrektorów i pracowników duńskich muzeów; wśród uczestników wizyty był dyrektor Muzeum Narodowego w Kopenhadze Per Christian Madsen

7-8/09 Spotkanie robocze dyr. Agaty Wąsowskiej-Pawlik, dr Moniki Rydiger i Anny Śliwy z delegacją z Trondheim – dyrektorką Åshild Adsen i kuratorką Solveig Lønmo z Nordenfjeldske Kunstindustrimuseum, działającego w ramach mistrz, w związku z przygotowaniami do wystawy *Logika lokalności. Norweski i polski współczesny design*

8-9/09 Krynica. Udział prof. Jacka Purchli w uroczystym otwarciu xxv Forum Ekonomicznego. Podczas uroczystości prof. J. Purchli została wręczona Nagroda Forum Ekonomicznego Nowa Kultura Nowej Europy im. Stanisława Vincenza

Prof. Jacek Purchla (w środku) odbiera nagrodę z rąk przewodniczącego Rady Miasta Krakowa Bogusława Kośmidra (z prawej). Laudację wygłosiła zastępczyni prezydenta Krakowa ds. Kultury Magdalena Sroka (z lewej)

10/09 Ukraina, Lwów. Udział mck w 22. Forum Wydawców

10-11/09 Łódź. Udział prof. Jacka Purchli w v Ogólnopolskim Kongresie Urbanistyki Polskiej; prof. J. Purchla wygłosił referat zatytułowany: *Dziedzictwo kulturowe a urbanizacja. Zmiana relacji?* podczas sesji *Centrum w mieście zrównoważonym. Centrum wielkomiejskie, współczesne procesy urbanizacji, siły destrukcji, mechanizmy naprawy, publiczny charakter centrum*

12/09 Symboliczne przekazanie pracy Daniego Karavana *Hommage à Tadeusz Kantor* do zbiorów Cricoteki w Galerii mck.

s. 105

Od lewej: senator Janusz Sepioł, dyrektorka Ośrodka Dokumentacji Sztuki Tadeusza Kantora „Cricoteka” Natalia Zarzecka, prof. Jacek Purchla

16/09

3. *Forum Dziedzictwa Europy Środkowej* – kolejna edycja międzynarodowej konferencji na temat filozofii, zarządzania, ochrony oraz wymiaru ekonomicznego, społecznego i politycznego dziedzictwa kulturowego, organizowanej pod auspicjami Grupy Roboczej ds. Dziedzictwa Kultury Krajów Grupy Wyszehradzkiej. Temat edycji: „Miasto”

s. 73

Sesja *Heritage cities and cooperation in the V4 region*. Od lewej: Kristína Markušová (Słowacja), Zuzana Jandlová (Czechy), Barbara Fogarasi (Węgry), prof. Jacek Purchla

Debata *Cities: Re-fashioning needed! On revitalisation in cities*. Od lewej: Petr Šimon (Czechy), Agata Wąsowska-Pawlik (prowadzenie), Marek Adamov (Słowacja), Jarosław Ogrodowski (Polska), Tamás Fejérdy (Węgry)

Wernisaż wystawy grafiki Agnieszki Łakomej *Selfmade City* w ramach Międzynarodowego Triennale Grafiki

s. 111

16-25/09

Program edukacyjny *Creative City – Past, Recent and Future* realizowany w ramach projektu European Campus of Excellence, poświęcony fenomenowi miasta kreatywnego oraz jego wpływowi na dziedzictwo kulturowe. Partnerzy programu: Studienstiftung des deutschen Volkes oraz Uniwersytet w Bremie

s. 131

Uczestnicy programu w NOSPR w Katowicach

17/09

Claudia Roth, wiceprzewodnicząca Bundestagu (Bundestags-vicepräsidentin) na wystawie Daniego Karavana

s. 105

Claudia Roth i prof. Jacek Purchla

Wernisaż wystawy *Tabula rasa* Joanny Janowskiej-Augustyn, zdobywczyni Grand Prix Międzynarodowego Triennale Grafiki Kraków 2012, w ramach MTG

s. 111

22/09

Towarzystwo Miłośników Historii i Zabytków Krakowa. Wykład prof. Jacka Purchli *Dziedzictwo kłopotliwe – dylemat Krakowa?*

28/09

Jądro dziwności. Nowa Rosja – spotkanie z Peterem Pomerantsewem prowadzone przez ambasadora Jerzego Bahra, odbywające się w ramach cyklu *Dialog polsko-rosyjski* w mck

Od lewej: Peter Pomerantsev i amb. Jerzy Bahr

28-29/09

Warszawa. Spotkanie polskiej sieci Eurośródziemnomorskiej Fundacji Dialogu Kultur im. Anny Lindh w Bibliotece Uniwersytetu Warszawskiego

s. 149

Spotkanie polskiej sieci Eurośródziemnomorskiej Fundacji Dialogu Kultur im. Anny Lindh w Bibliotece Uniwersytetu Warszawskiego. Przemawia Hatem Atallah, dyrektor wykonawczy Fundacji

30/09-2/10

Belgia, Bruksela. Prof. Jacek Purchla uczestniczy w spotkaniu ekspertów ds. Znak Europejskiego Dziedzictwa

PAŹDZIERNIK

2/10

Yves François Wantens, radca Ambasady Królestwa Belgii (główny przedstawiciel Wspólnoty Flamandzkiej i Regionu Flandrii) z wizytą w mck i na spotkaniu z dyr. Agatą Wąsowską-Pawlik

4/10

Nowohuckie Centrum Kultury. Prof. Jacek Purchla moderatorem debaty *Sztuka i... miasto* organizowanej przez Katedrę Gospodarki i Administracji Publicznej Uniwersytetu Ekono-

micznego w Krakowie. W panelu uczestniczyli: dr Monika Rydiger, senator Janusz Sepioł, Edwin Bendyk

5-6/10

Czechy, Praga. Udział prof. Jacka Purchli w Panelu Osobistości Grupy Wyszehradzkiej przygotowującym raport z okazji 25-lecia Grupy V4 oraz czeskiej prezydencji w V4 w 2016 roku w Ministerstwie Spraw Zagranicznych Republiki Czeskiej

Panel Osobistości Grupy Wyszehradzkiej. Od lewej: były minister spraw zagranicznych Węgier János Martonyi, prof. Jacek Purchla, była przewodnicząca Zgromadzenia Narodowego Węgier Katalin Szili, minister spraw zagranicznych Czech Lubomír Zaorálek, były wiceprzewodniczący Parlamentu Europejskiego Libor Rouček, prof. Jacques Rupnik, były minister spraw zagranicznych Republiki Słowackiej Pavol Demeš

6/10

Akademia Muzyczna w Krakowie. Inauguracja Roku Akademickiego 2015/2016; wykład prof. Jacka Purchli *Dziedzictwo kłopotliwe?*

Uniwersytet Jagielloński. Wykład inauguracyjny prof. Jacka Purchli *Kraków in the European Civilisation*

8-10/10

Włochy, Rzym. Udział dyr. Agaty Wąsowskiej-Pawlik w Walnym Zgromadzeniu *RIHA* (International Association of Research Institutes in the History of Art)

s. 148

9/10

Udział prof. Jacka Purchli w II Kongresie Konserwatorów Polskich. Prof. J. Purchla poprowadził obrady i kongresowy okrągły stół ekspertów – *Kraków: Polska doktryna ochrony dziedzictwa na tle europejskim*; w części krakowskiej obrad Kongresu, odbywających się w mck, udział wzięli m.in. Gustavo Araoz (przewodniczący *ICOMOS*) i Alfredo Conti (wiceprzewodniczący *ICOMOS*)

Kultura a rozwój – wykład prof. Jerzego Hausnera inaugurujący 10. edycję studiów podyplomowych Akademii Dziedzictwa; w wydarzeniu udział wzięli podsekretarz stanu w Kancelarii Prezydenta RP Wojciech Kolarski

s. 127

Prof. Jerzy Hausner

Pierwszy z prawej podsekretarz stanu w Kancelarii Prezydenta RP minister Wojciech Kolarski

11/10 *Niedziela z grafiką* – wydarzenie towarzyszące wystawom prezentowanym w ramach Międzynarodowego Triennale Grafiki w Krakowie

s. 111

13/10 Warszawa. Udział prof. Jacka Purchli w spotkaniu z belgijską parą królewską w Ambasadzie Belgii

14/10 Warszawa. Prezentacja książki *Form Follows Freedom. Architecture for Culture in Poland 2000+* z udziałem minister kultury i dziedzictwa narodowego prof. Małgorzaty Omilanowskiej, prof. Jacka Purchli, red. Ewy Porębskiej i senatora Janusza Sepioła; prowadzenie Łukasz Galusek. Spotkanie odbyło się w Muzeum Historii Żydów Polskich POLIN

s. 166

15/10 Centrum Kongresowe ICE. Wystąpienie wprowadzające prof. Jacka Purchli *Demokracja, wolny rynek, architektura* podczas konferencji *Wolny rynek – lepsze miasto? 25 lat doświadczeń wolnorynkowych polskich architektów*, odbywającej się w ramach Biennale Architektury Kraków 2015

Wernisaż wystawy *M.K. Čiurlionis. Litewska opowieść* z udziałem Šarūnasa Birutisa, ministra kultury Litwy, i prof. Małgorzaty Omilanowskiej, minister kultury i dziedzictwa narodowego RP

Koncert utworów M.K. Čiurlionisa otwierający wystawę

Minister kultury Litwy Šarūnas Birutis (z prawej) i dyrektor Muzeum M.K. Čiurlionisa w Kownie Osvaldas Daugelis (z lewej)

Kuratorka wystawy Natalia Żak

17/10

Spacer *Litewski Kraków* towarzyszący wystawie *M.K. Čiurlionis. Litewska opowieść*; prowadzenie dr Kamil Pecela

s. 115

20/10

Porto i jego muzea – wykład Pauli Silvy z cyklu *Miasto i Muzeum* w ramach Wykładów Otwartych Akademii Dziedzictwa

s. 127

22-23/10

Belgia, Bruksela. Udział prof. Jacka Purchli w kolejnym posiedzeniu ekspertów ds. Znak Europejskiego Dziedzictwa; prezentacja raportu CHCFE z udziałem byłej komisarz Androulli Vassiliou w siedzibie Bertelsmanna

24/10

Wilno – historia a pamięć – debata z udziałem Barbary Toruńczyk, Tomasa Venclovy, Jerzego Bahra i prof. Jacka Purchli towarzysząca wystawie *M.K. Čiurlionis. Litewska opowieść*; wręczenie B. Toruńczyk najwyższego odznaczenia Ministerstwa Kultury Republiki Litewskiej – Złotej Gwiazdy „Nieś swoje światło i nie przestawaj wierzyć”

s. 115

Od lewej: prof. Jacek Purchla, prof. Tomas Venclova, Barbara Toruńczyk, amb. Jerzy Bahr

Barbara Toruńczyk odbiera odznaczenie Ministerstwa Kultury Republiki Litewskiej Złota Gwiazda od wiceministra kultury Republiki Litewskiej Romasa Jarockisa

Rasa Rimickaitė, attaché ds. kultury Ambasady Republiki Litewskiej w RP

22-25/10

mck na Targach Książki w Krakowie

28/10-1/11

Bilateralne seminarium w ramach prac nad encyklopedią internetową *Polski Petersburg* zorganizowane przez mck we współpracy z rosyjskim partnerem projektu – Międzynarodową Fundacją Charytatywną im. Dmitrija Lichaczowa,

s. 153

z udziałem koordynatora polskiej wersji encyklopedii dr Beaty Nykiel oraz polskich współpracowników

Uczestnicy październikowego bilateralnego spotkania redakcyjnego encyklopedii *Polski Petersburg* w Krakowie. Od lewej siedzą: prof. Tamara M. Smirnowa (Petersburg), Oleg L. Leikind (Petersburg), dr Beata Nykiel (mck), dr Hieronim Grala (Warszawa), stoją: prof. A. Kerzum (Petersburg), Nikita Kuznetsov (Kraków), dr Natalia L. Korsakowa (Petersburg), dr Swietłana S. Lewoszek (Petersburg), dr Mariusz Kulik (Warszawa), dr Bartłomiej Garczyk (Poznań), Maja W. Bobowa (Petersburg), Inna F. Swiderskaja (Petersburg), prof. Artur Kijas (Poznań), dr hab. Renata Suchowiejko (Kraków), dr Irena Wodzianowska (Lublin), dr Dariusz Konstantynów (Warszawa)

LISTOPAD

2-7/11 Francja, Paryż. Udział prof. Jacka Purchli – przewodniczącego Polskiego Komitetu ds. UNESCO – w Zgromadzeniu Ogólnym UNESCO

5/11 *M.K. Čiurlionis i Z. Kymantaitė-Čiurlionienė: antycypacja modernizmu w kulturze litewskiej przez doświadczenie zjawisk Młodej Polski* – wykład Nidy Gaidauskienė towarzyszący wystawie *M.K. Čiurlionis. Litewska opowieść*

s. 115

5-8/11 Austria, Wiedeń. Udział dr Beaty Nykiel w bilateralnym symposium *Schlachtfeld Galizien*, zorganizowanym przez Stację Naukową PAN w Wiedniu i Heeresgeschichtliches Museum, z prezentacją *From Oblivion to a New Collective Memory. Past and Present of the ww I Military Cemeteries in Western Galicia*

12/11 Seminarium dla nauczycieli szkół gimnazjalnych i ponadgimnazjalnych *Z perspektywy pogranicza, czyli jak wykorzystać polsko-litewskie dziedzictwo w nauczaniu historii*

12-13/11 Wrocław. Udział dyr. Agaty Wąsowskiej-Pawlik w Zgromadzeniu Ekspertów Rady Europy *Compendium of Cultural Policies & Trends in Europe*

13/11 Małopolski Ogród Sztuki. Uroczystość wręczenia prof. Jackowi Purchli Honorowej Statuetki Izby Przemysłowo-Handlowej

w Krakowie, przyznanej za „zadbanie o zachowanie dziedzictwa materialnego i niematerialnego IPH w Krakowie”

17/11

Wizyta delegacji z węgierskiego miasta Pécs z udziałem burmistrza miasta dr. Zsolta Pávyego w mck i spotkanie z prof. Jackiem Purchlą i dyr. Agatą Wąsowską-Pawlik poświęcone przygotowaniom do wystawy na temat fenomenu Zsolnay i sztuki węgierskiej około 1900 planowanej na rok 2017

19/11

Wykład Rasutė Žukienė *Twórczość M.K. Čiurlionisa w kontekście europejskiego modernizmu* towarzyszący wystawie M.K. Čiurlionis. *Litewska opowieść*

s. 115

19-21/11

Belgia, Bruksela. Udział Joanny Sanetry-Szeligi i dr. Roberta Kuska w dorocznym spotkaniu koordynatorów narodowych Eurośródziemnomorskiej Fundacji Dialogu Kultur im. Anny Lindh

s. 149

20/11

Odsłonięcie w siedzibie mck tablicy upamiętniającej wystąpienie premiera Tadeusza Mazowieckiego na paryskim szczycie KBWE w 1990 roku, które dało początek mck. Wydarzenie zainaugurowało obchody jubileuszu 25-lecia mck. Udział wzięli m.in.: Izabella Cywińska – minister kultury w rządzie Tadeusza Mazowieckiego i członek Rady Fundatorów Fundacji mck, oraz prezydent Krakowa prof. Jacek Majchrowski. Twórcą tablicy jest Józef Polewka

Izabella Cywińska i prof. Jacek Majchrowski

Izabella Cywińska i prof. Jacek Purchla

24/11 Prof. Jacek Purchla na spotkaniu z członkami Węgierskiej Akademii Sztuki zorganizowanym przez konsul generalną Węgier prof. Adrienne Körmendy; w spotkaniu udział wziął m.in. sekretarz generalny Akademii dr Tamás Gergely Kucsera

25/11 Delegacja Węgierskiej Akademii Sztuki na wizycie w mck

Wernisaż wystawy *Katedra ormiańska we Lwowie i jej twórcy*

s. 121

Twórcy wystawy. Od lewej: dr Joanna Wolańska, dr hab. Joanna Czernichowska, Inna Dmytruk-Sorochtej, Rusłana Herman, Agnieszka Pawlak, dr Michał Wiśniewski, Ewa Wojtoń, Paweł Baranowski

26/11

Konserwacja polichromii autorstwa Jana Henryka Rosena w katedrze ormiańskiej we Lwowie – wykład dr hab. Joanny Czernichowskiej i Pawła Baranowskiego towarzyszący wystawie Katedra ormiańska we Lwowie i jej twórcy

s. 121

28/11

Toruń. Udział dr. Michała Wiśniewskiego w sesji naukowej Zabytki toruńskie młodszego pokolenia, zorganizowanej przez toruński oddział Stowarzyszenia Historyków Sztuki, z wykładem Socmodernizm: historia późnej nowoczesności w architekturze Polski Ludowej

GRUDZIEŃ

3-6/12

Wrocław. MCK na Wrocławskich Targach Dobrej Książki

3/12

Wykład Adama Zamoyskiego Polska – kraj na Księżycu inaugurujący konferencję Historia Polski w międzynarodowej perspektywie; konferencję otworzył sekretarz stanu w Ministerstwie Spraw Zagranicznych RP Jan Dziędziczak

s. 79

Sekretarz stanu w Ministerstwie Spraw Zagranicznych RP Jan Dziedzic

Adam Zamojski

4/12

Konferencja *Historia Polski w międzynarodowej perspektywie* zorganizowana we współpracy z Ministerstwem Spraw Zagranicznych RP

s. 79

Od lewej: Adam Zamojski, Jan Dziedzic, prof. Jacek Purchla, prof. Andrzej Chwalba

Dr Krzysztof Strzałka i dr Patrice Dabrowski

5/12

Ambasador Armenii JE Edgar Ghazaryan z wizytą w MCK i na wystawie *Katedra ormiańska we Lwowie i jej twórcy*

s. 121

Od lewej: amb. Edgar Ghazaryan i dr Michał Wiśniewski

6/12 Imieniny Mikalojusa w mck. Dzień otwarty wystawy *M.K. Čiurlionis. Litewska opowieść*

s. 115

7/12 Czechy, Praga. Udział prof. Jacka Purchli w Panelu Osobistości Grupy Wyszehradzkiej przygotowującym raport z okazji 25-lecia Grupy V4 oraz czeskiej prezydencji w V4 w 2016 roku w Ministerstwie Spraw Zagranicznych Czech

7-11/12 Chorwacja, Zagrzeb. Udział dyr. Agaty Wąsowskiej-Pawlik i Łukasza Galuska w rozmowach związanych z przygotowaniem do wystawy Ivana Meštrovia

Macedonia, Skopje. Udział dyr. Agaty Wąsowskiej-Pawlik i Łukasza Galuska w rozmowach na temat wystawy *Skopje. Miasto i solidarność*. Dwa wykłady gościnne Ł. Galuska: *Katowice – miasto w ruchu* w ramach cyklu *Polska. Architektura* na Wydziale Architektury Uniwersytetu św.św. Cyryla i Metodego oraz *Kto się boi modernizmu?* w ramach *Szkoły krytycznego myślenia* w Klubie GEM

9/12 Simon Gammell, dyrektor British Council w Polsce, i Rebecca Walton – EU Regional Director British Council, z wizytą w mck i na spotkaniu z prof. Jackiem Purchlą

10/12 Wykład Anny Baranowej *Pejzaże Čiurlionisa – pomiędzy symbolizmem a abstrakcją* towarzyszący wystawie *M.K. Čiurlionis. Litewska opowieść*

s. 115

13/12 Warszawa. mck na targach Książki Architektonicznej BazArch

14/12

Ośrodek Dokumentacji Sztuki Tadeusza Kantora „Cricoteka”. Prezentacja książki *Form Follows Freedom. Architektura dla kultury w Polsce 2000+*. W spotkaniu udział wzięli: red. Ewa P. Porębska, prof. Jacek Purchla i Janusz Sepioł; prowadzenie Łukasz Galusek

s. 166

Od lewej: Janusz Sepioł, Ewa P. Porębska, prof. Jacek Purchla, Łukasz Galusek

15/12

Wykład dr Joanny Wolańskiej *Jan Henryk Rosen i katedra ormiańska we Lwowie* towarzyszący wystawie *Katedra ormiańska we Lwowie i jej twórcy*

s. 121

17/12

Wykład Pawła Siechowicza *Droga Čiurlionisa do muzycznego malarstwa* towarzyszący wystawie *M.K. Čiurlionis. Litewska opowieść*

s. 115

KONFERENCJE SEMINARIA

GALICJA PO GALICJI

5-7 MARCA

Galicja – fragment terenów podległych monarchii habsburskiej, dla Polaków ziemie wyodrębnione z Rzeczypospolitej i oddane we władanie obcego mocarstwa. Zabór, o którym pamięć trwa i jest utożsamiana z najlepszymi latami w dziejach tego fragmentu Polski. Co takiego się stało, że w świadomości zbiorowej ten bardzo trudny przecież okres historii urósł do takiej rangi, że znaczenie Galicji podkreśla się w kulturze, nazewnictwie i reklamie, a portrety Franciszka Józefa umieszcza w przestrzeni publicznej? Próbę rozwiązania tej zagadki dziejów podjęli badacze przybyli na międzynarodowe spotkanie stanowiące puentę projektu badawczego *Mit Galicji* oraz podsumowanie wystawy pod tym samym tytułem prezentowanej w Galerii мск. Zaproszeni eksperci austriaccy, polscy, ukraińscy i amerykańscy dyskutowali o niegasnącym fenomenie tego nieistniejącego już miejsca, o jego wielowymiarowości, o Galicji jako uniwersalnym symbolu dla Polski, Austrii, Izraela, a w szczególności dla współczesnej Ukrainy.

Obrady zostały podzielone na sześć paneli tematycznych: Panel 1: *Galicja jako laboratorium mitu*, Panel 2: *Galicja – polski Piemont?*, Panel 3: *Galicja a Ukraina w Europie – narodziny społeczeństwa obywatelskiego*, Panel 4: *Galicja jako peryferie*, Panel 5: *Galicja matka Izraela? Mit Galicianera*, oraz Panel 6: *Galicja po Galicji*, w ramach których toczyła się dyskusja bazująca na skojarzeniach badaczy z danym aspektem Galicji we współczesnym świecie. W konferencji udział wzięli: dr Emil Brix (ambasador Austrii w Federacji Rosyjskiej), prof. Andrzej Chwalba (Uniwersytet Jagielloński), dr Patrice Dabrowski (Uniwersytet Wiedeński), dr Edyta Gawron (Uniwersytet Jagielloński), prof. Kazimierz Karolczak (Uniwersytet Pedagogiczny w Krakowie), prof. Csaba G. Kiss (Uniwersytet Warszawski), prof. Maria Kłańska (Uniwersytet Jagielloński), dr Katarzyna Kotyńska (Uniwersytet Jagielloński), Paweł Kowal (poseł do Parlamentu Europejskiego), dr Bőrries Kuzmany (Central European University IAS), prof. Waldemar Łazuga (Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu), Jurko Prochaśko (Ukraińska Narodowa Akademia Nauk), prof. Jacek Purchla (Międzynarodowe Centrum Kultury), Dominika Rank (Ukraiński Uniwersytet Katolicki), prof. Mykoła Riabczuk (ukraiński krytyk literacki, eseista i publicysta, poeta), prof. Isabel Röskau-Rydel (Uniwersytet Pedagogiczny w Krakowie), prof. Robert Traba (Centrum Badań Historycznych PAN w Berlinie), prof. Wacław Wierzbieniec (Państwowa Wyższa Szkoła Techniczno-Ekonomiczna w Jarosławiu), prof. Larry Wolff (Uniwersytet Nowojorski), Taras Woźniak (magazyn „I”), prof. Krzysztof Zamorski (Uniwersytet Jagielloński) oraz prof. Tomasz Zarycki (Uniwersytet Warszawski).

Rozważano, czy posługiwanie się mitem Galicji we współczesnym, zglobalizowanym świecie ma jakikolwiek sens, czy słuszne jest odwoływanie się do tego peryferyjnego i sztucznie wykreowanego tworu i czy galicyjska tożsamość może być powodem do dumy. Przywoływano różnorodne nawiązania do Galicji, intelektualne i komercyjne, a także przypomniano, jak silnie i pieczołowicie były budowane zręby trwającego do dziś mitu. Profesor R. Traba zwrócił uwagę na specyfikę narodowego definiowania mitu Galicji, innego w Polsce, w Austrii oraz na Ukrainie, co zresztą miało swój wyraz w wypowiedziach

Panel 1: *Galicja jako laboratorium mitu*. Od lewej: prof. Jacek Purchla, dr Patrice Dabrowski, prof. Robert Traba

Panel 4: *Galicja jako peryferie*. Od lewej: prof. Csaba G. Kiss, prof. Isabel Röskau-Rydel, prof. Tomasz Zarycki, dr Katarzyna Kotyńska

badaczy różnych narodowości. W rozważaniach o Galicji najczęściej tworzy się pamięć antagonistyczną, mimo europejskich tendencji do budowania pamięci wspólnej.

Pośród analiz o charakterze kulturowo-historycznym wyróżniła się wypowiedź dr P. Dabrowski, która zwróciła uwagę na często pomijany fenomen geograficzny Galicji. Habsburgowie zajęli tereny stanowiące dla nich terra incognita, oddzielone pasmem równie nieznanymi Karpat. Nowe ziemie szybko okazały się prawdziwym skarbem bogactw mineralnych, soli i ropy naftowej. Można również powiedzieć, że samą Galicję odkryto nie tylko w regionie Europy Środkowej, lecz także na Zachodzie, dzięki górcom właśnie, zarówno poprzez ich walory turystyczne, jak i kulturę góralską Podhala i Huculszczyzny.

Wykład prof. Larry'ego Wolffa

Dr Edyta Gawron

Osobne miejsce w czasie obrad poświęcono interpretacji Galicji z punktu widzenia mitu ukraińskiego oraz żydowskiego. Taras Woźniak podkreślił, że nie można w dzisiejszych czasach utożsamiać czy porównywać polskiego i ukraińskiego spojrzenia na wspólne dzieje. Historia najnowsza Polski doprowadziła do ujednolicenia tego kraju i przesunięcia go na zachód, natomiast Ukraina obecnie bardziej przypomina II Rzeczpospolitą. Tymczasem dla bardzo zróżnicowanej społeczności galicyjskich Żydów, pełnej różnych opcji politycznych i stronnictw, Galicja – jak przekonywała dr E. Gawron – stała się prostą odpowiedzią na wewnętrzny konflikt i rozdarcie pomiędzy Polską a Austrią. Odpowiedzią stał się Galicjaner. Na przekór mitu zafanego i biednego Żyda z Galicji należy pamiętać, że to właśnie ten teren stał się kolebką syjonizmu.

Wręczenie amb. dr. Emilowi Brixowi Nagrody Honorowej im. W. Felczaka i H. Wereszyckiego.
Od lewej: prof. Andrzej Mania, prof. Krzysztof Zamorski, prof. Jan Święch, amb. dr Emil Brix,
Elizabeth Brix

W ramach wydarzeń towarzyszących konferencji 7 marca odbyła się uroczystość wręczenia JE dr. E. Brixowi Nagrody Honorowej im. Władysława Felczaka i Henryka Wereszyckiego. Obrady zakończył wykład prof. L. Wolffa *Galicja wynaleziona*, w którym referent opowiedział, jak starano się, często nieco sztucznie, stworzyć tożsamość Galicji poprzez określanie cech psychicznych i fizycznych jej typowego mieszkańca oraz próby spisania czy uszeregowania fauny i flory galicyjskiej.

PARTNERZY

Austriackie Forum Kultury, Konsulat Austrii w Krakowie, Institut für den Donauraum und Mitteleuropa w Wiedniu oraz Ukraiński Uniwersytet Katolicki we Lwowie

Anna Kępińska

INSTYTUT DZIEDZICTWA EUROPEJSKIEGO

PRZESTRZEŃ KULTUROWA EUROPY ŚRODKOWEJ ŚLĄSK CIESZYŃSKI I KONURBACJA KATOWICKA

3-8 CZERWCA

Seminarium Rady Programowej Międzynarodowego Centrum Kultury odbywa się każdego roku pod wspólnym tytułem *Przestrzeń kulturowa Europy Środkowej*. Co roku badany jest wybrany fragment obszaru środkowoeuropejskiego – rok 2015 poświęcony został poznawaniu krajobrazu kulturowego obszaru Śląska Cieszyńskiego oraz konurbacji katowickiej.

Seminarium rozpoczęło posiedzenie Rady Programowej w siedzibie mck w Krakowie (3 czerwca). Pierwszym punktem programu była wizyta w Muzeum Domu Rodzinnym Jana Pawła II w Wadowicach, podczas której jego dyrektor Michał Jakubczyk zapoznał gości zarówno z ekspozycją, jak i z procesem tworzenia Muzeum. Ważne i ciekawe okazało się spotkanie z Anną Fenby-Tylor, wnuczką Zofii Kossak, która z wielką pasją i oddaniem działa w Górkach Wielkich na rzecz zachowania i popularyzacji dziedzictwa rodu, a także spuścizny po Aleksandrze Karwińskim – legendarnym harcmistrzu, autorze *Kamieni na szaniec*.

Czwartek (4 czerwca) w całości poświęcony był Ostrawie (Ostrava), jej krajobrazowi kulturowemu, historii, teraźniejszości i przyszłości, a także kontaktom polsko-czeskim. Uczestnicy seminarium mogli dowiedzieć się, jak wyglądał rozwój miasta na przestrzeni wieków, ze szczególnym uwzględnieniem XIX i XX stulecia. Zanim jednak grupa dotarła do Ostrawy, miała okazję zatrzymać się na krótko w Hawierzowie (Haviřov), miasteczku-sypialni, powstałym w latach pięćdziesiątych ubiegłego stulecia, wzniesionym w typowym dla tamtego okresu stylu socjalistycznym. W stolicy okręgu morawsko-śląskiego uczestnicy seminarium zwiedzili muzeum, poznali zarówno morawską, jak i śląską Ostrawę, a dzięki wizycie na wieży widokowej Nowego Ratusza mogli podziwiać panoramę samego miasta i jego najbliższej okolicy. Niezwykle interesująca była wizyta w Hucie Witkowice (Dolní Vítkovice), mocno przekształconym przez przemysł obszarze Ostrawy, gdzie obecnie trwa proces odnowy i nadawania terenom nowych kulturalnych funkcji. Miejsce to może być znacomitem wzorem dla polskich miejsc tego typu.

Cieszyn, stolica Śląska Cieszyńskiego, miasto leżące po obu stronach rzeki Olzy, będącej jednocześnie granicą polsko-czeską, był tematem kolejnego dnia seminarium (5 czerwca). Wtedy to jego uczestnicy spotkali się z przedstawicielami większości placówek kulturalnych w mieście, zapoznali się z wyzwaniem stojącymi zarówno przed miastem, jak i przed całym regionem. Zwieńczeniem tego dnia było spotkanie z reprezentantami cieszyńskiej czy szerzej śląskiej kultury, które miało miejsce wieczorem na terenie Muzeum Śląska Cieszyńskiego.

Uczestnicy seminarium na Górze Zamkowej w Cieszynie

Książnica Cieszyńska. Spotkanie z Anną Rusnok z Działu Zbiorów Specjalnych

Zamek Cieszyn. Spotkanie z dyrektorką placówki Ewą Gołębiowską

Sala obrad rady miejskiej cieszyńskiego ratusza. Spotkanie z burmistrzem Cieszyna Ryszardem Macurą

Dom Tekstylny Weichmanna projektu Ericha Mendelsohna – gliwicka perła międzywojennego ekspresjonizmu

W sobotę (6 czerwca) uczestnicy seminarium zwiedzili dwa historyczne miasta Śląska: Opawę (Opava) oraz Karniów (Krnov), których rola na przestrzeni wieków na terenach całego regionu jest nie do przecenienia. Ostatnim punktem programu tego dnia było opactwo w Rudach, niegdyś swoista brama do konurbacji, jej średniowieczne preludium. Rudy są ważne także jako studium odnowy,

Kościół św. Wacława w Opawie

renowacji, konserwacji całego wielkiego kompleksu cysterskiego. Zarazem stanowiły one namacalny dowód na to, że Śląsk to nie tylko przemysł, ale także piękne i cenne obszary zielone.

Dwa ostatnie dni seminarium (niedziela i poniedziałek 7–8 czerwca) w całości zostały poświęcone miastom konurbacji katowickiej, ich dziedzictwu, krajobrazowi kulturowemu, problemowi pamięci o przemijającej historii poprzemysłowej. Podczas kolejnych odwiedzin uczestnicy seminarium mieli okazję zapoznać się bliżej zarówno z dobrymi, udanymi przykładami adaptowania miejsc poprzemysłowych do nowych funkcji (Szyb Maciej w Zabrzu, Walcownia w Szopienicach, Galeria Szyb Wilson w Katowicach, Nowe Gliwice), jak i z obszarami problemowymi (Bytom), które nie mogą sobie poradzić z przemianami gospodarczymi. Spotkania z osobami, które z pasją pracują, żeby podupadające do niedawna obiekty i tereny przywrócić na mapy poszczególnych miast i przyciągać tam nie tylko mieszkańców, jeszcze długo rezonowały w dyskusjach członków Rady. Ostatnim punktem programu było zwiedzanie stolicy regionu – Katowic, ze szczególnym naciskiem na architekturę dwudziestolecia międzywojennego, co pozwoliło ukazać istotną rolę miasta w tamtym okresie.

Trwające blisko sześć dni studia nad dziedzictwem i krajobrazem Śląska Cieszyńskiego i konurbacji katowickiej stały się okazją do lepszego, głębszego poznania badanych obszarów, jak również do nawiązania współpracy z osobami, których misją i celem jest dbałość o spuściznę tego regionu. Studiowanie dziedzictwa, krajobrazu, dyskusje o pamięci mają także szansę znaleźć swoje materialne przełożenie w postaci artykułów, esejów, jak też stać się inspiracją do inicjowania kolejnych programów badawczych i edukacyjnych związanych z tym terenem.

Ewa Wojtoń

OŚRODEK EDUKACJI – AKADEMIA DZIEDZICTWA

Radiostacja Gliwice

Szyb Maciej w Zabrze

Cmentarz Hutników w Gliwicach

3RD HERITAGE FORUM OF CENTRAL EUROPE 16-18 SEPTEMBER 2015

THE
CITY

European Union
Heritage Year 2015

MIASTO DO POPRAWKI IDENTYTALNOŚCI W MIASTACH

MIĘDZYNARODOWY FORUM
MIĘDZYNARODOWY FORUM

WARSZAWA

3. FORUM DZIEDZICTWA EUROPY ŚRODKOWEJ MIASTO

16-18 WRZEŚNIA

Forum Dziedzictwa Europy Środkowej to odbywająca się co dwa lata międzynarodowa konferencja, na której specjaliści z regionu, a także zajmujący się problematyką tej części Europy badacze i eksperci z całego świata dyskutują nad zagadnieniami dziedzictwa kulturowego. Krakowska konferencja jest głosem Europy Środkowej w zakresie jego filozofii, zarządzania nim, jego ochrony, wymiaru ekonomicznego, społecznego i politycznego. Forum jest organizowane pod auspicjami Grupy Roboczej ds. Dziedzictwa Kultury w krajach V4, w skład której wchodzi: Ministerstwo Kultury Republiki Czeskiej, Narodowe Centrum Zarządzania Dziedzictwem Kulturowym im. Gyula Forstera w Budapeszcie, Rada Ochrony Zabytków Republiki Słowackiej w Bratysławie oraz Międzynarodowe Centrum Kultury w Krakowie.

Tematem przewodnim trzeciej edycji Forum było miasto. Analiza miasta połączyła badaczy i praktyków z wielu dyscyplin: urbanistów, ekonomistów, socjologów, psychologów społecznych, antropologów, historyków i historyków sztuki. Konferencję otworzyły wykłady wprowadzające: prof. Jacka Purchli zatytułowany *Central European City and Its Identity* oraz prof. Christera Gustafssona (Uniwersytet w Uppsali) *Conservation 3.0 – Integrated Conservation in the Age of Smart Specialisation Strategies*. W ramach ogłoszonego w 2014 roku naboru referatów dokonaliśmy selekcji ponad 60 prezentacji (posiedzenie komitetu selekcyjnego miało miejsce 9–10 kwietnia 2015 roku w Pradze). W konferencji udział wzięło 80 mówców z 18 krajów, a uczestników łącznie ponad 160. Referaty zostały podzielone na sześć sesji równoległych:

Cities and Their Narratives (Miasta i ich narracje). Uczestnicy sesji próbowali udzielić odpowiedzi na następujące pytania: Jakich opowieści poszukują miasta środkowoeuropejskie? Kto i jak je kreuje? Komu one służą? W jaki sposób można je przekazywać? Kto i w jakim celu tworzy symbole? Na sesję złożyły się trzy obszary tematyczne: tożsamość, utopia i pamięć.

Heritage in Conflict (Dziedzictwo w konflikcie). Celem sesji było przedstawienie wyzwań, jakie stawia próba zachowania równowagi między interesem ekonomicznym inwestycji deweloperskich, zabudową miejską oraz współczesnym wykorzystaniem dziedzictwa materialnego a ochroną i konserwacją dziedzictwa kulturowego.

Who Is the City for? (Dla kogo miasto dziedzictwa?). Dla kogo tak naprawdę jest miasto – dla mieszkańca, dla turysty, inwestora czy dla kogoś zupełnie innego? Jaka jest rola i siła sprawcza organizacji pozarządowych oraz rozmaitych ruchów miejskich, jakie pojawiają się ostatnio w kontekście miasta? Czy samorządy dopuszczają obywateli do uczestnictwa w kreowaniu polityki miejskiej, czy raczej forsują swoje pomysły bez względu na potrzeby obywateli, pragnących mieszkać w przyjemnej przestrzeni publicznej z dostępem do użytecznej infrastruktury?

Wykład prof. Christera Gustafssona *Conservation 3.0 – Integrated Conservation in the Age of Smart Specialisation Strategies*

Historic Urban Landscape (Historyczny krajobraz miejski). Okres transformacji systemowej zaowocował w wielu krajach Europy Środkowej narastającym kryzysem w planowaniu przestrzennym. Tak zwana liberalizacja prawa oraz skokowy wzrost inwestycji doprowadziły do chaosu, najbardziej widocznego w największych i najbardziej atrakcyjnych miastach. Uczestnicy sesji zastanawiali się, na ile wytyczne UNESCO oraz ICOMOS w sprawie historycznego miejskiego krajobrazu mogą być pomocne w ochronie dziedzictwa oraz w zrównoważonym rozwoju naszych miast i na ile powinny one znajdować odzwierciedlenie w politykach planistycznych.

Creative Heritage Cities (Kreatywne miasta dziedzictwa). Sesja była okazją do zastanowienia się nad następującymi problemami: Jakie jest miejsce dziedzictwa w tworzeniu potencjału kreatywnego miasta oraz w rozwijaniu przemysłów kreatywnych i tworzeniu nowych produktów i usług? Jaki jest wpływ dziedzictwa na adaptację i nowe wykorzystanie architektury postindustrialnej oraz na nowy wizerunek starych dzielnic przemysłowych? Jaka jest relacja pomiędzy klasą kreatywną a dziedzictwem? Czy dziedzictwo jest dla nich „pożyteczne” lub ważne w chwili wyboru miejsca zamieszkania, pracy i wypoczynku?

Dr Katarzyna Jagodzińska (z lewej) i Joanna Sanetra-Szeliga (z prawej) prezentują raport *Cultural Heritage Counts for Europe*

Cityscape (Przestrzeń miasta). Przestrzeń to jedna z najczęstszych i najważniejszych perspektyw, jakie się przyjmuje, chcąc zbadać i zrozumieć miasto. Krajobraz miast i miasteczek, mapy, plany zagospodarowania przestrzennego, konserwacja, turystyka, zieleń miejska – to główne zagadnienia omawiane podczas tej sesji w odniesieniu do tak palących kwestii jak miasto historyczne oraz dziedzictwo dziś.

Revitalisation Practices in Heritage Cities (Praktyki rewitalizacji w miastach dziedzictwa). W ostatnich latach, głównie dzięki dotacjom unijnym, w Europie Środkowej znacznie wzrosło zapotrzebowanie na przywracanie do życia miast dziedzictwa i poszczególnych historycznych obiektów. Czy naprawdę tworzy się miejsca pozytywnie postrzegane przez mieszkańców i turystów, które mają szansę na powtórne życie? Jak zostaje zachowana równowaga pomiędzy starą a nową architekturą oraz terenami zielonymi? Jak wygląda sytuacja przywracanych do życia, często przekształcanych do pełnienia zupełnie innej funkcji budynków poprzemysłowych i ich otoczenia?

Całości Forum dopełniły sesje plenarne. Wstępem do rozważań konferencyjnych była sesja *Central European city – transformation and globalisation*, w której dyskutowali: Karel Bartak (Czechy), dr Melinda Benkő (Węgry), dr Rafał Dutkiewicz, dr Slávo Krekovič (Słowacja), a prowadził ją prof. J. Purchla. Sesja *Cultural heritage counts for cities* była okazją do zaprezentowania wyników projektu *Cultural Heritage Counts for Europe*. W pierwszej części dr Katarzyna Jagodzińska i Joanna Sanetra-Szeliga przedstawiły raport, natomiast w części drugiej odbyła się dyskusja z ekspertami – Kate Pugh z Heritage Alliance w Wielkiej Brytanii i Edwinem Bendykem z tygodnika „Polityka”, prowadzona przez prof. J. Purchlę. Podsumowanie obrad konferencyjnych odbyło się w formie sesji *Heritage cities and cooperation in the V4 region*, w której udział wzięli przedstawiciele krajów wyszehradzkich: Barbara Fogarasi (Węgry), Zuzana Jandlová (Czechy), Kristína Markušová (Słowacja) i prof. J. Purchla. Forum zamknęła sesja otwarta dla szerokiej publiczności, zatytułowana *Cities: Re-fashioning needed! On revitalisation in cities*, z udziałem Marka Adamova (Słowacja), dr. Tamása Fejérdyego (Węgry), Jarosława Ogrodowskiego i Petra Šimona (Czechy), prowadzona przez Agatę Wąsowską-Pawlik.

Dyskusja *Cultural heritage counts for cities*. Od lewej: Edwin Bendyk, Kate Pugh, prof. Jacek Purchla

Od lewej: Petr Šimon, dyr. Agata Wąsowska-Pawlik i Marek Adamov podczas debaty *Cities: Re-fashioning needed! On revitalisation in cities*

Wydarzeniem towarzyszącym konferencji było zwiedzanie Nowej Huty, pierwszego socjalistycznego utopijnego miasta w Polsce.

Forum było organizowane pod honorowym patronatem Minister Kultury i Dziedzictwa Narodowego prof. Małgorzaty Omilanowskiej.

Wsparcia finansowego przedsięwzięciu udzieliła Gmina Miejska Kraków.

W 2017 roku ukaże się książka z artykułami przygotowanymi przez uczestników konferencji.

Koordynatorzy konferencji: dr Katarzyna Jagodzińska, Joanna Sanetra-Szeliga

dr Katarzyna Jagodzińska

INSTYTUT DZIEDZICTWA EUROPEJSKIEGO

HISTORIA POLSKI W MIĘDZYNARODOWEJ PERSPEKTYWIE

3-4 GRUDNIA

Międzynarodowa konferencja zorganizowana we współpracy Ministerstwa Spraw Zagranicznych RP oraz Międzynarodowego Centrum Kultury stanowiła dobrą platformę do wymiany myśli dla uznanych historyków z dorobkiem naukowym na temat dziejów Polski i Europy Środkowej, reprezentujących różne kraje, między innymi: Litwę, Niemcy, Wielką Brytanię, USA, Ukrainę, Węgry, a także różne polskie ośrodki naukowe, w tym: Poznań, Wrocław, Warszawę, Kraków. W konferencji uczestniczyli także dyrektorzy i przedstawiciele instytucji zajmujących się promocją historii Polski, między innymi Muzeum Historii Polski, Europejskiej Sieci Pamięć i Solidarność, Ośrodka KARTA, Ośrodka Pamięć i Przyszłość, Fundacji Reduta Obrony Dobrego Imienia – Polska Liga przeciw Zniesławieniom.

Przyjęta przez Komitet Naukowy w składzie: prof. dr hab. Andrzej Chwalba, prof. dr hab. Andrzej Nowak, prof. dr hab. Jacek Purchla, prof. dr hab. Robert Traba, formuła konferencji obejmowała otwarty wykład inauguracyjny z dyskusją, trzy dyskusje panelowe poświęcone problematyce historii Polski z perspektywy anglosaskiej, środkowoeuropejskiej oraz niemieckiej, jak również okrągły stół z udziałem kilkunastu prelegentów. Ponadto zaprezentowano trzy projekty tematyczne dotyczące promocji dziejów Polski w środowisku międzynarodowym. Były to: encyklopedia internetowa *Polski Petersburg*, polsko-niemiecki projekt podręcznika do historii i XXIII Międzynarodowy Kongres Nauk Historycznych Poznań 2020.

Konferencję otworzyli Jan Dziedziczak – wiceminister spraw zagranicznych, oraz prof. J. Purchla, dyrektor MCK, który podkreślił, że konferencja dobrze wpisuje się w misję instytucji – odczytywanie dziedzictwa kulturowego w międzynarodowym kontekście, zwłaszcza w dialogu z naszymi sąsiadami.

Wykład inauguracyjny *Polska – kraj na Księżycu* wygłosił Adam Zamoyski, brytyjski historyk polskiego pochodzenia, autor wielu anglojęzycznych książek na temat historii i kultury Polski. „Dlaczego kraj na Księżycu?” – prelegent przytoczył słowa irlandzkiego filozofa i polityka Edmunda Burke’a, który choć ubolewał nad faktem rozbiorów Polski i wymazaniem kraju z mapy Europy, przyznał, że jeśli chodzi o konsekwencje tego faktu, to w rzeczywistości nic się nie zmieniło. Wkrótce po rozbiorach wszyscy zajęli się swoimi sprawami. „Czyż ten kraj nie jest na Księżycu?” – pytał wówczas Burke. Przedstawiony z dużą swadą wykład spotkał się z zainteresowaniem zaproszonych prawie 200 gości, czego wyrazem była ożywiona dyskusja po prelekcji.

Uczestnicy dyskusji panelowych zostali poproszeni o przedstawienie następujących kwestii:

- historia Polski w pamięci zbiorowej i historiografii w różnych perspektywach narodowych;
- co mogłaby historia Polski dać, a nie daje historii Europy i świata? czym moglibyśmy zainteresować świat, w tym naszych sąsiadów?

W panelu poświęconym historii Polski z perspektywy anglosaskiej, moderowanym przez prof. A. Chwalbę, wystąpiła dr Patrice Dabrowski z USA, autorka wielu anglojęzycznych publikacji poświęconych historii Polski, oraz A. Zamoyski.

Moderatorem kolejnego panelu nt. historii Polski z perspektywy środkowoeuropejskiej był prof. A. Nowak. W panelu brali udział: prof. Csaba G. Kiss, węgierski literaturoznawca i historyk kultury Europy Środkowej, prof. Alvydas Nikžentaitis z Uniwersytetu Wileńskiego, oraz prof. Leonid Zaskilniak z Uniwersytetu Iwana Franki we Lwowie.

W panelu dotyczącym historii Polski z perspektywy niemieckiej, moderowanym przez prof. J. Purchlę, uczestniczyli prof. Peter Oliver Loew, jeden

z dyrektorów Deutsches-Polen Institut w Darmstadtzie, oraz prof. Miloš Řezník, czeski historyk, dyrektor Niemieckiego Instytutu Historycznego w Warszawie.

Prof. Tomasz Schramm, historyk z Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu, który jest także konsulem honorowym Republiki Francji w Poznaniu, zwięźle przedstawił postrzeganie historii Polski z perspektywy francuskiej.

Dr Beata Nykiel, koordynatorka projektu, oraz dr Hieronim Grała, główny redaktor, zaprezentowali realizowany przez MCK projekt popularnonaukowej encyklopedii internetowej *Polski Petersburg*, która zostanie uruchomiona w 2016 roku w językach polskim i rosyjskim. Encyklopedia ma przybliżyć rolę, jaką Polacy odegrali w życiu społecznym, naukowym, gospodarczym, artystycznym

Od lewej: Adam Zamojski, Jan Dziedziczak, prof. Jacek Purchla

Prof. Andrzej Chwalba

i politycznym Petersburga. Partnerem мск po stronie rosyjskiej jest Fundacja im. Dmitrija Lichaczowa z Petersburga.

Prof. Igor Kąkolewski z Centrum Badań Historycznych PAN w Berlinie, prezentując projekt polsko-niemieckiego podręcznika do historii, zaznaczył, że podręcznik jest owocem dialogu podręcznikowego w xx wieku, polityki pojednania między narodami i państwami skonfliktowanymi głównie w procesie dwóch ostatnich wojen, oraz rezultatem procesów integracyjnych w Unii Europejskiej. Celem podręcznika z polskiego punktu widzenia jest zerwanie z westernizacją narracji historycznej o dziejach Europy i pokazanie roli Europy Środkowo-Wschodniej i Polski w historii Europy.

Ważnym projektem promującym historię Polski w środowisku międzynarodowym jest przygotowywany xxiii Międzynarodowy Kongres Nauk Historycznych, który odbędzie się w 2020 roku w Poznaniu. Prof. T. Schramm, prezentując projekt, zaznaczył, że w programie kongresu są przewidziane cztery

Od lewej: dr Łukasz Jasina, Agnieszka Kudełka, prof. Waldemar Łazuga

Dr Beata Nykiel

wielkie tematy, z których strona polska może zgłosić jeden. W programie znalazły się także mniejsze tematyczne spotkania, co jest dużą szansą dla przedstawienia dorobku polskiego środowiska historycznego.

W okrągłym stole moderowanym przez prof. A. Chwałbę oraz prof. J. Purchłę uczestniczyli historycy polscy reprezentujący różne ośrodki naukowe, jak też dyrektorzy i przedstawiciele kilku instytucji zajmujących się promocją historii Polski.

W dyskusji swoje komentarze i sugestie dotyczące działań w zakresie promocji historii Polski przedstawili między innymi: prof. Bogusław Dybaś, historyk, dyrektor Stacji Naukowej PAN w Wiedniu; dr Łukasz Jasina, reprezentujący Muzeum Historii Polski; Agnieszka Kudełka z Ośrodka „Karta”; prof. Waldemar Łazuga, historyk z Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu; Marek Mutor, dyrektor Ośrodka Pamięć i Przyszłość we Wrocławiu; dr B. Nykiel; dr Rafał Rogulski, kierujący Sekretariatem Europejskiej Sieci Pamięć

i Solidarność; prof. Jan Rydel z Uniwersytetu Pedagogicznego w Krakowie, koordynator Europejskiej Sieci Pamięć i Solidarność; prof. T. Schramm; Maciej Świrski, prezes zarządu Fundacji Reduta Obrony Dobrego Imienia. Polska Liga przeciw Zniesławieniom, równocześnie reprezentujący Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego jako doradca ministra; oraz prof. Jakub Tyszkiewicz, historyk z Uniwersytetu Wrocławskiego.

Uczestnicy konferencji sformułowali wiele wniosków i rekomendacji dotyczących szerokiego spektrum działań na rzecz promocji historii Polski w środowisku międzynarodowym. Były one adresowane głównie do centralnych instytucji państwa (m.in. MNiSW, MSZ). Konferencja spotkała się z dużym zainteresowaniem mediów, czego wyrazem są wywiady z uczestnikami obrad oraz relacje z ich przebiegu zamieszczone na portalach historycznych.

dr hab. Krzysztof Broński, prof. UEK

INSTYTUT DZIEDZICTWA EUROPEJSKIEGO

WYSTAWY

MIT GALICJI

9 PAŹDZIERNIKA 2014 – 8 MARCA 2015

Galicja zniknęła z mapy Europy w 1918 roku wraz z rozpadem monarchii austro-węgierskiej, ale wciąż istnieje w świadomości i pamięci zbiorowej dzisiejszych mieszkańców tego regionu. To przestrzeń wyobrażona, z którą czują oni więź emocjonalną i psychologiczną. Mit Galicji wciąż kształtuje ich tożsamość. Krakowska wystawa była próbą odpowiedzi na pytanie, jak powstał i jaki jest współczesny wymiar tego mitu, dlaczego odwołują się do niego literatura, sztuka i film, a sama galicyjskość jest dziś atrakcyjną marką.

Ekspozycja skonfrontowała mityczne wyobrażenia z faktami historycznymi i z perspektywą uwikłanych w tę historię narodów. W tym zderzeniu ujawnione zostały wspólne i odmienne sensory galicyjskości polskiej, ukraińskiej, austriackiej i żydowskiej, tworząc obraz tego, jak mit Galicji funkcjonuje w powszechnej świadomości, kulturze, życiu społecznym i politycznym. Z jednej strony w Galicji budziły się narodowe tożsamości i kultury, z drugiej – odrębność etniczna zamkniętych grup prowadziła do licznych napięć. To ta najbiedniejsza i najbardziej zacofana prowincja monarchii habsburskiej, za sprawą kolei żelaznych i złóż ropy naftowej, przeżyła skok cywilizacyjny i stała się miejscem narodzin wielu fortun.

Mit Galicji był największą prezentowaną w latach 2014–2015 wystawą w Międzynarodowym Centrum Kultury. Pokazano na niej prawie 600 eksponatów, w tym dzieła sztuki, archiwalia i artefakty, nieeksponowane dotąd w kontekście badań nad Galicją i jej dziedzictwem. Przedstawiono między innymi prace Jacka Malczewskiego, Maurycego Gottlieba i Włodzimierza Tetmajera. Dzieła współczesnych artystów polskich takich jak Tadeusz Kantor i Mirosław Bałka zawisły obok prac ukraińskich malarzy: Jurka Kocha i Wołodymyra Kostyrki. Ekspozycję dopełniły dokumenty historyczne, unikatowy zestaw map archiwalnych i przedmioty codziennego użytku.

Wystawa była zwieńczeniem czteroletniego projektu badawczego poświęconego wielonarodowemu dziedzictwu historycznemu Galicji, który mck realizowało we współpracy z wiedeńskim Institut für den Donauraum und Mitteleuropa. W projekt zaangażowani byli eksperci w dziedzinie tematyki galicyjskiej, historycy, pisarze oraz przedstawiciele instytucji kultury trzech krajów: Austrii, Polski i Ukrainy. Wystawa powstała we współpracy z Wien Museum, gdzie była z kolei prezentowana od marca do sierpnia 2015 roku.

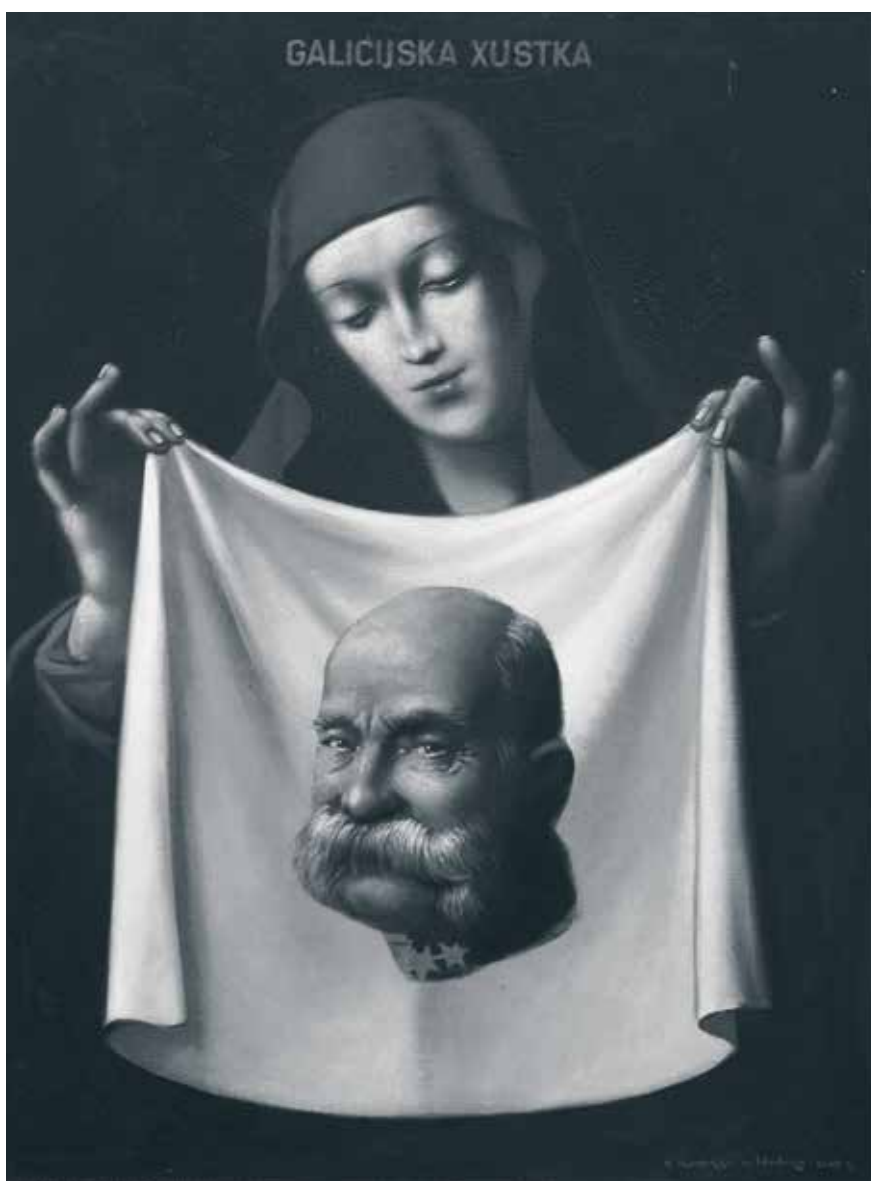
Wystawa została objęta honorowymi patronatami: Minister Kultury i Dziedzictwa Narodowego RP prof. Małgorzaty Omilanowskiej, Prezydenta Miasta Krakowa prof. Jacka Majchrowskiego, Ministra ds. Sztuki, Kultury, Konstytucji i Służby Publicznej Republiki Austrii dr. Josefa Ostermayera oraz Burmistrza Wiednia dr. Michaela Häupla.

dr Żanna Komar

INSTYTUT DZIEDZICTWA EUROPEJSKIEGO

Współczesność
Edyta Górecka (1919-1999)
Współczesność
Współczesność
Współczesność
Współczesność
Współczesność

Wołodymyr Kostyrko, *Chusta galicyjska*, 2009, olej na płótnie

IDEA WYSTAWY

prof. Jacek Purchla, dr Emil Brix

KONCEPCJA WYSTAWY

*prof. Jacek Purchla, dr Wolfgang Kos,
dr Żanna Komar, dr Monika Rydiger,
dr Werner Michael Schwarz*

KURATORZY

*dr Żanna Komar, dr Monika Rydiger,
dr Werner Michael Schwarz*

ASYSTENTKI KURATORÓW

Kinga Migalska, Katrin Ecker

ORGANIZACJA I KOORDYNACJA

Anna Śliwa, Bärbl Schrems

ARANŻACJA PLASTYCZNA

Rafał Bartkowicz

PROJEKT KATALOGU I DUKÓW

*TOWARZYSZĄCYCH WYSTAWIE
Wojtek Kwiecień-Janikowski,
Przemek Dębowski*

GALICYJSKI THANATOS CMENTARZE WOJENNE W GALICJI ZACHODNIEJ Z LAT 1914–1918

23 LISTOPADA 2014 – 1 LUTEGO 2015

Pierwsza wojna światowa od chwili swojego wybuchu pochłaniała rzesze ofiar z obu stron. Wojska austriackie w połowie 1915 roku znalazły się w ciężkim położeniu, niezwykle gwałtownie tracąc swoje siły. Dopiero bitwa pod Gorlicami, która rozegrała się w dniach 2–5 maja 1915 roku, odwróciła tę sytuację i doprowadziła do przełamania frontu wschodniego. To zwycięstwo Austro-Węgier, nazywane często „małym Verdun”, pozostawiło na polach setki zmarłych żołnierzy, chowanych pośpiesznie w tymczasowych mogiłach.

Rząd austriacki postanowił podjąć kroki, które nie tylko uporządkowałyby sytuację, ale także nadały jej wymiar symboliczny. 3 listopada 1915 roku powołano Wydziały Grobów Wojennych (Kriegsgräber Abteilungen – KgA) – podlegające Ministerstwu Wojny i mające odpowiadać za oprawę artystyczną i organizacyjną budowy cmentarzy wojennych. Na terenie Galicji Wschodniej działał wydział krakowski oraz dwa inspektoraty: przemyski i lwowski. Wydziały i inspektoraty były z kolei podzielone na okręgi. W jednostkach KgA zatrudnieni byli w pierwszej kolejności architekci mający projektować miejsca upamiętnienia, ale także malarze, rzeźbiarze, fotograficy i ogrodnicy. Głównym celem KgA było nadanie całemu przedsięwzięciu wymiaru ideowego i propagandowego. Na miejsca cmentarzy starano się wybierać tereny w pobliżu pól bitewnych, tak aby później rozsiane po okolicy nekropolie stanowiły swoisty zapis działań wojennych. Ważne były ponadto walory krajobrazowe – rzeźba terenu i natura miały stanowić naturalną oprawę miejsc pochówku. W przyszłości pięknie położone cmentarze miały się też stać tłem uroczystości państwowych, jak również prywatnych wizyt rodzin na grobach pochowanych tam żołnierzy. Inskrypcje na grobach, pisane przez Hansa Hauptmanna, będące integralną częścią założenia, podkreślały równość i bohaterskość wszystkich poległych oraz ich wspólny wkład w dzieło pokoju. Jednocześnie działalność KgA była poddawana ciągłej analizie oraz prezentowana w szerokich kręgach – czy to za pośrednictwem wystaw (w Krakowie, Berlinie czy Wiedniu), czy też wydawnictw i okolicznościowych pocztówek.

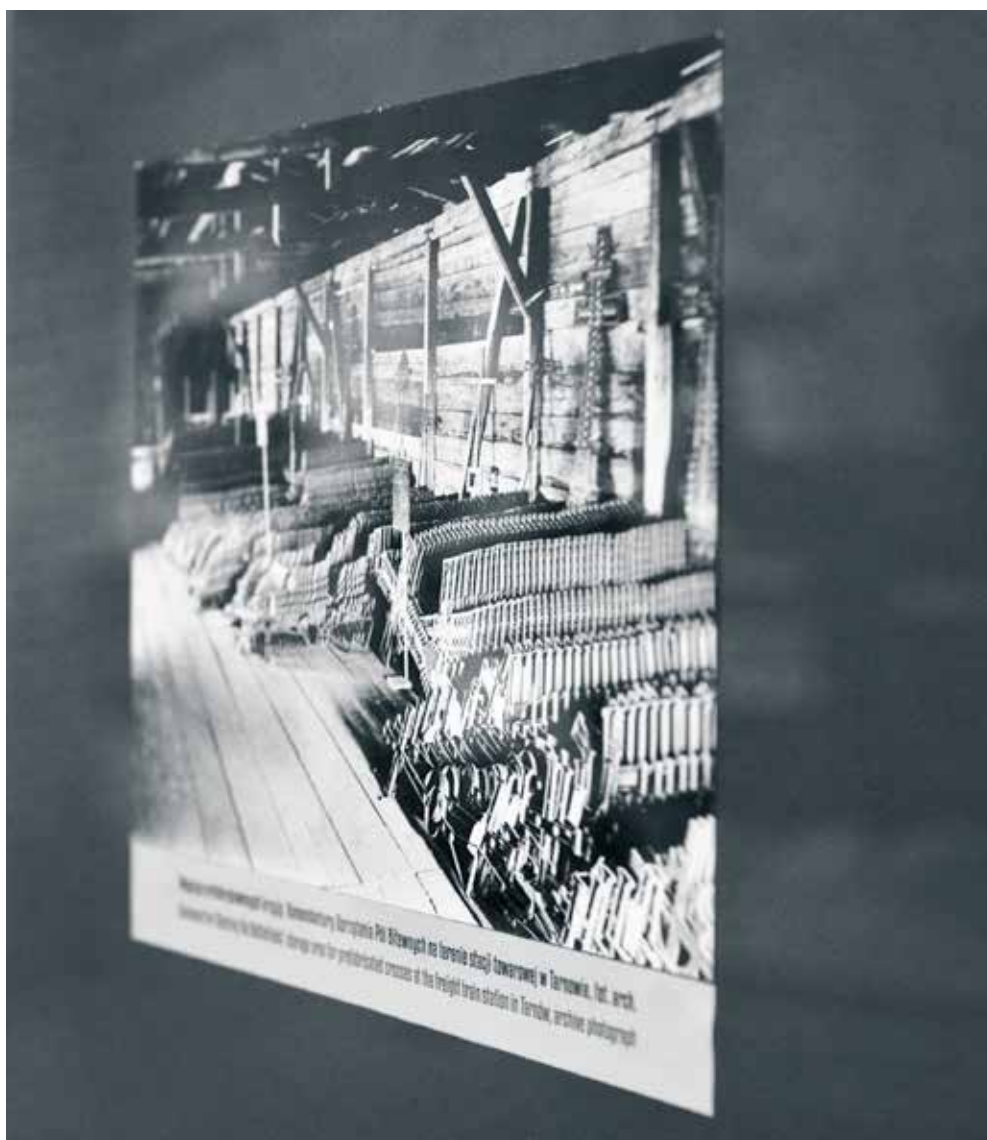
W ramach tej szeroko zakrojonej akcji budowlanej powstał szereg założeń o bardzo wysokiej klasie artystycznej. Tworzyli je wiodący architekci, między innymi: Dušan Jurkovič, Hans Mayr, Jan Szczepkowski i Gustav Rosmann. Towarzyszyli im w charakterze akwarelistów dokumentujących ich pracę malarze: Henryk Uziębło, Karl Popper czy Leo Poldemann. Powstały liczne projekty i szkice koncepcyjne, wiele założeń nie zostało zrealizowanych, niemniej w samej Galicji Zachodniej zbudowano ponad 400 cmentarzy. Stylistycznie ciążyły one w stronę posecesyjnego modernizmu i stylu rodzimego. Wielu z artystów budujących te cmentarze było wychowankami wiedeńskich secesjonistów,

w tym Josefa Hoffmana. Z kolei artyści polscy i słowaccy, jak na przykład Jan Szczepkowski i Dušan Jurkovič, inspirowali się drewnianą architekturą regionu oraz poszukiwali efektu malowniczości, często lokując założenia na wzgórzach lub przełęczach. Wspólną cechą wszystkich nekropolii powstałych w ramach KgA jest próba znalezienia kompromisu pomiędzy monumentalizmem grobu bohatera a intymnością prywatnej mogiły. Ten dwojaki charakter zachodniogalicyskich cmentarzy z okresu pierwszej wojny światowej do dzisiaj jest widoczny w opuszczonych i zaniedbanych nekropoliach. Szczęśliwie coraz częściej są one poddawane gruntownej renowacji, czego przykładem mogą być cmentarze na Rotundzie czy w Łużnej.

Na wystawie w Międzynarodowym Centrum Kultury można było zobaczyć projekty galicyjskich nekropolii oraz ich współczesne i archiwalne fotografie, a także reprodukcje akwareli i pocztówek. Ekspozycja po raz pierwszy została zaprezentowana w mck w 1996 roku jako *Wobec Thanatosa. Galicyjskie cmentarze wojenne z lat 1914–1918*.

Helena Postawka-Lech
OŚRODEK WYSTAW

KONCEPCJA MERYTORYCZNA
dr hab. Paweł Pencakowski

KURATOR
Helena Postawka-Lech

ZDJĘCIA WSPÓŁCZESNE
prof. Marek Sajduk

ARANŻACJA PLASTYCZNA
Maria Paszkowska

Joseph Roth, Reise durch Galizien, 1924

**Das Land hat in Westeuropa
einen üblen Ruf. Der wohlfeile
Witz des zivilisierten
Europas bringt es in eine abgesonderte
Verbindung mit Ungezogenheit und
Unredlichkeit. Aber so
einmal die Beobachtung gemacht,
dass es im Osten Europa
Sauberkeit gebe als im Westen,
so banal ist sie heute; und
jetzt noch gebraucht, kein
Wort mehr die Gegend, die
man nicht haben will, als die Ort
besitzt.**

er Zeitung

MYTHOS GALIZIEN

26 MARCA – 30 SIERPNIA

Po pokazie w Krakowie wystawa *Mit Galicji* powędrowała do Wiednia, gdzie była pokazywana w Wien Muzeum przy Karlsplatzu. Nie było to jednak przeniesienie wystawy jeden do jednego. Pokaz w Wiedniu poprzedzał etap pracy przygotowawczej, kiedy to zespół kuratorski, zachowując główny rdzeń wystawy, wszystkie jej działy i większą część eksponatów, adaptował scenariusz dla wiedeńskiej odsłony. Rozbudowany został dział „Galicja w Wiedniu”. Na jego potrzeby z parlamentu wiedeńskiego został sprowadzony portret Juliana Rittera von Dunajewskiego, symbolizujący znaczące wpływy polityczne, jakimi dysponowali galicyjscy parlamentarzyści w Wiedniu. Swoje miejsce na wystawie otrzymali przybysze galicyjscy żydowskiego pochodzenia, którzy napłynęli do Wiednia większą falą w latach osiemdziesiątych XIX stulecia i zetknęli się z radykalnym antysemityzmem, przerodzonego następnie w masowy ruch atakujący nowych osiedleńców z pełną furią i nienawiścią. Niepokoje polityczne obecnych czasów zadecydowały o nieobecności na wystawie obrazów z lwowskiej Galerii Sztuki, które były atutem pokazu krakowskiego. W Wiedniu natomiast nacisk położono na funkcjonujący na Zachodzie literacki mit Galicji. Ekspozycję w Austrii od podłogi po sufit wypełniły zatem cytaty z niemieckojęzycznych pisarzy galicyjskich. Wobec tego zasadniczym zmianom poddana została aranżacja całej wystawy. Jeśli krakowska wystawa była emocjonalna i kolorowa, z główną salą w czerwieni, to kolorem wiedeńskiego pokazu stała się biel karty papieru oraz czarne litery tekstów. *Mit Galicji* cieszył się w Wiedniu sporym zainteresowaniem mediów i publiczności – zwiedziło go ponad 42 tysiące osób.

Wystawa została objęta honorowymi patronatami: Minister Kultury i Dziedzictwa Narodowego RP prof. Małgorzaty Omilanowskiej, Ministra ds. Sztuki, Kultury, Konstytucji i Służby Publicznej Republiki Austrii dr. Josefa Ostermayera, Prezydenta Miasta Krakowa prof. Jacka Majchrowskiego oraz Burmistrza Wiednia dr. Michaela Häupla.

dr Żanna Komar

INSTYTUT DZIEDZICTWA EUROPEJSKIEGO

IDEA WYSTAWY

prof. Jacek Purchla, dr Emil Brix

KONCEPCJA WYSTAWY

*prof. Jacek Purchla, dr Wolfgang Kos, dr Żanna Komar,
dr Monika Rydiger, dr Werner Michael Schwarz*

KURATORZY

*dr Żanna Komar, dr Wolfgang Kos, dr Monika Rydiger,
dr Werner Michael Schwarz*

ASYSTENTKI KURATORÓW

Kinga Migalska, Katrin Ecker

ARANŻACJA PLASTYCZNA

Thomas Hamann (architekt), Fuhrer, Wiedeń (grafika)

ORGANIZACJA I KOORDYNACJA

Anna Śliwa, Bärbl Schrems

PROJEKT KATALOGU

Fuhrer, Wiedeń

ŚLADY LUDZI CRISTIANO MASCARO / SŁAWOMIR RUMIAK

28 MARCA – 7 CZERWCA

Wystawa stanowiła rodzaj dialogu pomiędzy brazylijskim fotografem Cristianem Mascarem a polskim twórcą multimedialnym Sławomirem Rumiakiem. Efektem tej „artystycznej rozmowy” stała się opowieść o miejscach i ludziach, o Polsce i Brazylii widzianych z perspektywy Innego. Przyjęcie takiej optyki – punktu widzenia zewnętrznego obserwatora, którego spojrzenie nieobciążone jest kulturowym bagażem czy przyzwyczajeniem, pozwoliło odkryć te miejsca na nowo, zobaczyć to, co ukryte czy marginalizowane. W ramach zrealizowanego projektu C. Mascaro wykonał fotograficzną dokumentację wybranych polskich miast (Gdańsk, Warszawa, Łódź, Kraków), polski artysta natomiast nakręcił film poświęcony São Paulo, jednej z największych światowych metropolii. Oba projekty – choć ich twórcy prezentują różną wrażliwość, estetykę, a także wyrastają z odmiennych tradycji artystycznych i kulturowych – zapraszają widza do odkrywania śladów ludzi i zapisanych w nich historii, marzeń i tęsknot.

Dla C. Mascara miejski krajobraz pozostaje niezmiennie centralnym motywem twórczości. Artysta, który swoją drogę zawodową rozpoczął w latach sześćdziesiątych minionego stulecia jako reporter pisma „Veja”, jest obecnie jednym z najbardziej rozpoznawalnych brazylijskich fotografików. Należy też do grona najważniejszych fotografów São Paulo i dziedzictwa kulturowego Brazylii. W swoim dorobku ma również cykle poświęcone największym światowym metropoliom. Wykonał dokumentacje takich miejsc jak: Buenos Aires, Hawana, Berlin, Paryż, Nowy Jork czy Tokio. W 2013 artysta rozpoczął pracę nad polskim projektem. Jako pierwsze powstały fotografie przestrzeni przemysłowych – nieczynnych fabryk, kiedyś tętniących życiem, dzisiaj powoli ulegających rozpadowi, lecz wciąż noszących w sobie pamięć tych, którzy je zapełniali. Pozostawione bezładnie elementy odzieży roboczej, resztki narzędzi, pęk kłuczy – wciąż przywołują wspomnienie o nich. Zmysł obserwacji u Mascara idzie w parze z jego mistrzowskim operowaniem światłem i kompozycją. Początkowo artysta planował skoncentrować się tylko na obiektach postindustrialnych, z czasem projekt ewoluował i twórca skupił się również na budynkach mieszkalnych i na tkance miasta. Ostatnim etapem pracy były fotografie wnętrz mieszkalnych. Ten naturalny rytm – prowadzący od miejsc o charakterze publicznym w kierunku przestrzeni prywatnych – został zresztą powtórzony w układzie prac na wystawie. Jak mówił artysta: „Kolejny temat, który pojawił się podczas mojej wizyty w Polsce, to wnętrza domów. Chciałbym zobaczyć, jak ludzie mieszkają, jak żyją, czym się otaczają, jak wyglądają ich przestrzenie. Często jestem pytany o to, co lubię fotografować we wnętrzach. Zawsze odpowiadam, że to, co najbardziej indywidualne, unikalne, osobiste: przedmioty, obrazki, ozdoby, które wieszają na ścianach. To wszystko, co mówi o osobowości i charakterze mieszkańców”. Powstały w ten sposób zbiór fotografii, który pozwala wejrzeć w intymność polskich mieszkań, podobnie jak pozostałe prace pozbawiony jest ludzi.

Cristiano Mascaro przy swoich pracach

Ich brak jest jednak tylko pozorny – sfotografowane budynki, domowe sprzęty, drobne bibeloty, rodzinne pamiątki ujawniają wciąż ślady ludzkiej obecności.

Podobną strategię zastosował w swojej pracy S. Rumiak – fotograf, autor instalacji wideo, rysownik. Artysta jest doskonale rozpoznawalny w Japonii, gdzie mieszkał przez wiele lat. Uznanie przyniosły mu cykle fotograficzne – między innymi projekt *Prêt-à-Porter* (2004), na który złożyła się seria obrazów kobiet pełna odniesień zarówno do historii sztuki, jak i do skomercjalizowanego, uprzedmiotowionego wizerunku kobiety w kulturze masowej. Powstały w trakcie pobytu artysty w Brazylii film *Macunaíma wraca do São Paulo* był natomiast próbą uchwycenia tego wielomilionowego miasta jako bezludnego miejsca i przestrzeni śladów nieskończonej liczby ludzi. Obecna w tytule postać Macunaímy, do którego historii artysta niejednokrotnie odnosi się w swojej pracy, odsyła do fabuły powieści Mária de Andrade koncentrującej się na podróży głównego bohatera z dżungli do São Paulo i z powrotem. Film Rumiaka można odczytywać jako opowieść o współczesnych Macunaímach, tych wszystkich, którzy przybyli do miasta w poszukiwaniu pracy i lepszego życia. Nakreślona przez twórcę wizja nie napawa jednak optymizmem – miasto bowiem jawi się jako przestrzeń nieprzyjazna, wroga, przytłaczająca nieludzką skalą. W tej niemal postapokaliptycznej scenarii morza betonowych bloków i wyludnionych ulic artysta pokazuje tych, którzy wciąż próbują to miejsce oswoić – budują prowizoryczne schronienia, adaptują na własne potrzeby wyludnione i zrujnowane pustostany. Rumiak przygląda się obszarom marginalizowanym, takim, od których niejednokrotnie odwracamy wzrok. A przecież i one składają się na przestrzeń życia wielkich metropolii.

Dla C. Mascara i S. Rumiaka miasto i jego mieszkańcy stały się ważnym punktem odniesienia. Uchwycone przez artystów przestrzenie nie tylko opowiadają historię miejsc i ludzi, którzy je tworzyli, ale równocześnie stanowią

Sławomir Rumiak przy swojej pracy

subiektywną wizję dwóch artystycznych osobowości, ujawniają wrażliwość, wiedzę i fascynację samych twórców.

Wystawa została zrealizowana we współpracy z Culture.pl. W 2016 roku zostanie pokazana w Instituto Tomie Ohtake w São Paulo w ramach przygotowywanej przez Culture.pl prezentacji kultury polskiej w Brazylii.

Natalia Żak

OŚRODEK WYSTAW

AUTOR I KURATOR WYSTAWY

Stephan Stroux

WSPÓLKURATOR ZE STRONY MCK

Natalia Żak

ORGANIZACJA

Regina Pytlik

ARANŻACJA PLASTYCZNA

Stephan Stroux, Maria Paszkowska

PROJEKT KATALOGU I DUKÓW TOWARZYSZĄCYCH WYSTAWIE

Wojtek Kwiecień-Janikowski

With my bare feet, I first felt the forms impressed in the sand: soft/hard, round/sharp, warm/cold, wet/dry. My footprints in the sand were the first reliefs, the first physical sculpture that I made; the sunlight discovered that the ever-changing dunes were my first environmental sculpture; on them my shadow told the time.

Dani K

MAKOM. DANI KARAVAN

ESENCJA MIEJSCA

27 CZERWCA – 20 WRZEŚNIA

Wystawa prezentowała najważniejsze wątki twórczości Daniego Karavana (ur. 1930), współczesnego artysty izraelskiego o światowej renomie, uważanego za prekursora i najwybitniejszego twórcę dzieł site-specific – prac powstających w ścisłym powiązaniu z kontekstem wybranego, konkretnego miejsca.

Zawarte w tytule słowo *makom* (które po hebrajsku znaczy „miejsce”) to klucz do zrozumienia sztuki D. Karavana. Miejsce jest bowiem dla artysty punktem wyjścia, inspiracją, a jednocześnie kontekstem i materia dzieła tworzonego zarówno w przestrzeni naturalnej, jak i w przestrzeni miejskiej, galeryjnej bądź muzealnej. I również tym razem artysta potraktował całą przestrzeń Galerii mck jako szczególny, oddany mu „we władanie” obszar do artystycznej wypowiedzi. Stworzył swoiste, dedykowane swojej sztuce miejsce – przestrzeń jej różnorodnych odniesień, zarówno do początków twórczości, rodzinnych korzeni, jak i do najważniejszych dzieł, jakie stworzył w ciągu ostatnich pięćdziesięciu lat.

Wystawę otwierała instalacja *Ślady na piasku* (2015), w której Karavan zwracał uwagę widzów na właściwe mu równorzędne posługiwanie się tradycyjnymi materiałami takimi jak beton, kamień, stal czy drewno oraz niekonwencjonalnymi bądź nietrwałymi tworzywami: piaskiem, wodą, roślinnością, wiatrem, słońcem, śpiewem ptaków, krajobrazem, a nawet pustką. Kolejne sekwencje wystawy wprowadzały widza w charakterystyczne „miejsca” stworzone przez artystę w Izraelu, Hiszpanii, Francji, Niemczech i Japonii. Wykorzystano projekcje filmowe, szkice, modele i zdjęcia wielkoformatowe, żeby przybliżyć publiczności skalę, proporcję i formę tych przestrzennych założeń. Przypomniana została pierwsza wielkowskalarowa realizacja artysty – *Pomnik Brygady Negev* (1963–1968) koło Beer Szewy (Izrael), poprzedzająca późniejszy światowy rozkwit sztuki *site-specific* – dzieło będące jednocześnie przykładem nowatorskiej próby redefinicji tradycyjnej formuły pomnika. *Pomnik Brygady Negev* został w przestrzeni galerii zestawiony z *Kikar Lewana* (Białym placem), który Karavan zrealizował w Tel Awiwie w latach 1977–1988. Oba przykłady dobrze obrazowały charakterystyczną dla rzeźbiarza dwoistość artystycznego języka – z jednej strony poddawanie się krzywoliniwnym, nieregularnym, bliskim naturze formom, a z drugiej hołdowanie kształtom ściśle geometrycznym, zawsze idealnie białym.

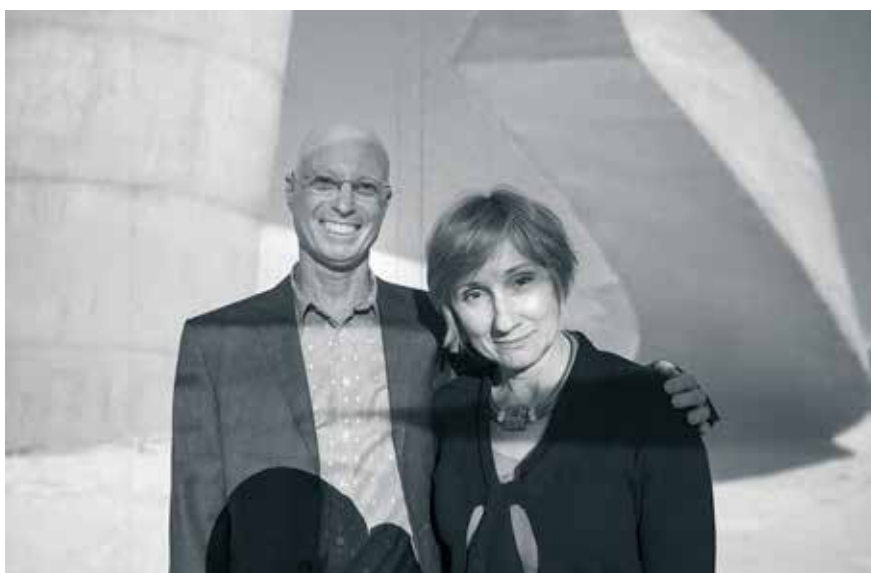
Wśród wybranych prac na krakowskiej wystawie znalazły się dokumentacje fotograficzne i filmowe: *Pasaży* (1990–1994) upamiętniających Waltera Benjamina w Portbou, *Drogi praw człowieka* (1988–1993) w Norymberdze, *Pomnika pomordowanych Sinti i Romów Europy, ofiar narodowego socjalizmu* (1992–2012), *Axe Majeur* (od 1980) i *Esplanady Charles'a de Gaulle'a* (1989–2000) w Nanterre. Ekspozycję zamykały prace *site-specific* stworzone w Japonii: *Las sztuki Murou* (1998–2006) w Murou, *Droga do ukrytego ogrodu* (1992–1999) w Sapporo, *Bereshit* (1998–2000) w Kirishimie. Zaprezentowany wybór prac pozwolił na ukazanie kluczowych kwestii humanistycznych i społecznych, jakie

porusza w swojej twórczości D. Karavan, a także najbardziej charakterystycznych elementów jego artystycznej ekspresji – kreowania dzieła w nierozzerwalnym kontekście danego miejsca, jego topografii, właściwości, historii, emocji oraz rozwijania przestrzennych sekwencji i stymulowania widzów do aktywnego doświadczania dzieła. Tak aby – jak chce artysta – „zaprosić ich do komunikowania się z otoczeniem, tworzywem dzieła, pamięcią i sobą”.

Szczególne miejsce na wystawie artysta przeznaczył na wspomnienie o bliskim mu Tadeuszu Kantorze, tworząc instalację *Hommage à Tadeusz Kantor* osnutą wokół przedstawienia *Umarłej klasy*. Za jej główne elementy Karavan obrał poziomy rzut szkolnych ławek odwzorowany na podłodze galerii oraz rzeźbiarski obiekt – białą formę pół-ławki. Instalację dopełniły szkice teatralne obu artystów, archiwalne filmy dokumentujące przedstawienia baletowe w scenografii Karavana z przełomu lat sześćdziesiątych i siedemdziesiątych minionego stulecia oraz pochodzące z kolekcji Cricoteki obiekty scenograficzne ze spektakli Kantora. Artyści spotkali się we Florencji w 1978 roku, gdzie Karavan przebywał z żoną Havą, przygotowując wystawę w Forte di Belvedere, Kantor zaś pracował nad nowym spektaklem. Ich przyjaźń przetrwała wiele lat, a Hava o mało nie została asystentką Kantora. Po zakończeniu wystawy elementy instalacji izraelski artysta postanowił przekazać do zbiorów Ośrodka Dokumentacji Sztuki Tadeusza Kantora Cricoteka.

Kuratorzy wystawy Hagai Segev i dr Monika Rydiger

Artysta przy swojej pracy

Artysta podczas oprowadzania po wystawie

IDEA WYSTAWY

dr Monika Rydiger, Hagai Segev

KURATORZY

Hagai Segev, dr Monika Rydiger

WSPÓŁPRACA KURATORSKA

Noa Karavan-Cohen

KONSULTACJA

Józef Chrobak

ORGANIZACJA I KOORDYNACJA

Anna Śliwa (MCK)

Noa Idan, Jennifer Pearce

(Studio Karavan)

ARANŻACJA PLASTYCZNA

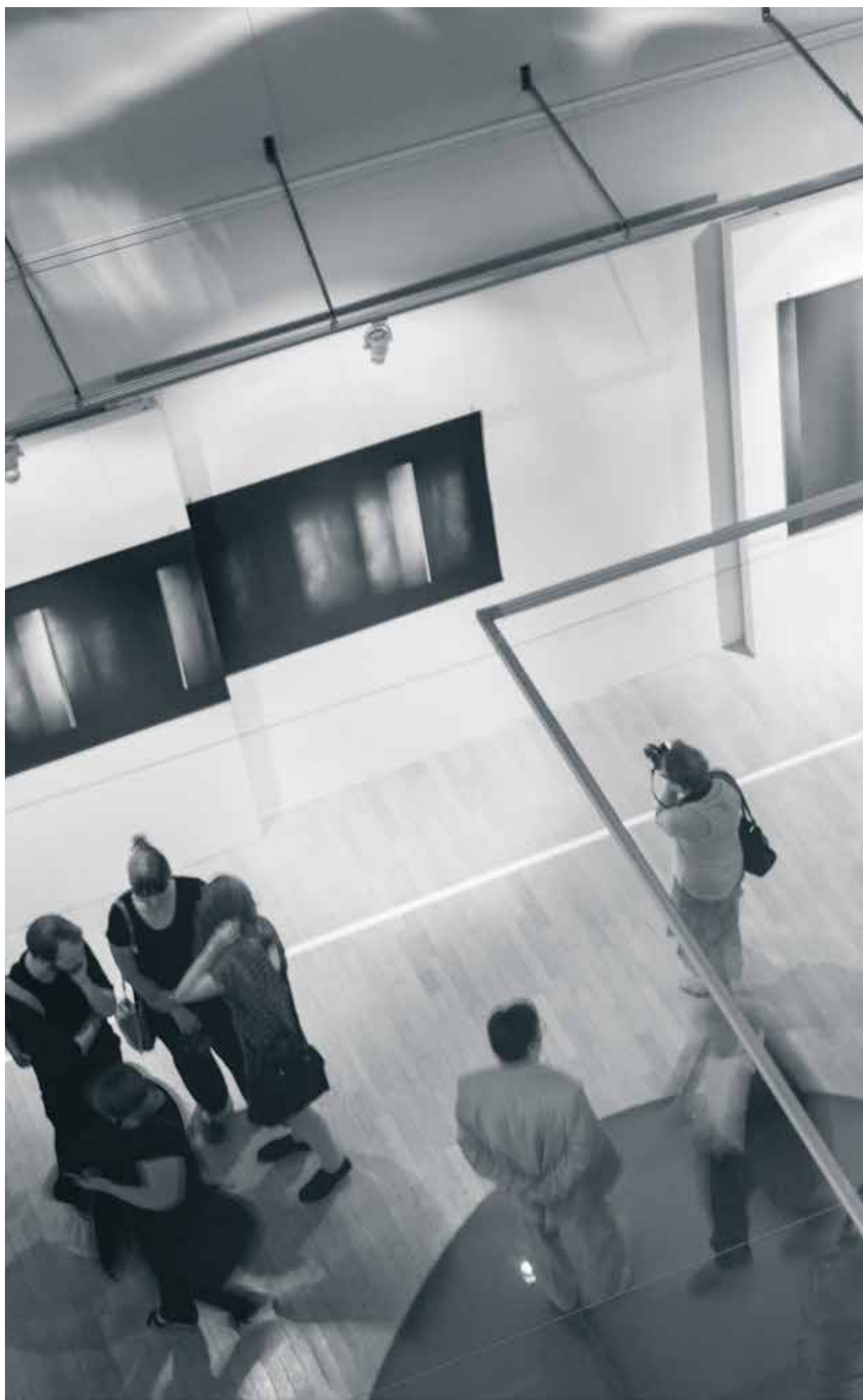
Paweł Żelichowski

MODELE

Anne Tamisier

PROJEKT Druków towarzyszących
wystawie

Monika Chrabąszcz

MIĘDZYNARODOWE TRIENNALE GRAFIKI – KRAKÓW 2015

TABULA RASA. JOANNA JANOWSKA-AUGUSTYN

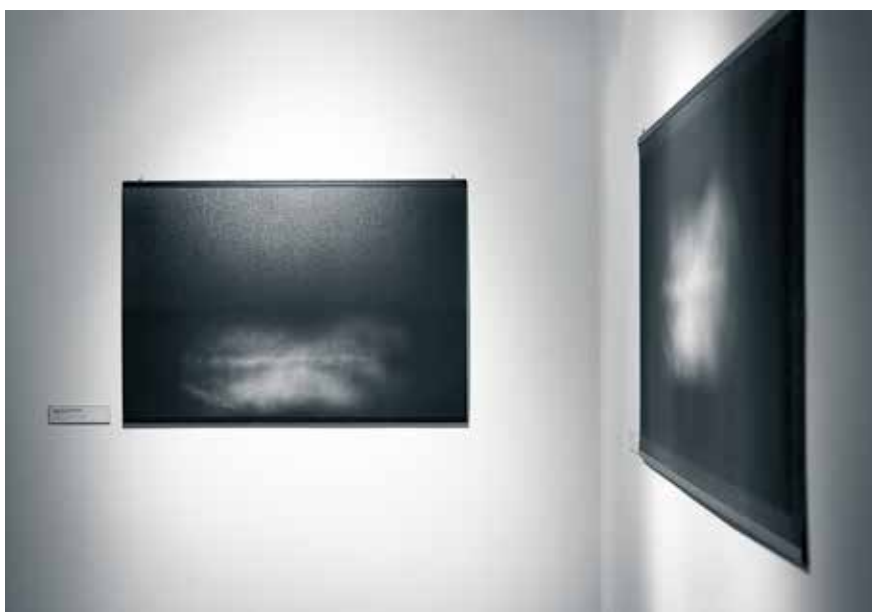
19 WRZEŚNIA – 18 PAŹDZIERNIKA

Monograficzna wystawa prac Joanny Janowskiej-Augustyn, laureatki Grand Prix Międzynarodowego Triennale Grafiki 2012, wpisująca się w wieloletnią współpracę Międzynarodowego Centrum Kultury i Stowarzyszenia Międzynarodowe Triennale Grafiki, zorganizowana została w ramach głównego programu Triennale 2015 w patio mck.

Urodzona w Rzeszowie artystka w latach 1991–1994 studiowała na Wydziale Filozoficznym Uniwersytetu Jagiellońskiego, a następnie w latach 1994–1999 odbyła studia na Wydziale Grafiki Akademii Sztuk Pięknych (ASP) w Krakowie. Dyplom z wyróżnieniem zrealizowała w Pracowni Litografii prof. Romana Żygulskiego, otrzymując medal Rektora ASP. W 2008 roku obroniła doktorat na Wydziale Grafiki ASP w Krakowie. Obecnie pracuje na stanowisku adiunkta na Wydziale Sztuki Uniwersytetu Rzeszowskiego, prowadząc zajęcia w Pracowni Druku Cyfrowego oraz w Pracowni Rysunku.

Charakterystyczną cechą twórczości Janowskiej-Augustyn jest cykliczność. Artystka niemal wszystkie swoje prace komponuje w cyklach, ich układ traktuje jednak dość swobodnie, w zależności od sytuacji prezentując je w formie dyptyków, polptyków lub jako pojedyncze dzieła. Rdzeń wystawy prezentowanej w mck stanowiła nagrodzona w roku 2012 praca należąca do czteroczęściowego cyklu *Kolej rzeczy* (zaprezentowanego w całości), wokół której umieszczone zostały inne cykle, między innymi *Nieuchronne*, *Samotność*, *Ciało i kamień*. Rolę wstępu do prac graficznych nadano czterem rysunkowym tryptykom: *Zamknięty I*, *Zamknięty II*, *Otwarty I* i *Otwarty II*.

Mimo że głównym polem zainteresowania Janowskiej-Augustyn jest grafika cyfrowa, artystka uprawia także malarstwo i fotografię, na wystawie zaś zaprezentowane zostały również jej rysunki. W swoich grafikach odnosi się do figury ludzkiej i do ludzkiego ciała, ale nie w sposób dosłowny. Jej twórczość cechują minimalizm i oszczędność wyrazu, którą daje się zauważyć nawet w tytułach poszczególnych prac. Artystka tworzy dzieła monochromatyczne, komponowane na zasadzie gry światła i cienia. Charakterystyczne płynne przejścia od partii zacienionych do rozświetlonych pozwalają jej wykreować iluzje swoistej głębi i przestrzenności kompozycji. Temat prac Janowskiej-Augustyn opiera się głównie na konfrontacji z trudnymi i bolesnymi zagadnieniami śmierci, samotności, przemijania – artystka hołduje przekonaniu, że tylko zderzając się z naszymi najgłębszymi lękami, możemy je przezwyciężyć.

Agnieszka Łakoma przy swojej pracy

W ramach programu towarzyszącego Międzynarodowego Triennale Grafiki w zabytkowych piwnicach Międzynarodowego Centrum Kultury w dniach 17 września – 18 października zaprezentowano wystawę grafiki Agnieszki Łakomej *Selfmade City*. Artystka przedstawiła prace skupione wokół tematu form architektonicznych pochodzące z serii o tym samym tytule oraz obiekty lightbox z serii *Moving City*. W *Selfmade City* spotkały się dwie ścieżki dotychczasowej twórczości Agnieszki Łakomej: abstrakcja geometryczna znana z serii *Zasłony* (2006) i miejska przestrzeń występująca już w projekcie *Consumo* (2009).

Kinga Migalska

OŚRODEK WYSTAW

M.K. ČIURLIONIS

LITEWSKA OPowieść

16 PAŹDZIERNIKA 2015 – 31 STYCZNIA 2016

Wystawa w Galerii Międzynarodowego Centrum Kultury stanowiła prezentację dorobku Mikalojusa Konstantinasa Čiurlionisa – jednego z najważniejszych artystów litewskich. Fenomen jego twórczości wykracza jednak daleko poza lokalny kontekst – dawno już udowodniono przynależność artysty do kręgu europejskiego modernizmu i jego związki z symbolizmem, w twórczości Litwina doszukiwano się także zapowiedzi abstrakcji, a nawet surrealizmu. Analiza dorobku Čiurlionisa nie tylko wskazuje na łączącą go z artystami przełomu XIX i XX wieku wspólnotę wyobraźni, ale też z pełną wyrazistością ujawnia wyjątkowość sztuki litewskiego twórcy, która niezmiennie intryguje i zachwyca oryginalnością artystycznej wizji, żarliwością poszukiwań i sugestywnością artystycznego imaginarium.

Warto też pamiętać o jego związkach z polskim środowiskiem twórczym. Przez wiele lat losy Čiurlionisa splecione były z Warszawą. Tam artysta kształcił się w Instytucie Muzycznym, a później w Szkole Sztuk Pięknych. Atmosfera obu uczelni, kontakty z wybitnymi malarzami: Ferdynandem Ruszczycem, Kazimierzem Stabrowskim, Konradem Krzyżanowskim, wyjazdy na plenery, wizyty w salonie Krywulta, lektura „Chimery” – wszystko to składało się na warszawską codzienność artysty i odcisnęło na nim swe piętno. I chociaż z czasem twórca zaczął się oddalać od środowiska warszawskiego i podjął decyzję o wyjeździe, to Warszawa pozostała jedną z istotnych determinant jego artystycznej i życiowej drogi.

Čiurlionis był twórcą niezwykle wszechstronnym – uprawiał malarstwo, komponował muzykę, próbował swoich sił na polu literatury i fotografii. W trakcie swego krótkiego życia stworzył kilkaset kompozycji malarskich i utworów muzycznych. Ten wielowymiarowy charakter jego twórczości został zaakcentowany na wystawie – obok prac plastycznych (obrazów, rysunków, grafik czy bardzo rzadko pokazywanych szkicowników) zaprezentowano wybrane dzieła muzyczne oraz fragmenty utworów literackich – w tym z powstałego w trakcie pobytu artysty w Krynicy w 1906 roku zbioru *Listy do Dewduraczka*. Wśród pokazywanych prac znalazły się niezwykle nastrojowe i subtelne obrazy dedykowane tematowi natury, który był jednym z ważnych wątków w twórczości Čiurlionisa. Artystę szczególnie absorbował aspekt zmienności przyrody i cykliczności naturalnych procesów regulujących jej rytm. Egzemplifikację tych zainteresowań stanowią między innymi prace o wspólnym tytule *Wiosna* czy cykl *Zima*. Ten ostatni bywa zresztą przywoływany w kontekście dyskusji na temat wkładu artysty w rozwój tendencji abstrakcyjnych. Ważne miejsce na wystawie zajęły prace poświęcone podejmowanym przez Čiurlionisa próbom znalezienia plastycznego ekwiwalentu muzyki. Idea ta została rozwinięta w takich realizacjach jak dyptyk *Preludium. Fuga*, w których artysta starał się środkami plastycznymi wyrazić zasady stosowanej w muzyce techniki polifonicznej, czy też w serii cykli sonatowych powstałych w latach 1907–1909. W twórczości Čiurlionisa obecne były też ślady zainteresowań filozofią,

kosmogonią czy astronomią. Ważne miejsce w dorobku artysty zajmuje również inspiracja rodzimą kulturą – litewską mitologią, folklorem, krajobrazem. Warto jednak zaznaczyć, że Čiurlionis rzadko kiedy odwzorowywał konkretne miejsca – wyjątkiem jest tryptyk *Rajgród*, na którym przedstawiono okolice jego rodzinnych Druskiénik. Najczęściej jednak artysta wybierał poszczególne elementy z otaczającej go rzeczywistości i tworzył z nich autonomiczne byty malarskie – swoiste pejzaże wyobraźni.

Próba poszerzenia kontekstu i dopełnienia narracji wystawy było wprowadzenie informacji o miejscach i ludziach artyście szczególnie bliskich. Za pośrednictwem zgromadzonego materiału (fotografii, opisów, fragmentów korespondencji

artysty) przypomniano związki twórcy z Warszawą, gdzie Čiurlionis spędził niemal dziesięć lat swojego życia, Połagę – którą odwiedzał jako młody chłopiec i dorosły mężczyzna i gdzie powstał cykl *Sonata morza*, Wilnem, w którym artysta aktywnie włączył się w budowę ruchu litewskiego, Petersburgiem czy rodzinnymi Druskienikami. Te ostatnie były dla twórcy nie tylko bezpiecznym azylem, do którego niejednokrotnie powracał, ale również przestrzenią artystycznego skupienia. Tam powstały między innymi *Rajgród* i dyptyk *Preludium. Fuga* (oba pokazywane na wystawie). Przywołano również bliskiego przyjaciela Čiurlionisa – kompozytora Eugeniusza Morawskiego, czy też warszawską rodzinę Wolmanów. To właśnie dzięki jej wsparciu artysta w 1906 roku odwiedził Pragę,

Wiedeń, Monachium, Drezno i Norymbergę. Uwagę poświęcono także osobie Sofiji Kymantaitė-Čiurlionienė – pisarce, poetce i późniejszej żonie artysty. Wspólnie z nią Čiurlionis napisał książkę *Na Litwie*, małżonkowie razem pracowali też nad operą inspirowaną legendą o królowej Juracie – bogini mieszkającej w bursztynowym pałacu na dnie morza. Ten niezrealizowany ostatecznie projekt miał mieć zresztą swój premierowy pokaz w Warszawie.

Ekspozycja była nie tylko okazją do przybliżenia polskiej publiczności dorobku niezwyklej indywidualności. Stała się pewnego rodzaju opowieścią – o wybitnej artystycznej osobowości, ale też o przenikaniu się sztuk i kultur czy wreszcie o samej Litwie.

Wystawa została przygotowana we współpracy z Nacionalinis M.K. Čiurlionio dailės muziejus w Kownie (Narodowym Muzeum Sztuki M.K. Čiurlionisa).

Natalia Żak

OŚRODEK WYSTAW

AUTORKI I KURATORKI WYSTAWY

Natalia Żak, Vaiva Laukaitienė

ORGANIZACJA

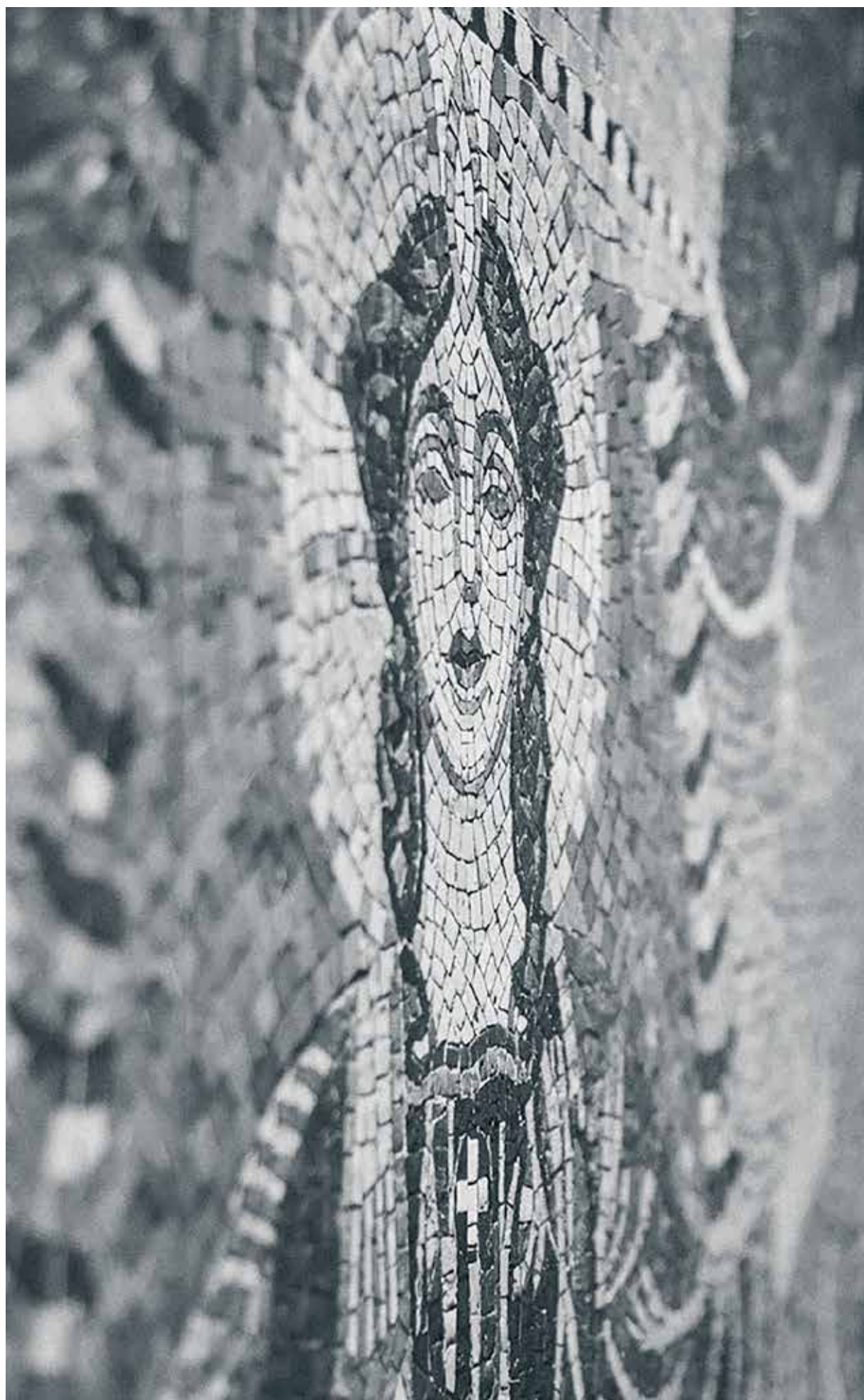
Regina Pytlik

ARANŻACJA PLASTYCZNA

Malwina Antoniszczak, Monika Bielak

PROJEKT KATALOGU I DUKÓW TOWARZYSZĄCYCH WYSTAWIE

Krzysztof Radoszek (Radoszek Arts)

KATEDRA ORMIAŃSKA WE LWOWIE I JEJ TWÓRCY

26 LISTOPADA 2015 – 31 STYCZNIA 2016

W 2015 roku Międzynarodowe Centrum Kultury stanęło przed szansą, aby w sposób wyjątkowy przypomnieć o realizowanym od blisko już piętnastu lat programie studiów podyplomowych Akademia Dziedzictwa. Miesiąc po inauguracji dziesiątej edycji studiów, które mck prowadzi wspólnie z Małopolską Szkołą Administracji Publicznej, w przestrzeni patio kamienicy Pod Kruki pokazana została wystawa pod tytułem *Katedra ormiańska we Lwowie i jej twórcy*. Ekspozycja podsumowała trwające od kilku lat prace konserwatorskie przy malowidłach w nawie głównej katedry ormiańskiej we Lwowie. Znajdujący się tam zespół kompozycji malarskich, które w latach dwudziestych opracował Jan Henryk Rosen, to bez wątpienia dzieło unikatowe, należące do najważniejszych przedstawień malarstwa monumentalnego II Rzeczypospolitej. Przez wiele powojennych dekad odizolowane i niedostępne, dopiero na początku XXI wieku zostało otwarte dla zwiedzających i doczekało się pierwszych szerokiach opracowań naukowych. Niedługo później podjęte zostały także pierwsze prace konserwatorskie, których organizację zainicjowało i od lat prowadzi Stowarzyszenie Absolwentów Akademii Dziedzictwa. Działające od blisko dekady Stowarzyszenie skupia osoby, które studiowały w Akademii, dając im możliwość wspólnego zdobywania wiedzy. Oprócz seminariów i warsztatów poświęconych dziedzictwu Stowarzyszenie aktywnie działa na rzecz ochrony polskich zabytków za granicą. W ciągu ostatnich lat prowadziło prace w wybranych obiektach na terenie Białorusi, Ukrainy, a od niedawna także w Indiach.

Restauracja dekoracji katedry ormiańskiej we Lwowie to największy program, w którego przygotowaniu uczestniczyło i uczestniczy Stowarzyszenie Absolwentów Akademii Dziedzictwa. W ciągu siedmiu lat pracy Stowarzyszenie regularnie pozyskiwało granty przyznawane przez Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego RP, dzięki którym możliwe było finansowanie kolejnych etapów prac w nawie głównej katedry. Prace merytorycznie przygotowane i nadzorowane były przez Pawła Baranowskiego z Muzeum Pałacu Króla Jana III w Wilanowie oraz profesor Joannę Czernichowską z Akademii Sztuk Pięknych w Warszawie, a na miejscu we Lwowie realizowane były przez zespół ukraińskich konserwatorów.

Wystawa prezentowała efekty ich wieloletnich prac – odnowione, a w niektórych przypadkach dosłownie uratowane malowidła. Oprócz autorów prac konserwatorskich, pracując nad wystawą, mck do współpracy zaprosiło również autorkę fundamentalnej pracy na temat dziejów katedry i badaczkę twórczości Rosena dr Joannę Wolańską. Dzięki pracy tego zespołu możliwe było przybliżenie między innymi historii i twórczości samego J.H. Rosena. Przywołane zostały także prace, które na początku XX wieku wykonali w katedrze inni twórcy – odpowiedzialny za przebudowę i konserwację budynku krakowski architekt doby Młodej Polski Franciszek Mączyński oraz odpowiedzialny za przygotowanie pierwszego, tylko częściowo zrealizowanego projektu wnętrza katedry i również związanych z Krakowem Józef Mehoffer. Praca Mączyńskiego i Mehoffera

stanowiła wyjątkowy przykład oddziaływania sztuki Krakowa na stolicę Galicji na początku xx wieku. Wystawa przypomina ich aktywność oraz przybliża ich działalność, przede wszystkim w Krakowie. Malowidła Rosena były uzupełnieniem programu artystycznego wnętrza realizowanym już po zakończeniu pierwszej wojny światowej w innych realiach politycznych, ale też w innym kontekście artystycznym. Wystawa pokazuje nagromadzenie tych różnych zależności i zjawisk, które utorowały drogę do powstania wyjątkowego dzieła

sztuki. Pokazane zostało szerokie tło artystyczne, z jakiego wyrastali wymienieni twórcy, oraz bezpośrednie źródła inspiracji, do których się odwoływali.

Przez wiele lat zapomniana katedra ormiańska we Lwowie powraca do szerokiej świadomości społeczności Krakowa i Polski. Historia konserwacji malarstwa to także żywa lekcja zarządzania dziedzictwem, pozyskiwania funduszy i współpracy z dużym zespołem, czego mck od kilkunastu lat uczy w ramach Akademii Dziedzictwa. Jest to również przykład udanej międzynarodowej

współpracy pomiędzy polskimi i ukraińskimi konserwatorami, a także karta wizytowa pokazująca polskie zaangażowanie na rzecz budowania dobrych sąsiedzkich stosunków pomiędzy dwoma krajami.

dr Michał Wiśniewski

OŚRODEK EDUKACJI – AKADEMIA DZIEDZICTWA

IDEA WYSTAWY

dr Michał Wiśniewski

KONSULTACJA

dr Joanna Wolańska

ARANŻACJA PLASTYCZNA

dr Łukasz Sarnat

OPRAWA GRAFICZNA WYSTAWY ORAZ KATALOGU

Wojtek Kwiecień-Janikowski

PROGRAMY EDUKACYJNE

AKADEMIA DZIEDZICTWA

W październiku 2015 roku Międzynarodowe Centrum Kultury wspólnie z Małopolską Szkołą Administracji Publicznej Uniwersytetu Ekonomicznego w Krakowie już po raz dziesiąty zainaugurowało zajęcia Akademii Dziedzictwa. Ciesząc się dużym zainteresowaniem program studiów podyplomowych z zakresu zarządzania dziedzictwem kulturowym powstał w 2001 roku. Od tego czasu studia w Akademii podjęło już ponad 250 osób z niemalże całej Polski. W 2015 roku trwały zajęcia dziewiątej edycji oraz podjęte zostały przygotowania do rozpoczęcia kolejnej, jubileuszowej edycji programu, którą zainaugurował wykład prof. Jerzego Hausnera *Kultura i rozwój*.

Zajęcia Akademii prowadzone są przez wykładowców reprezentujących najlepsze polskie uczelnie wyższe, między innymi Uniwersytet Ekonomiczny w Krakowie, Uniwersytet Jagielloński, Politechnikę Krakowską czy Akademię Sztuk Pięknych w Krakowie. Ponadto z Akademią współpracowali pracownicy wiodących instytucji kultury, takich jak Zamek Królewski w Warszawie, Muzeum Pałacu Króla Jana III w Wilanowie czy ICOMOS Polska. Wśród stałych współpracowników Akademii Dziedzictwa należy wymienić między innymi prof. Wojciecha Bałusa, prof. Jerzego Hausnera, dyrektora Pawła Jaskanisa, prof. Piotra Krasnego, prof. Andrzeja Rottermunda, prof. Bogusława Szmygina.

Zajęcia realizowane w ramach każdej edycji Akademii Dziedzictwa prowadzone są w ciągu jednego roku akademickiego i obejmują intensywne szkolenie w formie wykładów i warsztatów organizowanych co dwa tygodnie w Krakowie, w siedzibie mck. Program każdej edycji zawiera także dwa seminaria wyjazdowe, pierwsze na temat zarządzania instytucjami kultury, drugie dotyczące zarządzania obiektami dziedzictwa kulturowego. W pierwszej połowie 2015 roku, w ramach zajęć dziewiątej edycji, studenci Akademii Dziedzictwa odwiedzili Łódź, gdzie mogli zapoznać się z różnorodnością typów instytucji kultury w tym mieście oraz przyrzeć procesom z zakresu rewitalizacji. Kolejne warsztaty odbyły się w lipcu, ich tematem były zabytki i dziedzictwo kulturowe województwa opolskiego.

Równoległe od początku roku trwały obrony prac końcowych przygotowanych przez studentów poprzedniej edycji. Akademia od początku cieszy się zainteresowaniem wśród osób związanych z sektorem kultury, pracowników służb konserwatorskich i instytucji muzealnych. Dążąc do podtrzymania żywego kontaktu z absolwentami, mck od lat prowadzi także serię Wykładów Otwartych Akademii Dziedzictwa, w ramach których swoje badania krakowskiej publiczności w 2015 roku przybliżali między innymi uczestnicy programu stypendialnego Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego Thesaurus Poloniae. Jedno ze spotkań dotyczyło współczesnego losu zabytków Syrii. Prezentacji Oli Khito i Aishy Darwish towarzyszyła zarówno długa dyskusja, jak i wystawa prezentująca dewastację, której poddawane jest od kilku już lat dziedzictwo kulturowe tego kraju. W ramach cyklu w mck gościli również z wykładami prof. Jason Francisco, który opowiedział o powojennych dziejach obozu koncentracyjnego w Płaszowie, oraz Paula Silva, szefowa wydziału muzeów i dziedzictwa kulturowego w urzędzie miasta Porto. Wykład na temat

Wykład Oli Khito i Aishy Darwish *Ocalić od katastrofy. Syryjskie zabytki a konflikt zbrojny*

Wykład Pauli Silvy *Porto i jego muzea*

Uczestnicy warsztatów Akademii Dziedzictwa w kościele św. Mikołaja w Brzegu

Uczestnicy warsztatów Akademii Dziedzictwa w Bieczynie

muzeów w drugim co do wielkości mieście Portugalii wpisywał się także w prace realizowane przez mck w ramach aktywności w sieci City History Museums and Research Network of Europe. W poprzednich latach wykłady dotyczące zarządzania muzami prezentowali w mck dyrektorzy placówek miejskich między innymi w Amsterdamie, Barcelonie, Liverpoolu i Stambule.

Zarówno wykłady otwarte Akademii Dziedzictwa, jak i cały program studiów od kilku wielu lat wspierane są przez Fundację Kronenberga przy Citi Handlowy. W 2015 roku Akademia już po raz trzeci została nagrodzona w ramach programu grantowego Fundacji, która tym razem wsparła ten projekt do 2018 roku. W nawiązaniu do tej współpracy gościem inauguracji dziesiątej edycji Akademii Dziedzictwa był prezes Fundacji Krzysztof Kaczmar. Ponadto aktywność Akademii po raz pierwszy doczekała się szerszej prezentacji: w listopadzie 2015 roku odbył się w mck wernisaż wystawy *Katedra ormiańska we Lwowie i jej twórcy*. Pretekstem do jej organizacji były trwające od 2008 roku prace konserwatorskie we wnętrzu katedry, organizowane przez Stowarzyszenie Absolwentów Akademii Dziedzictwa.

dr Michał Wiśniewski

OŚRODEK EDUKACJI – AKADEMIA DZIEDZICTWA

EUROPEAN CAMPUS OF EXCELLENCE

CREATIVE CITY – PAST, PRESENT AND FUTURE

16-25 WRZEŚNIA

Międzynarodowe programy edukacyjne poświęcone zarządzaniu dziedzictwem kulturowym, historii Europy Środkowej oraz miastu historycznemu to jedno z najdłuższych realizowanych zadań Międzynarodowego Centrum Kultury. Wychodząc w przyszłość i dążąc do rozwoju programów edukacyjnych w 2015 roku, mck wspólnie z niemieckimi partnerami: Uniwersytetem w Bremie oraz Studienstiftung des Deutschen Volkes, przygotowało nowy projekt, poświęcony miastu kreatywnemu. Celem zrealizowanego we wrześniu międzynarodowego programu *Creative City – Past, Present and Future* było poddanie analizie roli dziedzictwa kulturowego i miejsca miasta historycznego w rozwijającym się obecnie intensywnie zjawisku, jakim jest miasto kreatywne.

Program został zorganizowany w ramach prowadzonej przez Uniwersytet w Bremie platformy European Campus of Excellence (ECE), dzięki której niemiecka uczelnia we współpracy z różnymi organizacjami i instytucjami w Europie prowadzi szkolenia i kursy dotyczące bardzo szerokiego spektrum zagadnień, od medycyny po kwestie związane z kulturą i rozwojem miast. Ważnym partnerem w przygotowaniu i realizacji krakowskiego programu ECE była Polsko-Niemiecka Fundacja na rzecz Nauki, której grant pozwolił na zaproszenie do Polski grupy trzydziestu studentów i młodych specjalistów zajmujących się problematyką miejską oraz zarządzaniem i badaniami poświęconymi planowaniu przestrzennemu. Uczestnicy kursu reprezentowali dużą grupę państw, często z przeciwnych stron Europy, przeważały natomiast osoby z Polski i Niemiec.

Przez pierwsze trzy dni program ECE prowadzony był w połączeniu z innym kluczowym dla działań mck w 2015 wydarzeniem – 3. Forum Dziedzictwa Europy Środkowej. Uczestnicy kursu brali udział w dyskusjach i wykładach towarzyszących Forum, którego hasło przewodnie: „Miasto”, stanowiło także punkt wyjścia do dalszej części programu edukacyjnego. Drugim ważnym elementem programu było poznanie zasobów dziedzictwa kulturowego miasta. Oprócz dzielnic historycznych uczestnicy odwiedzili Nową Hutę i Zabłocie. Doświadczenia z Krakowa zostały zderzone również z przestrzenią Katowic, co pozwoliło pokazać zupełnie inny model rozwoju miasta oraz odmienną strategię dalszego rozwoju w epoce po przemyśle. Warsztatom organizowanym w wybranych miejscach w obu miastach towarzyszyła rozbudowana seria wykładów, w ramach których rozmaite przykłady problemów i ich rozwiązania zaprezentowali między innymi: prof. Gerhard Roth z Uniwersytetu w Bremie, związany ze Studienstiftung des Deutschen Volkes dr Christoph Wolff, przedstawiciel Edinburgh World Heritage Jan Krzysztof Chuchra, reprezentujący miasto

Uczestnicy programu w sali „Pod Kruki”

Uczestnicy programu w sali „Pod Kruki”

Ratyzbona Matthias Ripp, prof. Christer Gustafsson z Uniwersytetu w Uppsali oraz związany z Europa Nostra Pierre Laconte. Uczestnicy kursu mogli także zapoznać się z rozbudowaną prezentacją dotyczącą przygotowanego przez MCK we współpracy z Europa Nostra raportu *Cultural Heritage Counts for Europe*. Bardzo szeroki dobór tematów i miejsc omawianych w ramach sesji wykładowej stanowił cenne wzmocnienie i jeszcze jedną wartość dodaną programu.

Podsumowanie całości stanowiły warsztaty, w ramach których uczestnicy w kilku grupach przygotowali prezentacje odwołujące się do różnych aspektów przeszłości i teraźniejszości miast budujących ich potencjał kreatywny. Uczestnicy odnieśli się w nich nie tylko do rozwiązań, które znalazły zastosowanie w ich macierzystych ośrodkach, ale także do przykładu Krakowa i Katowic,

Prezentacja Karola Piekarskiego

Podsumowanie warsztatów

pokazując pozytywne strony strategii wybranych przez te miasta, a także zwracając uwagę na zagrożenia wynikające między innymi z nadmiernego rozrostu sektora turystycznego.

Zorganizowany w Krakowie ECE to nowy przykład działań MCK na rzecz dialogu i partnerstwa z instytucjami z sąsiednich krajów. Doświadczenia związane z nowym programem będą zapewne wykorzystywane w przyszłości, a zorganizowany kurs pozwolił pokazać doświadczenie Krakowa i Polski szerokiej, międzynarodowej grupie uczestników.

dr Michał Wiśniewski

OŚRODEK EDUKACJI – AKADEMIA DZIEDZICTWA

V4 HERITAGE ACADEMY MANAGEMENT OF UNESCO WORLD HERITAGE SITES IN VISEGRAD COUNTRIES

13-19 LIPCA

Jednym z cyklicznych międzynarodowych programów edukacyjnych Międzynarodowego Centrum Kultury jest organizowany od 2009 roku latem kurs *V4 Heritage Academy. Management of UNESCO World Heritage Sites in Visegrad Countries*. W 2015 roku MCK wspólnie z partnerami z państw Grupy Wyszehradzkiej zorganizowało po raz siódmy program poświęcony zarządzaniu miejscami wpisanymi na Listę Światowego Dziedzictwa Kulturalnego i Przyrodniczego UNESCO. Realizacja tego projektu jest efektem powierzenia MCK w 2006 roku przez ministrów kultury państw Grupy Wyszehradzkiej zadania prowadzenia i moderowania działań stałej Grupy Roboczej Ekspertów ds. Dziedzictwa Kulturowego Państw V4. Regularne spotkania przedstawicieli instytucji kultury z Czech, Polski, Słowacji i Węgier zaowocowały w ciągu już blisko dekady kilkoma konferencjami naukowymi i programem edukacyjnym adresowanym do pracowników urzędów konserwatorskich oraz do osób zaangażowanych w realizację projektów na rzecz ochrony dziedzictwa kulturowego. W 2015 roku w ramach tej współpracy MCK już po raz trzeci zorganizowało Forum Dziedzictwa Europy Środkowej. Co roku w ramach programu V4 Heritage Academy do Krakowa przyjeżdża około dwudziestu osób z całego regionu, aby wziąć udział w szkoleniu składającym się ze wstępnej części merytorycznej oraz z rozwijającej ją części warsztatowej opartej na wspólnym odwiedzaniu wybranych miejsc wpisanych na Listę UNESCO w jednym i co roku innym państwie grupy V4. Warsztaty związane są z analizą problemów występujących w danym miejscu i przygotowaniem próby diagnozy.

W 2015 roku kurs *Management of UNESCO World Heritage Sites in Visegrad Countries* zorganizowany został w lipcu i poświęcony był miejscom wpisanym na Listę UNESCO na Słowacji. Wykładowcami szkoły byli uczestnicy spotkań Grupy Roboczej Ekspertów ds. Dziedzictwa Kulturowego Państw V4, między innymi dr Tamás Fejérdy z węgierskiego ICOMOS-u, Barbara Fogarasi z Narodowego Centrum Zarządzania Dziedzictwem Kulturowym im. Gyuli Forstera w Budapeszcie oraz Miloš Dudaš i Ľubica Pinčíková z Urzędu Ochrony Zabytków Republiki Słowackiej. Głównym tematem kursu w minionym roku było dziedzictwo kulturowe Bańskiej Szczawnicy. Uczestnicy mogli zapoznać się z historią i zabytkami miasta oraz z położonymi w jego sąsiedztwie licznymi pozostałościami rozwijanej tutaj przez wieki kultury górniczej. Położona w sercu Słowacji miejscowość jest jednym z najcenniejszych zespołów dziedzictwa kulturowego Słowacji. Równocześnie jej izolacja utrudnia promocję wśród turystów. Chociaż w ostatnich latach wiele zabytków Bańskiej Szczawnicy poddanych zostało pracom konserwatorskim, gros wciąż pozostaje w stanie wymagającym renowacji.

Uczestnicy V4 Heritage Academy w Vlkolíncu

Okolice Bańskej Szczawnicy

Tematem warsztatów były dwa obiekty z terenu miasta, które wymagają działań ochronnych w najbliższym czasie. Jednym z nich były ruiny dawnego klasztoru Dominikanów, drugim powstały w XVI wieku dom gościnny rodziny Hellów. Oba czekające na podjęcie prac miejsca ukazują pełną gamę problemów, jakie można zaobserwować w miejscach dziedzictwa w Europie Środkowej. Trzecim tematem warsztatów była kwestia ochrony krajobrazu kulturowego – w przypadku tej miejscowości wiąże się to z dbaniem o skomplikowany system nowożytnych sztucznych zbiorników wodnych, które powstały jako element bezpieczeństwa wydobywania w pobliskich kopalniach.

Po raz kolejny kurs *Management of UNESCO World Heritage Sites in Visegrad Countries* pokazał potrzebę współpracy i współdziałania osób zajmujących się ochroną dziedzictwa w krajach regionu. Przy całej swojej złożoności i specyfice

Burmistrz Bańskiej Szczawnicy Nadežda Babiaková

W zborze protestanckim w Hervartovie

systemów prawnych w każdym z państw bardzo wiele problemów pozostaje wspólnych; dają one tym samym przestrzeń do wymiany myśli i konfrontacji doświadczeń. Jak pokazuje ostatni kurs oraz podobne kursy w poprzednich latach, oparcie programu o analizę realnych problemów, którą poprzedza część teoretyczna wzmocniona dodatkowo spotkaniami z osobami zaangażowanymi w zarządzanie miejscami dziedzictwa, stanowi bardzo użyteczny i pojemny model działań edukacyjnych. Kolejną możliwością wykorzystania tego modelu będzie następny kurs w ramach *V4 Heritage Academy*, który w 2016 roku został zaplanowany na Węgrzech.

dr Michał Wiśniewski

OŚRODEK EDUKACJI – AKADEMIA DZIEDZICTWA

PROGRAM EDUKACYJNY TOWARZYSZĄCY WYSTAWOM

Kontynuując coroczny harmonogram imprez i wydarzeń skierowanych do najmłodszych, na czas ferii zimowych Międzynarodowe Centrum Kultury przygotowało warsztaty poświęcone Galicji, związane z prezentowaną w Galerii mck wystawą *Mit Galicji*. W trakcie kolejnych spotkań z cyklu uczestnicy poznawali punkty na trasie C.K. Kolei im. Karola Ludwika – galicyjskie miasta takie jak Tarnów, Rzeszów, Przemyśl, Lwów oraz związane z nimi historie i postacie. Wśród zaproszonych gości byli kolejarz, kartograf i etnograf, którzy pomogli dzieciom zrozumieć historie ukazane w książce. Zajęcia bazujące na publikacji odbyły się również w Tarnowie w przestrzeniach galicyjskiego dworca kolejowego, gdzie znajduje się galeria sztuki tarnowskiego bwa. Połączono je z promocją wydanej przez mck książki dla dzieci *Galicyjska kraina przygód* oraz z warsztatami tworzenia makiety budynku dworca. Wystawa *Mit Galicji* cieszyła się bardzo dużym zainteresowaniem szkół, zarówno podstawowych, gimnazjalnych, jak i ponadgimnazjalnych, czego dowodziły bardzo licznie odwiedzające ekspozycję klasy w ramach lekcji galeryjnych.

W czasie trwania wystawy *Ślady ludzi. Cristiano Mascaro / Sławomir Rumiak* podjęta została współpraca z organizatorami Cracow Gallery Weekend KRAKERS. W ramach tego wydarzenia zorganizowano fotograficzny spacer rodzinny ulicami Krakowa *Subiektywna mapa miasta*. Podczas spaceru dzieci wspólnie z rodzicami zaznaczały na otrzymanych mapach sfotografowane przez siebie punkty – miejsca szczególnie ich ciekawące lub im bliskie. Chcąc uświetnić dwa ważne dni: 26 maja oraz 1 czerwca, zaprosiliśmy do mck mamy wraz z dziećmi na specjalne oprowadzanie po wystawie oraz warsztaty tworzenia upominków.

Letnie miesiące upłynęły pod znakiem wystawy *Makom. Dani Karavan. Esencja miejsca* i architektonicznych zajęć edukacyjnych. Zajęcia z cyklu Wakacyjna Akademia Architektury, prowadzone przez inż. arch. Annę Gieracką, opierały się o idee wykorzystania jedynie naturalnych materiałów: kamieni, kawałków drewna, naturalnego sznurka etc., do tworzenia makiet pejzażu, zarówno miejskiego, jak i wiejskiego. Nawiązując do prostoty dzieł Daniego Karavana, dzieci miały okazję nauczyć się projektowania przestrzeni z uwzględnieniem filozofii poszanowania natury i krajobrazu naturalnego.

W tym samym czasie zainicjowany został nowy cykl edukacyjny – *Mini-spotkania ze sztuką*, czyli niedzielne godzinne zajęcia dla najmłodszych, na których tłumaczone jest jedno pojęcie wiążące się z aktualnie prezentowaną wystawą, a następnie uczestnicy wykonują obiekt powiązany formą z tym zagadnieniem.

Pod koniec roku z okazji wystawy *M.K. Čiurlionis. Litewska opowieść* zorganizowano seminarium dla nauczycieli *Z perspektywy pogranicza, czyli jak wykorzystać polsko-litewskie dziedzictwo w nauczaniu nie tylko historii*, w czasie którego zaprezentowana została oferta edukacyjna na rok szkolny 2015/2016 oraz odbył się spacer *Śladem litewskich wątków w Krakowie*, prowadzony przez dr. Kamila Pecelę. Wystawie towarzyszyło także wydanie drugiej książki przeznaczonej dla dzieci – *Litwa z lotu ptaka. Ilustrowany album pojęć, miejsc i faktów z życia Mikalojusza Konstantinasa Čiurlionisa*. Publikacja przybliży życie oraz

Zajęcia z cyklu *Dojrzała do sztuki*

Zajęcia z cyklu *Dojrzała do sztuki*

Noc Muzeów w MCK

Imieniny Mikołaja

Imieniny Mikołaja

Imieniny Mikołaja

twórczość malarza i kompozytora, a także jego ojczyznę – Litwę. Narratorem jest sam artysta, który z pokładu balonu opowiada o miejscach i ludziach związanych z jego życiem, a także o tradycjach i wierzeniach litewskich. Jak co roku przed świętami Bożego Narodzenia zorganizowano zajęcia dla dzieci w ramach dnia Świętego Mikołaja – warsztaty tworzenia balonów-lampionów odbyły się zarówno w siedzibie mck, jak i w starym budynku krakowskiego dworca kolejowego w ramach imprezy Kiermash.

W ciągu roku realizowany był cykl comiesięcznych spotkań *Dojrzały do sztuki* dedykowany seniorom. Prelekcje i warsztaty nie tylko przybliżyły odbiorcom wszystkie prezentowane w Galerii mck wystawy, ale stały się też pretekstem do podjęcia działań twórczych, jak w przypadku warsztatów z land-artu w trakcie wystawy *Makom. Dani Karavan. Esencja miejsca* czy warsztatów pisania limeryków zorganizowanych z okazji wystawy *M.K. Čiurlionis. Litewska opowieść*.

Ponadto w roku 2015 każdej wystawie towarzyszyły niedzielne oprowadzania z przewodnikiem zarówno w języku polskim, jak i angielskim.

Marta Gaj
OŚRODEK WYSTAW

PROJEKTY SIECI PROGRAMY

THESAURUS POLONIAE

Program stypendialny Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego Rzeczypospolitej Polskiej Thesaurus Poloniae został powołany do życia w 2009 roku, stanowiąc odpowiedź polskiego rządu na postulaty uczestników zorganizowanego w Krakowie w 2007 roku Pierwszego Kongresu Zagranicznych Badaczy Dziejów Polski. Wychodząc naprzeciw potrzebom związanym z rosnącym zainteresowaniem Polską oraz widząc znaczenie badań prowadzonych przez zagranicznych badaczy dla budowania wiedzy o naszym kraju na świecie, MKiDN powierzyło Międzynarodowemu Centrum Kultury misję organizacji programu stypendialnego, równocześnie podkreślając znaczenie Krakowa jako kluczowego ośrodka naukowego dysponującego bogatym zapleczem naukowym. Program realizowany jest nieustannie i cieszy się coraz większym zainteresowaniem.

Trzynaste edycji programu, które zorganizowano w ciągu sześciu lat jego istnienia, pozwoliło zaprosić do Krakowa już blisko osiemdziesiąt osób z blisko trzydziestu państw i czterech kontynentów. Reprezentujący rozmaite kręgi kulturowe uczestnicy programu mogą szerzyć wiedzę o Polsce i Europie Środkowej, odwiedzając często odległe i zróżnicowane miejsca. Program stypendialny adresowany jest do zagranicznych badaczy, których praca naukowa poświęcona jest kulturze, historii oraz szeroko rozumianemu dziedzictwu Rzeczypospolitej i Europy Środkowej. Organizatorzy zapraszają do zgłaszania się naukowców z całego świata, którzy zajmują się teoretycznymi zagadnieniami z zakresu humanistyki, a przede wszystkim problematyką zarządzania dziedzictwem kulturowym i jego ochrony.

Program Thesaurus Poloniae realizowany jest w dwóch kategoriach. Pierwsza z nich to Program Senior, skierowany do profesorów i starszych wykładowców akademickich. Druga to utworzony z myślą o doktorantach Program Junior. MCK, które w imieniu MKiDN odpowiada za rekrutację i organizację programu, zapewnia uczestnikom zarówno stypendium, jak też finansuje ich trzymiesięczny pobyt w Krakowie oraz oferuje możliwość korzystania z zaplecza naukowego instytucji i pomoc w nawiązaniu współpracy z archiwami, bibliotekami, a także programami edukacyjnymi i badawczymi prowadzonymi przez wybrane placówki naukowe oraz kulturalne.

W 2015 roku zorganizowane zostały dwie edycje programu, w których łącznie udział wzięło czternaście osób. Wiosną i latem Thesaurus Poloniae zgromadził w Krakowie siedem osób, troje uczestników Programu Senior i czworo Programu Junior. Do Krakowa przyjechali w tym czasie Ola Khito z Damaszku w Syrii, prof. Adam Maldzis z Mińska na Białorusi, dr Natalia Sindecka z Tallinna w Estonii, prof. Jason Francisco z Atlanty w USA, Oksana Cybulko z Doniecka, Marija Kret ze Lwowa i Mariana Mosorko z Iwano-Frankiwska na Ukrainie.

Jesienią MCK gościło w Krakowie kolejnych siedmiu stypendystów, spośród których pięcioro uczestniczyło w Programie Senior, a dwoje w Programie Junior. Wśród nagrodzonych osób znaleźli się: Daria Czerkaska i dr hab. Ihor Skoczyła z Kijowa na Ukrainie, prof. Zuelika Martínez z Meksyku, dr Gediminas Lesmaitis i dr Stsiapan Stureika z Wilna na Litwie, prof. Violeta Tipa z Kiszyniowa w Mołdawii oraz Steven Mueller z Jeny w Niemczech.

Pobyt kolejnych badaczy w MCK umożliwia rozwój relacji z ośrodkami naukowymi oraz zagranicznymi instytucjami. Uczestnicy programu regularnie

prezentują swoje badania w ramach Wykładów Otwartych Akademii Dziedzictwa oraz współpracują między innymi z kwartalnikiem „Herito”. Stale rosnące wraz z kolejnymi edycjami zainteresowanie Thesaurus Poloniae pokazuje również konieczność rozwijania oferty stypendialnej dotyczącej badań humanistycznych poświęconych polskiej kulturze i dziedzictwu. Istniejący już od sześciu lat program wraz z powiększającym się z każdym rokiem gronem stypendystów ma wkład w promowanie i prezentowanie Polski i Krakowa na świecie, a także pomaga zagranicznym badaczom w nawiązywaniu kontaktów naukowych z naukowcami i ośrodkami w naszym kraju. Informacje na temat warunków ubiegania się o stypendium znajdują się na stronie www.mck.krakow.pl.

dr Michał Wiśniewski

OŚRODEK EDUKACJI – AKADEMIA DZIEDZICTWA

AHICE

ART AND HERITAGE IN CENTRAL EUROPE

WWW.AHICE.NET

Projekt AHICE (Art and Heritage in Central Europe) to jedyny ponadregionalny serwis o sztuce i dziedzictwie, zrzeszający obecnie blisko dwustu partnerów z krajów Grupy Wyszehradzkiej. Serwis działa jako obszerna baza danych obejmująca wystawy i konferencje organizowane w Europie Środkowej – w Czechach, Polsce, na Węgrzech i Słowacji, wydawane w regionie książki i czasopisma. Skierowany jest do specjalistów, muzealników oraz miłośników sztuki, kultury i dziedzictwa. Prowadzony jest w języku angielskim.

Partnerami instytucjonalnymi MCK w ramach sieci AHICE są: Moravské galerie (Galeria Morawska), Forster Gyula Nemzeti Örökséggédelmi és Vagyongazdálkodási Központ (Narodowe Centrum Zarządzania Dziedzictwem Kulturowym im. Gyuli Forstera), Ústav dejín umenia Slovenskej akadémie vied (Instytut Sztuki Słowackiej Akademii Nauk).

W 2015 roku jednym z najważniejszych zadań sieci była aktywizacja węgierskiego koordynatora narodowego, którym jest Narodowe Centrum Zarządzania i Dziedzictwem Kulturowym im. Gyuli Forstera. Instytucja ta boryka się z trudnościami związanymi z restrukturyzacją i kilkakrotną zmianą kierownictwa. Po wyznaczeniu osób w Centrum Forstera, którym to zadanie powierzono, odbyły się dwa spotkania z przedstawicielkami węgierskiego partnera: Barbarą Fogarasi i Anną Vágási-Kovács, w dniach 5 czerwca w Budapeszcie i 18 września w Krakowie, na temat sposobu współpracy oraz szkolenie z zakresu administracji serwisu.

13 listopada zorganizowano spotkania robocze z narodowymi koordynatorami Słowacji i Republiki Czeskiej w ramach corocznego wyjazdu służbowego. Pierwsze spotkanie odbyło się w Brnie, a uczestniczył w nim ze strony czeskiej Petr Tomašek, opiekujący się partnerami czeskimi z ramienia Galerii Morawskiej. W tym samym dniu odbyło się spotkanie w siedzibie słowackiego koordynatora narodowego – Instytutu Sztuki Słowackiej Akademii Nauk. W spotkaniu uczestniczyła Erika Okruhlicová, administratorka oddelegowana przez tenże Instytut do bezpośredniej współpracy z AHICE. Spotkania jak co roku miały na celu podsumowanie prac w minionych dwunastu miesiącach oraz zebranie uwag i propozycji partnerów zmierzających do usprawnienia funkcjonowania portalu. Uwagi koordynatorów zostaną uwzględnione w pracach aktualizacyjnych, których wykonanie zaplanowano na pierwsze półrocze 2016 roku. Koordynatorzy wyrażali także chęć kontynuowania współpracy i proponowali nowych partnerów instytucjonalnych w obu krajach.

Odbyły się ponadto spotkania z polskimi partnerami. 13 lutego administrator AHICE spotkał się w Muzeum Narodowym w Krakowie z Magdaleną Kuć i Martą Bosak na szkoleniu z zakresu administrowania serwisem, natomiast 29 maja miały miejsca dwa spotkania w Warszawie w instytucjach, które do tej pory nie zostały objęte współpracą w AHICE.

Efektem spotkań i starań koordynatorów narodowych AHICE było pozyskanie dwóch nowych partnerów. Są nimi Danubiana Meulensteen Art Museum, mające siedzibę nieopodal Bratysławy na Słowacji, oraz Muzeum Historii Żydów Polskich w Warszawie.

W omawianym okresie kontynuowano także współpracę z innymi mediami. W ramach stałej współpracy AHICE nadal przygotowuje dla „Herito” przegląd najciekawszych wystaw w krajach V4 odbywających się w danym kwartale. W roku 2015 przygotowano dla „Herito” opisy kilkudziesięciu wystaw oraz innego rodzaju wydarzeń. Ponadto w węgierskim „MúzeumCafé” opublikowano informacje o wystawie *Mit Galicji* zorganizowanej przez Międzynarodowe Centrum Kultury oraz recenzję wydanej przez mck książki *Czas muzeów*.

AHICE objęło patronatem medialnym projekt Muzeum Miasta Łodzi, które w 2015 roku świętowało czterdziestolecie swojej działalności. W ramach patronatu od października AHICE informowało o wystawie jubileuszowej, planowanej konferencji naukowej oraz o innych działaniach podjętych przez Muzeum. Umieszczono baner promujący wystawę na głównej stronie AHICE oraz odpowiednie informacje w strukturze portalu.

dr Zoltán Gyalókay

INSTYTUT DZIEDZICTWA EUROPEJSKIEGO

„RIHA JOURNAL”

„RIHA Journal” jest specjalistycznym czasopismem z zakresu historii sztuki powołanym przez Międzynarodowe Stowarzyszenie Instytutów Badawczych Historii Sztuki RIHA (International Association of Research Institutes in the History of Art) i wydawanym przez Zentralinstitut für Kunstgeschichte w Monachium. Aktualnie sieć RIHA tworzy trzydzieści instytucji członkowskich, z których każda prowadzi redakcję lokalną „RIHA Journal” – zajmuje się pozyskiwaniem tekstów, realizuje proces recenzji oraz przygotowuje artykuły do publikacji. Międzynarodowe Centrum Kultury prowadzi jedną z dwóch polskich redakcji.

Czasopismo powstało w 2010 roku. Do końca 2015 roku opublikowało łącznie 130 artykułów. Prestiż czasopisma został potwierdzony jego wpisem na listę ERIH PLUS (European Reference Index for the Humanities and the Social Sciences), jest ono także uwzględnione w następujących bazach cytowań: Arts & Humanities Citation Index, Current Contents/Arts & Humanities, Scopus, Directory of Open Access Journals (DOAJ).

W 2015 roku redakcja w mck opublikowała dwa artykuły w dwóch wersjach językowych, polskiej i angielskiej: dr. Wojciecha Szymańskiego i Macieja Sawickiego. Artykuły weszły w skład numeru specjalnego „Contemporary Art and Memory”, którego pierwsza część została opublikowana w 2014 roku.

Recenzowane czasopismo publikowane jest wyłącznie w internecie, co gwarantuje szybki proces wydawniczy. „RIHA Journal” ma charakter ciągły – kolejnymi numerami opatrywane są poszczególne artykuły, bez podziału na regularnie ukazujące się numery. Redakcja przyjmuje niepublikowane wcześniej artykuły naukowe z zakresu historii i teorii sztuki oraz architektury przygotowane przez autorów polskich bądź autorów pochodzących z krajów, w których nie ma instytutu RIHA. Teksty należy przygotować na podstawie wytycznych redakcyjnych dostępnych na stronie <http://mck.krakow.pl/riha-journal>.

dr Katarzyna Jagodzińska

REDAKTOR „RIHA JOURNAL”

INSTYTUT DZIEDZICTWA EUROPEJSKIEGO

EUROŚRÓDZIEMNOMORSKA FUNDACJA DIALOGU KULTUR IM. ANNY LINDH

WWW.ALFPOLSKA.ORG, WWW.EUROMEDALEX.ORG

Eurośródziemnomorska Fundacja Dialogu Kultur im. Anny Lindh to organizacja powołana do życia w 2004 roku podczas konferencji ministrów spraw zagranicznych Unii dla Śródziemnomorza (do 2008 r. Partnerstwa Eurośródziemnomorskiego) w celu promocji dialogu w regionie Europy i Morza Śródziemnego. Fundacja powstała z inicjatywy Komisji Europejskiej i Komitetu EUROMED w ramach tak zwanego Procesu Barcelońskiego, który dąży do zbliżenia gospodarczego, politycznego i kulturowego państw Unii Europejskiej i basenu Morza Śródziemnego. Fundacja im. Anny Lindh odgrywa ważną rolę w kształtowaniu obszaru eurośródziemnomorskiego jako przestrzeni współpracy, dialogu i pokoju. Do podstawowych zadań Fundacji należą między innymi: promocja wiedzy, wzajemnego zrozumienia oraz szacunku między przedstawicielami różnych religii, kultur i narodów, walka z rasizmem, ksenofobią i wszelkimi przejawami dyskryminacji oraz inicjowanie, rozwijanie i promowanie współpracy kulturalnej. Fundacja aktywnie działa w czterdziestu dwóch krajach Unii dla Śródziemnomorza: w dwudziestu ośmiu państwach członkowskich UE, dziewięciu krajach basenu Morza Śródziemnego (Algieria, Egipt, Izrael, Jordania, Liban, Maroko, Palestyna, Tunezja, Turcja; od 2012 r. Syria nie uczestniczy w działaniach Unii dla Śródziemnomorza), a także w Albanii, Bośni i Hercegowinie, Monako, Czarnogórze i Mauretanii. Działalność Fundacji opiera się na współpracy trzech podstawowych filarów tworzących jej strukturę: członków sieci narodowych, koordynatorów krajowych oraz Sekretariatu Fundacji.

Rok 2015, jedenasty w historii działalności Fundacji, otworzył nowy rozdział w jej funkcjonowaniu. Kierownictwo Fundacji znalazło się w rękach Hatema Atallaha, tunezyjskiego dyplomaty, byłego ambasadora Tunezji w Wielkiej Brytanii i Stanach Zjednoczonych, który został nowym dyrektorem wykonawczym. Stanowisko prezydenta objęła z kolei Elizabeth Guigou, francuska polityczka urodzona w Marakeszu, była minister spraw europejskich (w latach 1990–1993) oraz minister sprawiedliwości (1997–2000) i pracy (2000–2003) w rządzie Lionela Jospina. W 2015 roku Fundacja ogłosiła cztery konkursy grantowe: na działania w obszarze edukacji międzykulturowej i współpracy artystycznej; na projekty mające na celu integrację członków sieci w krajach Fundacji i dotyczące problemu rosnącej ksenofobii oraz wyzwań stojących przed społeczeństwami państw Unii dla Śródziemnomorza; na realizację projektu międzysieciowego; na prowadzenie sieci narodowych Fundacji. Koordynatorzy wspierali także bieżące inicjatywy Sekretariatu Fundacji, na przykład akcję promocyjną zbierania kandydatur do Eurośródziemnomorskiej Nagrody w Dziedzinie Dialogu Międzykulturowego i międzynarodowy konkurs literacki „Morze Słów”.

Polska sieć Fundacji im. Anny Lindh

Polska sieć Fundacji, koordynowana przez Międzynarodowe Centrum Kultury, liczyła w 2015 roku 118 organizacji i instytucji (stan na grudzień 2015 r.). Najważniejszym wydarzeniem roku było spotkanie członków Fundacji oraz inauguracja nowego wspólnego projektu sieci *Miasta wielokulturowe w Polsce – między mitem a rzeczywistością*. Oparty na współpracy z Fundacją na rzecz Różnorodności Społecznej, Stowarzyszeniem Panorama Kultur, Fundacją Laboratorium Badań i Działań Społecznych „SocLab”, Nadbałtyckim Centrum Kultury, Instytutem Kultury Miejskiej, Stowarzyszeniem Arteria oraz Stowarzyszeniem na rzecz Integracji Społeczeństwa Wielokulturowego „Nomada” projekt ma polegać na organizacji seminarium objazdowego (Wrocław, Lublin, Białystok) poświęconego wyzwaniom wielokulturowości we współczesnych polskich miastach. Ponadto podobnie jak w poprzednich latach koordynator prowadził stronę internetową www.alfpolska.org oraz stronę polskiej sieci na Facebooku: www.facebook.com/FundacjaA.LindhPolska. Regularnie wysyłane były również biuletyny informacyjne do członków sieci, a także do osób, które indywidualnie subskrybują informator.

Prowadzenie polskiej sieci Fundacji to również bliska współpraca z Ministerstwem Kultury i Dziedzictwa Narodowego oraz z Ministerstwem Spraw Zagranicznych RP. Koordynatorzy pozostawali w stałym kontakcie z przedstawicielami strony ministerialnej oraz byli na bieżąco informowani o działaniach podejmowanych w sprawie Fundacji. 28 września na zaproszenie MCK do Polski przyjechał dyrektor Hatem Atallah, który spotkał się z dyrektorem Departamentu Afryki i Bliskiego Wschodu MSZ ambasadorem Piotrem Puchtą oraz z podsekretarzem stanu w Ministerstwie Kultury i Dziedzictwa Narodowego dr Moniką Smoleń. Podczas swojej wizyty w Polsce dyrektor Atallah wziął też udział w spotkaniu w Instytucie Spraw Publicznych w Warszawie. Podczas wszystkich spotkań dyrektor Fundacji podkreślał wysoką ocenę działalności polskiej sieci oraz potrzebę dalszego rozwoju współpracy pomiędzy Europą Środkową a krajami południowego i wschodniego basenu Morza Śródziemnego. Prezentacja dyrektora Atallaha spotkała się z pozytywnym odbiorem polskich władz, które kładły nacisk na kluczową rolę Fundacji w obecnej sytuacji geopolitycznej.

Spotkanie polskiej sieci Fundacji im. Anny Lindh w Warszawie

W dniach 28–29 września w Warszawie odbyło się doroczne spotkanie polskiej sieci Fundacji. Wzięła w nim udział wyjątkowo duża liczba uczestników (63 osoby), w tym wielu nowych członków sieci. W pierwszym dniu spotkania nowy dyrektor Fundacji ambasador Hatem Atallah, biorący udział w wydarzeniu na zaproszenie MCK, zaprezentował swoją wizję „nowego otwarcia” dla Fundacji. Jego zdaniem Fundacja po dziesięciu latach istnienia w dalszym ciągu jest jedynie „projektem”, a powinna jak najszybciej przekształcić się w „instytucję” i istotnego partnera w dialogu między oboma brzegami Morza Śródziemnego. Kluczowym elementem nowej strategii jest zwiększenie widoczności Fundacji, jej lepsze propagowanie i pozycjonowanie. Działania Fundacji muszą mieć ponadto jasno zdefiniowany cel i powinny opierać się na długoterminowym planowaniu strategicznym, a jakość powinna być istotniejsza od ilości. W najbliższym okresie działania Fundacji mają być przede wszystkim skierowane do młodzieży. Ma ona również wejść w szersze partnerstwo z innymi organizacjami, w tym z UNESCO, Radą Europy, Club de Madrid itp.

Podczas spotkania koordynatorzy polskiej sieci dokonali podsumowania działań Fundacji i polskiej sieci w okresie od ostatniego spotkania (jesień 2013), omawiając między innymi zakończony w 2014 roku wspólny projekt polskiej sieci *Narody i stereotypy 25 lat później*. Przedstawili także wyniki obowiązkowej weryfikacji członkostwa w polskiej sieci. Pierwszy dzień spotkania zakończyły warsztaty poświęcone aspektom prawnym, finansowym, podatkowym i księgowym w realizacji międzynarodowych projektów z partnerami z Afryki Północnej i Bliskiego Wschodu przeprowadzone przez dr hab. Katarzynę Górak-Sosnowską i dr Jolantę Lange.

W organizację spotkania w Warszawie zaangażowano Fundację na rzecz Różnorodności Społecznej, która wzięła na siebie rolę przewodnika po wielokulturowej Warszawie. 28 września przygotowała debatę *Wielokulturowość po polsku a wielokulturowość w Polsce* z udziałem osób doświadczających na co dzień różnych aspektów wielokulturowości w Polsce. Celem dyskusji była próba odpowiedzi na pytanie, czy oraz w jakim sensie Polska jest wielokulturowa. Deбата odbyła się w Centrum Wielokulturowym na warszawskiej Pradze. W spotkaniu moderowanym przez Jana Świerszcza udział wzięli: Leyla Elsanova, David Sypniewski i Aleksandra Wilczura.

Drugi dzień warszawskiego spotkania został w całości poświęcony grze miejskiej *Gdzie jest wielokulturowa tożsamość Warszawy?*. Osoby uczestniczące w grze miały okazję samodzielnie doświadczyć warszawskiej wielokulturowości oraz zdobyć wiedzę o różnorodności etnicznej, narodowej i kulturowej stolicy. Stało się to między innymi dzięki rozmowom z niezwykle ciekawymi osobami, odwiedzeniu najważniejszych miejsc na mapie wielokulturowej Warszawy i zapoznaniu się z działaniami prowadzonymi na rzecz integracji mieszkańców o różnym pochodzeniu. Konstrukcja gry miejskiej umożliwiła uczestnikom poznanie Warszawy poprzez zabawę, angażując ich zarówno intelektualnie, jak i emocjonalnie w poszukiwanie odpowiedzi na pytania o wielokulturową tożsamość miasta.

Spotkanie koordynatorów narodowych Fundacji im. Anny Lindh w Brukseli

Doroczne spotkanie koordynatorów krajowych, zatytułowane *Working Together towards 2025*, odbyło się w Brukseli w dniach 28–30 października. Celem spotkania była dyskusja nad nową strategią Fundacji, przygotowanie mapy rozwoju sieci do 2025 roku oraz wzmocnienie komunikacji i działań Fundacji. Spotkanie poprzedziły wymiany maili i dyskusje przygotowawcze prowadzone przez koordynatora greckiego i słoweńskiego, poświęcone odpowiednio synergii i inicjatywom w dziedzinie dialogu międzykulturowego oraz wspieraniu działań sieci narodowych. W świetle kryzysu migracyjnego oraz zamachów w Paryżu z 13 listopada 2015 roku dyskusje zostały zdominowane przez problem uchodźców i migrantów.

W trakcie spotkania dyrektor Atallah zaprezentował nową strategię działania Fundacji, po czym odbyły się sesje poświęcone tematom poruszonym w dyskusjach przygotowawczych, a także strategii komunikacyjnej Fundacji oraz koordynacji i rozwoju sieci. Podczas jednej z sesji plenarnych dokonano także prezentacji dobrych praktyk w zakresie dialogu i współpracy sieci narodowych. Na zakończenie spotkania Sekretariat przedstawił plany na 2016 rok. Mają odbyć się następujące wydarzenia: konferencja poświęcona kwestiom tłumaczeń (część projektu długoterminowego), forum Fundacji na Malcie (2 dni, pomiędzy 21 a 31 października 2016), kolejny konkurs grantowy. Kontynuowana będzie także praca nad kolejną edycją raportu o trendach międzykulturowych.

Podczas spotkania odbyła się ceremonia przyznania Eurośródziemnomorskiej Nagrody w Dziedzinie Dialogu Międzykulturowego. Była to już dziesiąta edycja nagrody. Tym razem tematami wiodącymi były dekonstrukcja stereotypów oraz promocja wspólnych wartości. Spośród trzech finalistów (Adyan Foundation for Interreligious Studies and Spiritual Solidarity [Liban], Ashtar for Theatre Productions and Trainings [Palestyna], Capoeira 4 Refugees [Wielka Brytania]) nagrodę przyznano organizacji Capoeira 4 Refugees, która wykorzystuje capoeirę w pracy z młodzieżą w obozach dla uchodźców. Nagrodę wręczyła prezydent Fundacji Elisabeth Guigou. W ceremonii udział wziął także dyrektor Fundacji oraz dyrektor Dyrektoriatu Komisji Europejskiej ds. Polityki Sąsiedztwa dr Michael Köhler. Ceremonię prowadziła Joanna Sanetra-Szeliga.

Joanna Sanetra-Szeliga, dr Robert Kusek

KOORDYNATORZY POLSKIEJ SIECI FUNDACJI IM. ANNY LINDH
INSTYTUT DZIEDZICTWA EUROPEJSKIEGO

POLSKI PETERSBURG

W roku 2015 Międzynarodowe Centrum Kultury prowadziło prace przygotowawcze związane z uruchomieniem encyklopedii internetowej *Polski Petersburg*, której wydawcami i administratorami są po polskiej stronie мск, a po rosyjskiej Międzynarodowa Fundacja Charytatywna im. Dmitrija Lichaczowa (FL). Encyklopedia o charakterze popularnonaukowym i edukacyjnym przeznaczona będzie dla szerokiego grona odbiorców. Powstaje w dwóch wersjach językowych: polskiej (мск) i rosyjskiej (FL). Jej zasadniczy cel to przybliżenie polskim i rosyjskim odbiorcom losów i dzieł Polaków związanych z Petersburgiem, Piotrogiem, Leningradem, a wreszcie Sankt Petersburgiem. Twórcom encyklopedii zależy w szczególności na przedstawieniu wielowątkowej, nierzadko zapomnianej dziś roli, jaką odgrywali Polacy w życiu społecznym, kulturalnym, naukowym, artystycznym, gospodarczym i politycznym miasta (a w szerszej perspektywie także w historycznych granicach Rosji) od końca XVIII wieku po czasy współczesne. Wpisując to przedsięwzięcie w kontekst wieloetnicznego i wielokulturowego miasta nad Newą, chcemy przywrócić pamięć o polskiej społeczności w gronie licznych tamtejszych diaspor narodowych. Dzieje i zasługi tych wspólnot przypomniane zostały dzięki wielkim międzynarodowym obchodom trzystulecia Petersburga (2003), a wiedzę na temat części z nich utrwaliły i spopularyzowały realizowane w ostatnich latach petersburskie sezony kulturalne (francuski [2010], włoski [2011], niemiecki [2012], holenderski [2013] i brytyjski [2014]).

Zasadniczymi celami projektu są:

- ukazanie polskiej obecności nad Newą jako ważnego elementu składowego wielonarodowej i wielokulturowej tkanki miasta;
- rozpoznanie, zbadanie i opisanie związanego z polską obecnością w Petersburgu materialnego i niematerialnego dziedzictwa kulturowego (m.in. świątyń, rezydencji i budynków użyteczności publicznej, pomników i tablic pamiątkowych, historycznych nekropolii i miejsc pochówku, topografii, archiwaliów i zbiorów muzealno-bibliotecznych);
- przybliżenie sylwetek wybitnych Polaków, których losy i działalność związane były z Petersburgiem;
- przedstawienie roli i miejsca nadnewskiej metropolii w historii Polski oraz relacji polsko-rosyjskich, także w aspekcie transferu wiedzy i doświadczeń zawodowych zdobytych przez Polaków nad Newą na grunt rosyjski i polski;
- stworzenie korpusu informacji bibliograficznych dotyczących źródeł archiwalnych i druków związanych z „polskim” Petersburgiem.

Genezę encyklopedii stanowi program *Polacy i Petersburg*, realizowany przez мск na zlecenie Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego RP od roku 2012 jako jedno z kluczowych wydarzeń planowanego Roku Kultury Polskiej w Rosji 2015. W 2013 roku głównym rosyjskim partnerem мск w realizacji tego przedsięwzięcia stała się FL. Wspólnie planowano zorganizowanie nad Newą wystawy obiektowej *Polska i Petersburg* oraz międzynarodowego kongresu naukowego, którego otwarcie miało nastąpić równocześnie z wernisażem wystawy, a także między innymi uruchomienie strony internetowej. W związku z odwołaniem w lipcu 2014 roku Roku Kultury Polskiej w Rosji мск stanęło przed koniecznością modyfikacji programu. W zaistniałych okolicznościach, nie chcąc

zaprzepaścić dotychczasowego dorobku, a jednocześnie pragnąc nadal gromadzić związany z polską obecnością nad Newą materiał, MCK i FL podjęły starania o uruchomienie popularnonaukowej encyklopedii internetowej *Polski Petersburg*.

W Polsce i Rosji hasło „polski Petersburg” kojarzone jest nadal przede wszystkim z pionierską monografią autorstwa prof. Ludwika Bazylowa (wyd. polskie 1984, wyd. rosyjskie 2003), która powstała bez dostępu do rosyjskich archiwów. Nikła wiedza Rosjan, a samych petersburżan w szczególności, na temat losów i wkładu Polaków w dzieje i rozwój cywilizacyjny i gospodarczy zarówno Petersburga, jak i całej Rosji skłania do podjęcia tego zagadnienia. Jest to tym ważniejsze, że i we współczesnej Polsce kwestia ta pozostaje wciąż domeną wąskiego grona specjalistów.

Przez cały 2015 rok gromadziliśmy materiał tekstowy i ilustracyjny, prowadząc jednocześnie intensywne prace redakcyjne. W czerwcu (Petersburg) i październiku (Kraków) odbyły się spotkania redakcyjne polsko-rosyjskiego zespołu. Aktualnie MCK i FL dysponują około 200 hasłami polskich i rosyjskich autorów, które stopniowo będą zamieszczane na stronie encyklopedii *Polski Petersburg*. W grudniu w ramach organizowanego przez Ministerstwo Spraw Zagranicznych i MCK seminarium *Historia Polski w międzynarodowej perspektywie* przedstawiony został projekt polskiej wersji strony z ponad 30 hasłami polskich autorów. Publiczną prezentację wzbogaconej pilotażowej polskiej wersji encyklopedii planujemy wiosną 2016 roku. Znakomita większość autorskich tekstów wchodzących w skład encyklopedii, zarówno polskich, jak i rosyjskich, opierać się będzie na ogólnie dostępnym materiale, choć są też takie, które powstały na podstawie wieloletnich badań, co częstokroć udokumentowane jest obfitym materiałem archiwalnym. Obok haseł biograficznych, w naturalny sposób dominujących na początkowym etapie naszego projektu, zawartość encyklopedii stanowić będą także hasła tematyczne o różnym stopniu szczegółowości, podkreślające między innymi twórczy wkład Polaków w rozwój nowoczesnego Petersburga. Nie zapomnimy również o tych aspektach polskiego życia nad Newą, które były jego cechami konstytutywnymi: o języku i książce oraz o religii rzymskokatolickiej. Uzupełnienie do encyklopedycznej narracji stanowić będzie mapa, na której zaznaczyć chcemy miejsca i adresy związane w różny sposób z życiem polskiej diaspory nad Newą. W miarę możliwości rozbudowywać też będziemy zamieszczony na stronie materiał ikonograficzny.

Ufamy, że z czasem encyklopedia *Polski Petersburg* stanie się użytecznym kompendium wiedzy o polskiej obecności nad Newą, adresowanym zwłaszcza do młodzieży szkolnej i akademickiej.

dr Beata Nykiel

INSTYTUT DZIEDZICTWA EUROPEJSKIEGO

INWENTARYZACJA ZABYTEKÓW SZTUKI SAKRALNEJ NA ZIEMIACH WSCHODNICH DAWNEJ RZECZYPOSPOLITEJ LWÓW I ZIEMIA CHEŁMSKA

2012–2016

W latach 2012–2016 w Międzynarodowym Centrum Kultury zrealizowano projekt naukowy *Inwentaryzacja zabytków sztuki sakralnej na ziemiach wschodnich dawnej Rzeczypospolitej. Lwów i ziemia chełmska*.

Projekt stanowił ostatni etap ćwierćwiecza inwentaryzacji zabytków i badań naukowych nad dziedzictwem sztuki sakralnej Kościoła rzymskokatolickiego na terenie województwa ruskiego w jego granicach sprzed rozbiorów Pierwszej Rzeczypospolitej. Badania zostały zainicjowane w krakowskim środowisku historyków sztuki przez prof. dr. hab. Jana K. Ostrowskiego na początku ostatniej dekady wieku xx. Ich owocem jest seria wydawnicza *Materiały do dziejów sztuki sakralnej na ziemiach wschodnich dawnej Rzeczypospolitej*, wydawana przez MCK nieprzerwanie od roku 1993 (część 1, tom 1). Do początku roku 2012 prace zaowocowały wydaniem 20 tomów 1 części serii, z częstotliwością jednego tomu rocznie.

Założeniem czteroletniego projektu było opracowanie naukowe i wydanie drukiem trzech ostatnich tomów kończących 1 część serii wydawniczej: 1) tomu 21 zawierającego monografię archikatedry łacińskiej we Lwowie, 2) tomu 22 zawierającego opracowania świątyń zabużańskiej części dawnej ziemi chełmskiej województwa ruskiego oraz 3) tomu 23 zawierającego uzupełnienia i korekty do poprzednich 22 tomów, słownik artystów i rzemieślników, wykazy wszystkich opracowanych miejscowości parafialnych oraz wzmiankowanych w nich kościołów filialnych i kaplic publicznych, a także scalony indeks nazwisk zawartych we wszystkich 23 tomach 1 części serii.

Założenia projektu sformułowane na etapie wniosku złożonego na konkurs ogłoszony przez Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego RP, przyjętego do realizacji i finansowania w ramach modułu badawczego 1.1. programu pod nazwą Narodowy Program Rozwoju Humanistyki (NPRH), zostały zrealizowane, a finalnym produktem czterech lat projektu realizowanego w MCK są następujące trzy publikacje:

- 1) *Materiały do dziejów sztuki sakralnej na ziemiach wschodnich dawnej Rzeczypospolitej, część 1: Kościoły i klasztory rzymskokatolickie dawnego województwa ruskiego, tom 21: Katedra łacińska we Lwowie*, zawierający monografię historyczno-artystyczną najważniejszej świątyni łacińskiej we Lwowie.

Polska wersja językowa, redakcja naukowa: prof. dr. hab. Jan K. Ostrowski, opracowanie graficzne: Tomasz Kulawik, 656 stron, 848 fotografii (w tym

242 kolorowe), format: 17,5 × 25 cm, oprawa twarda, ISBN 978-83-63463-09-0, nakład 500 egzemplarzy.

- 2) Materiały do Dziejów Sztuki Sakralnej na Ziemiach Wschodnich Dawnej Rzeczypospolitej, część I: *Kościół i klasztory rzymskokatolickie dawnego województwa ruskiego*, tom 22, zawierający monografie historyczno-artystyczne świątyń parafialnych w miejscowościach: Binduga, Luboml, Maciejów, Opalin, Ostrówki, Przewały, Pulemiec, Radziechów, Ratno, Rymacze, Szack i Zabłocie (zabytki zabużańskiej części dawnej ziemi chełmskiej województwa ruskiego – północno-wschodni obszar obłasti wołyńskiej).

Polska wersja językowa, redakcja naukowa: prof. dr hab. Jan K. Ostrowski; opracowanie graficzne: Tomasz Kulawik, 460 stron, 202 fotografie (w tym 4 kolorowe), format: 17,5 × 25 cm, oprawa twarda, ISBN 978-83-63463-20-5, nakład 500 egzemplarzy.

- 3) Materiały do Dziejów Sztuki Sakralnej na Ziemiach Wschodnich Dawnej Rzeczypospolitej, część I: *Kościół i klasztory rzymskokatolickie dawnego województwa ruskiego*, tom 23, zawierający uzupełnienia i korekty do poprzednich 22 tomów inwentaryzacji terenowej oraz aparat pomocniczy ułatwiający korzystanie z tomów I części serii (rozumowany słownik artystów i rzemieślników z odnośnikami do wzmianek w poszczególnych tomach, wykazy wszystkich opracowanych miejscowości parafialnych oraz wzmiankowanych w nich kościołów filialnych i kaplic publicznych, a także płyta CD z obszernym indeksem nazwisk scalonym ze wszystkich 23 tomów tej części serii).

Polska wersja językowa, redakcja naukowa: prof. dr hab. Jan K. Ostrowski; opracowanie graficzne: Tomasz Kulawik, 608 stron, 429 fotografii (w tym 94 kolorowe) + płyta CD (plik PDF – 207 stron), format: 17,5 × 25 cm, oprawa twarda, ISBN 978-83-63463-38-0, nakład 500 egzemplarzy.

Marcin Biernat

WYDAWNICTWO MCK

KŁOPOTLIWE DZIEDZICTWO ARCHITEKTURA I URBANISTYKA CZASÓW NARODOWEGO SOCJALIZMU W DZISIEJSZEJ POLSCE

W 2014 roku Międzynarodowe Centrum Kultury i Zentralinstitut für Kunstgeschichte (zfk) wspólnie podjęły temat kłopotliwego dziedzictwa – architektury i urbanistyki czasów narodowego socjalizmu, która pozostała na terytorium dzisiejszej Polski. Projekt ten był kontynuowany w 2015 roku.

Celem wspólnego przedsięwzięcia mck i zfk jest dokonanie przeglądu obiektów architektury i urbanistyki, a także projektów niezrealizowanych, które pozostawiła Trzecia Rzesza na dzisiejszym terytorium Polski, na podstawie źródeł zarówno polskich, jak i niemieckich. W ten zakres wchodzi architektura militarna, jak też mieszkaniowa, rezydencjonalna czy industrialna. Wiele z realizacji to przykłady jedyne w swoim rodzaju o wysokiej wartości artystycznej. Dziedzictwo to, wciąż będące w użyciu, pozostaje jednocześnie nie dość dostatecznie rozpoznane. Braki widoczne są nie tylko w opracowaniu naukowym samego materiału zabytkowego pod kątem historii sztuki i historii, ale też z punktu widzenia recepcji i współczesnego wykorzystywania tychże obiektów. Badania te są tym bardziej istotne, że obiekty te, pełniąc nowe funkcje, bywają niejednokrotnie przebudowywane i przekształcane, często bez świadomości ich historycznej wartości. Jednocześnie negatywne konotacje związane z czasem powstania budynków sprawiają, że nowi właściciele lub użytkownicy próbują celowo zatrzeć ich historyczny charakter i przez niekontrolowane działania powodują więcej szkód niż korzyści. Zjawisko to nie powinno jednak być marginalizowane i ignorowane w badaniach nad sztuką xx wieku w Polsce. Wręcz przeciwnie – ta sytuacja sprawia, że dziedzictwo architektury i urbanistyki Trzeciej Rzeszy, nazywane często „dziedzictwem nienawiści” (*heritage of atrocity*), wymaga szczególnej uwagi. Czas i powolne wygasanie emocji umożliwiają podjęcie gruntownych badań nad tematem. Konieczne jest gruntowne rozpoznanie tej problematyki uwzględniające szczególnie badania archiwalne, źródłowe i terenowe. Pozwoli to na opracowanie zgromadzonego materiału w sposób kompleksowy, uwzględniający wiele perspektyw: historyczną, artystyczną, ekonomiczną czy konserwatorską. W skład projektu wchodzi także sympozja ekspertów z Polski i Niemiec, w których biorą udział badacze zajmujący się tym tematem, jak również osoby mające styczność z „kłopotliwym dziedzictwem” w swojej codziennej pracy – nauczyciele, przewodnicy, konserwatorzy, co umożliwi dyskusję nad kluczowym dla projektu aspektem współczesnej interpretacji tego trudnego zagadnienia. Jednocześnie zderzenie dwóch środowisk naukowych: polskiego i niemieckiego, pozwala na wymianę perspektyw badawczych. Efektem projektu będą konferencja, publikacja i wystawa oraz dokument zawierający rekomendacje zarządcze i konserwatorskie.

W ramach projektu w dniach 4–7 maja 2015 roku odbyła się wizyta studyjna badaczy z zespołu MCK pod kierownictwem prof. Jacka Purchli w Bawarii. Ze strony niemieckiej we wspólnym seminarium wzięli udział przedstawiciele monachijskiego zfk z dyrektorem prof. Wolfem Tegethoffem na czele. Uczestnicy seminarium zwiedzili najważniejsze obiekty związane z architekturą narodowego socjalizmu w Bawarii, między innymi tereny zjazdowe NSDAP w Norymberdze oraz Führerbau w Monachium. Odwiedzono centra dokumentacji nazizmu w Norymberdze, Obersalzbergu oraz nowo otwarte centrum dokumentacji nazizmu w Monachium, miejsce uważanym za kolebkę i bastion narodowego socjalizmu w Trzeciej Rzeszy. Refleksja nad narracją zastosowaną na ekspozycjach była kluczowym elementem seminarium. W ramach wizyty prof. Jacek Purchla wygłosił wykład pod tytułem *Kłopotliwe dziedzictwo. Perspektywa polska*.

Helena Postawka-Lech

OŚRODEK WYSTAW

DZIEDZICTWO KULTUROWE MA ZNACZENIE DLA EUROPY W STRONĘ EUROPEJSKIEGO INDEKSU DZIEDZICTWA KULTUROWEGO

3 LIPCA 2013 – 30 CZERWCA 2015

Inspiracją do rozpoczęcia projektu badawczego *Cultural Heritage Counts for Europe* było przekonanie o potencjale społeczno-ekonomicznym dziedzictwa kulturowego. Jego celem były zebranie i krytyczna analiza badań ilościowych i jakościowych weryfikujących hipotezę, że dziedzictwo ma wpływ na swoje otoczenie w zakresie zarówno gospodarki, jak i kwestii społecznych, ekologicznych i kulturowych. Autorzy wyszli z założenia, że dziedzictwo kulturowe to istotny zasób rozwojowy, a nie tylko sfera wymagająca nakładów finansowych i działań ochronnych. Mimo powszechnej zgody, że dziedzictwo kulturowe odgrywa ważną rolę we wszystkich sferach życia, często zwolennikom tej tezy brakuje przekonujących argumentów opartych na wynikach badań naukowych i ewaluacji konkretnych projektów związanych z nim. Dlatego aby dotrzeć do takich badań, powołane zostało konsorcjum zrzeszające kilka najważniejszych instytucji europejskich oraz znaczących organizacji i instytucji badawczych w Europie zajmujących się dziedzictwem kulturowym, a także stworzono sieć kontaktów, która umożliwiła zgromadzenie i analizę materiałów tekstowych dotyczących konkretnych projektów, powstałych w kilkunastu językach europejskich. Międzynarodowe konsorcjum koordynowane było przez Europa Nostra, a partnerami prowadzącymi badania były: Międzynarodowe Centrum Kultury oraz Raymond Lemaire International Centre for Conservation (Uniwersytet w Lowanium – RLIIC KU Leuven, Belgia). W projekcie uczestniczyły też trzy inne organizacje: sieć ENCATEC (European Network of Cultural Administration Training Centres), Heritage Europe – EAHTR (European Association of Historic Towns and Regions) oraz The Heritage Alliance (instytucja partnerska z Wielkiej Brytanii). Projekt był realizowany dzięki wsparciu Programu Kultura Unii Europejskiej.

Część badawcza przedsięwzięcia została przeprowadzona w trzech etapach. Na poziomie makro analizie poddano najważniejsze pozycje literatury światowej dotyczącej teorii wpływu dziedzictwa na jego kontekst społeczno-ekonomiczny. Pozwoliło to na stworzenie matrycy obszarów wpływu dziedzictwa i modelu wpływu dziedzictwa opartego na deklaracji UNESCO z Hangzhou *Kultura: klucz do zrównoważonego rozwoju*. Jest to tak zwane podejście oparte na czterech filarach (*four pillar approach*) – kwestiach społecznych, ekonomicznych, kulturalnych i związanych ze środowiskiem. O nowatorstwie tej perspektywy stanowi jej interdyscyplinarność oraz próba jak najszerzego i najpełniejszego ujęcia potencjału dziedzictwa. Drugi etap, na tak zwanym poziomie mezo, polegał na zebraniu i opracowaniu badań nad wpływem dziedzictwa przeprowadzonych w Europie. Jego efektem było stworzenie internetowej bazy dokumentów,

uzupełnianej przez oba zespoły badawcze, a także ekspertów zewnętrznych z Europy Środkowej (Chorwacji, Czech, Estonii, Litwy, Łotwy, Rumunii, Słowacji, Słowenii, Węgier), których zadaniem była analiza dokumentów w językach narodowych i przygotowanie raportów o stanie badań nad rolą dziedzictwa w swoich krajach. Poziom mikro przedstawia przykłady badań dla pojedynczych obiektów i miejsc (*case studies*) – RLICC opracowało przypadek Mechelen, natomiast MCK – przykład krakowskich Sukiennic oraz łódzkiego ms².

Rezultatem projektu jest ponadtrzystustronicowy raport w języku angielskim, w którym dzięki interdyscyplinarnemu podejściu udało się uchwycić szerokie spektrum oddziaływania dziedzictwa na nasze życie, w ramach czterech zachodzących na siebie dziedzin: gospodarki, spraw społecznych, kulturalnych i związanych ze środowiskiem naturalnym. Dostarczając przekonujących argumentów, popartych wynikami badań, raport prezentuje także rekomendacje adresowane do władz ustawodawczych i wykonawczych na poziomie europejskim, krajowym i regionalnym, dotyczące lepszego wykorzystania potencjału rozwojowego dziedzictwa kulturowego. Na przykładzie projektów z różnych krajów europejskich autorzy pokazują, w jaki sposób dziedzictwo przyczynia się między innymi do tworzenia miejsc pracy, jak przekłada się na stymulowanie działalności gospodarczej w regionie i zysk finansowy dla okolicy, a także na wzrost konkurencyjności regionu, jakiego rodzaju zmianę społeczną może spowodować, w jaki sposób buduje atrakcyjność miejsca, wreszcie – jaki jest związek między dziedzictwem kulturowym a ochroną środowiska.

12 czerwca 2015 roku w Oslo odbyła się konferencja z udziałem komisarza europejskiego ds. edukacji, kultury, młodzieży i sportu Tibora Navracsicsa, podsumowująca projekt i prezentująca raport. W panelu *Making the Case* prof. Jacek Purchla, Joanna Sanetra-Szeliga, prof. Koen Van Ballen i Aziliz Vandersande (RLICC KU Leuven) oraz Kate Pugh (Heritage Alliance) dyskutowali o jego szczegółach, a zwłaszcza o różnicach między podejściem do dziedzictwa we wschodniej i w zachodniej Europie.

Aby przybliżyć wyniki raportu polskiemu odbiorcy, MCK przygotowało polskojęzyczne opracowanie dokumentu przedstawiające w sposób skrótowy główne założenia projektu, wnioski zilustrowane kilkunastoma przykładami oraz rekomendacje dotyczące działań w przyszłości. Ponadto zespół MCK prezentował wyniki raportu podczas licznych konferencji i spotkań, między innymi Muzealny think tank w Muzeum Historii Żydów Polskich (6–7 lipca) – referat dr Katarzyny Jagodzińskiej *O potrzebie prowadzenia badań – Cultural Heritage Counts for Europe*; V4 Heritage Academy: Management of UNESCO World Heritage Cultural Sites in Visegrad Countries w MCK (13–14 lipca) – prezentacja raportu przez dr K. Jagodzińską; 3. Forum Dziedzictwa Europy Środkowej „Miasto” – sesja plenarna *Cultural Heritage Counts for Cities* w MCK (17 września) – prezentacja raportu przez dr K. Jagodzińską i J. Sanetrę-Szeligę; *Cognitive Adventures* w Centrum Nauki Kopernik w Warszawie (9–10 listopada) – prezentacja referatu dr K. Jagodzińskiej *Museums Count for Europe. Socio-Economic Impact of Museums*.

Pełna wersja raportu w języku angielskim oraz skrót w języku polskim i angielskim dostępne są pod adresem: <http://mck.krakow.pl/artukul/cultural-heritage-counts-for-europe-raport>.

Joanna Sanetra-Szeliga

INSTYTUT DZIEDZICTWA EUROPEJSKIEGO

PUBLIKACJE BIBLIOTEKA CZYTELNIA

Herito, nr 17–18 (nadzwyczajny, podwójny numer)
Socmodernizm w architekturze

wersja polsko-angielska, 320 s., format 23,5×29 cm, oprawa miękka ze skrzydełkiem, ISSN 2082-310X, projekt i opracowanie graficzne Kuba Sowiński, Wojciech Kubiena (Biuro Szeryfy), www.herito.pl

Dziś socmodernizm stał się modny. Remanent trwa, choć nieczęsto sięga poza granice własnych krajów. Tym podwójnym numerem „Herito” chcemy rozszerzyć horyzont dyskusji. Rozejrzeć się w pejzażu architektonicznym niegdysiejszych demoludów, zerwać ze stereotypem „stylu blokowisk”.

Obraz, jaki się wyłania, jest bardzo ciekawy: generacja twórców, którzy w czasie gdy styl międzynarodowy był w pełni rozkwitu, pozostawali osobni i trzymali się własnej drogi. Byli na swój sposób antysystemowi, jako że nie dali się uwięzić żadnej doktrynie – ani architektonicznej, ani politycznej. Mimo niebywalej skali zniszczeń wojennych, mimo konieczności „zaczynania od zera” byli architektami ciągłości, wiernymi etosowi profesji i dziedzictwu poprzedników. Z takim oparciem rozwinęli swój własny, oryginalny język architektury, a wiele ich dzieł zyskało status ikon.

Patrzmy na nie już bez uprzedzeń, bliżsi spełnienia tego, o czym mawiał Karel Prager: że do nowych rzeczy ludzie się muszą dopiero przyzwyczaić.

Herito, nr 19
Myślenie krajobrazem

wersja polsko-angielska, 160 s., format 23,5×29 cm, oprawa miękka ze skrzydełkiem, issn 2082-310X, projekt i opracowanie graficzne Kuba Sowiński, Wojciech Kubiena (Biuro Szeryfy), www.herito.pl

Krajobraz pozwala na spotkanie różnych perspektyw badawczych. Lista dziedzin, które uczyniły krajobraz przedmiotem swojej uwagi, jest niezwykle długa: od geografii, historii sztuki i fotografii, estetyki, przez ekologię, architekturę krajobrazu, kulturoznawstwo, po badania nad pamięcią, dziedzictwem kulturowym, a nawet prawo i ekonomię, czego dowodzi sukces uchwalonej świeżo „ustawy krajobrazowej”.

Krajobraz jest środowiskiem życia i działania człowieka. Jest także obrazem, wspomnieniem, sposobem widzenia świata. Jest tworzywem sztuki i materią pamięci. W tym numerze „Herito” pokazujemy różnorodność jego przejawów i różnorodność form namysłu nad nim. Bo myśleniem stwarzamy krajobraz.

Herito, nr 20**Balticum**

wersja polsko-angielska, 240 s., format 23,5×29 cm, oprawa miękka ze skrzydełkiem, ISSN 2082-310X, projekt i opracowanie graficzne Kuba Sowiński, Wojciech Kubiena (Biuro Szeryfy), www.herito.pl

Balticum jako wspólnota geokulturowa? Argumentów na potwierdzenie tej tezy znalazłoby się zapewne tyle, ile głosów sceptycznych. Nie o dowody jednak idzie. Dużo ważniejsza wydaje się inna kwestia: Dlaczego i po co warto myśleć w kategoriach wielkich regionów geokulturowych? Jakie możliwości takie myślenie otwiera?

Przewodnictwo Polski w Radzie Państw Morza Bałtyckiego prowokuje do przyjrzenia się krajom położonym wokół Bałtyku i ich kulturom oraz do zadania kilku pytań.

Czy Bałtyk można nazwać Morzem Śródziemnym Europy Północnej? Czy łączy on, czy może dzieli mieszkające wokół niego narody? Z jakimi wartościami kojarzona jest bałtyckość? Czy mogą się one stać podstawą wspólnoty i tożsamości bałtyckiej? W jakim stopniu Polska jest krajem bałtyckim? Czy Polacy stali się narodem morza?

Przyglądając się historii, polityce i sztuce, szukamy na te pytania odpowiedzi.

Herito, nr 21
Galicja po Galicji

wersja polsko-angielska, 216 s., format 23,5×29 cm, oprawa miękka ze skrzydełkiem, issn 2082-310X, projekt i opracowanie graficzne Kuba Sowiński, Wojciech Kubiena (Biuro Szeryfy), www.herito.pl

Galicja po Galicji? Sztuczny twór austriackiej dyplomacji, który przetrwał na mapie 150 lat, a od stulecia już nie istnieje, prowadzi szczególne życie po życiu: stanowi ważny punkt odniesienia dla tożsamości nie tylko obywateli Polski czy Ukrainy, ale często także potomków Europy Środkowej mieszkających obecnie w Stanach Zjednoczonych czy w Europie Zachodniej. Galicja bowiem to nie tyle miejsce, ile soczewka, w której skupiają się szczególne relacje między przestrzenią a czasem. Galicyjski numer „Herito” stara się uchwycić ten fenomen: zbiera najważniejsze głosy z konferencji, która towarzyszyła wystawie *Mit Galicji* w Krakowie, a także artykuły autorów, którzy postawili sobie za cel sportretowanie współczesnej Ukrainy: jej kultury i społeczeństwa, w trudnych czasach niejednokrotnie sięgającego do galicyjskiej przeszłości w poszukiwaniu odpowiedzi na pytania o przyszłość.

Praca zbiorowa. Jacek Purchla, Janusz Sepioł (red. nauk.)

Form Follows Freedom. Architecture for Culture in Poland 2000+

Form Follows Freedom. Architektura dla kultury w Polsce 2000+

wersja angielska i polska, 272 s., 350 fotografii kolorowych i rysunków, format 22,5 × 28 cm, oprawa twarda, ISBN wersji angielskiej 978-83-63 463-35-9, ISBN wersji polskiej 978-83-63 463-36-6, projekt i opracowanie graficzne Kuba Sowiński, Wojciech Kubiena (Biuro Szeryfy)

Przez dziesięciolecia Polska nieobecna była na architektonicznej mapie Europy i świata. Dziś ta sytuacja się zmienia. Architektura polska wyszła z cienia. Stało się tak przede wszystkim dzięki obiektom dla kultury wzniesionym w pierwszych dwóch dekadach nowego wieku. W architekturze nowych muzeów czy filharmonii globalne trendy idą w parze z twórczym poszukiwaniem własnego języka.

O sukcesie architektury powstającej w Polsce świadczą liczne nagrody, na czele z tytułem najlepszego budynku w Europie przyznanym w 2015 roku Filharmonii Szczecińskiej. Książka przedstawia najbardziej spektakularne realizacje dla kultury w Polsce i wyrasta z głębokiego przekonania, że rozkwitem architektonicznej kreatywności, jaki obserwowaliśmy w ostatnich kilku latach, należy i warto podzielić się szeroko w świecie.

Autorzy: Monika Arczyńska, Tomasz Malkowski, Maja Mozga-Górecka, Małgorzata Omilanowska, Ewa P. Porębska, Jacek Purchla, Joseph Rykwert, Janusz Sepioł, Daniel Załuski.

Praca zbiorowa

Ślady ludzi. Cristiano Mascaro / Sławomir Rumiak

wersja polsko-angielska, 128 s., 101 fotografii (w tym 65 kolorowych),
format 24 × 27,5 cm, oprawa twarda, ISBN 978-83-63463-26-7,
projekt i opracowanie graficzne Wojtek Kwiecień-Janikowski

Album towarzyszący wystawie pod tym samym tytułem. Dwóch artystów, dwa kraje, dwa punkty widzenia. Wystawa stanowiła rodzaj dialogu pomiędzy jednym z najbardziej znanych brazylijskich fotografików – Cristianem Mascarem, a polskim twórcą – Sławomirem Rumiakiem. Efektem projektu jest kilkadziesiąt czarno-białych fotografii oraz wideo dokumentujące krajobraz Brazylii i Polski.

Prezentowane w albumie czarno-białe zdjęcia to prace Brazylijczyka, który w trakcie trzech podróży do Polski odwiedził cztery miasta: Gdańsk, Warszawę, Łódź i Kraków. Za punkt wyjścia artysta obrał sobie dawne ośrodki przemysłu ciężkiego, aby następnie powiązać je z mieszkaniami ludzi, którzy tam pracowali. Mascaro szukał śladów ludzi w drodze z miejsca pracy do miejsca zamieszkania, śladów ich codziennego życia.

Z kolei Sławomir Rumiak, autor publikowanych w katalogu kolorowych kadrów z filmu wideo, stawiał czoła miejscu ekstremalnemu, jakim jest São Paulo. W mieście tym, liczącym do 25 milionów mieszkańców, ludzka obecność zaznacza się na każdym kroku, artysta tymczasem próbuje uchwycić je jako miasto bez ludzi – w samych śladach niegdysiejszych niezliczonych przybyszów szukających pracy. Podróżowanie między Brazylią a Polską – między życiem a pracą, pracą a przestrzenią życiową – zaczyna się od tajemnicy.

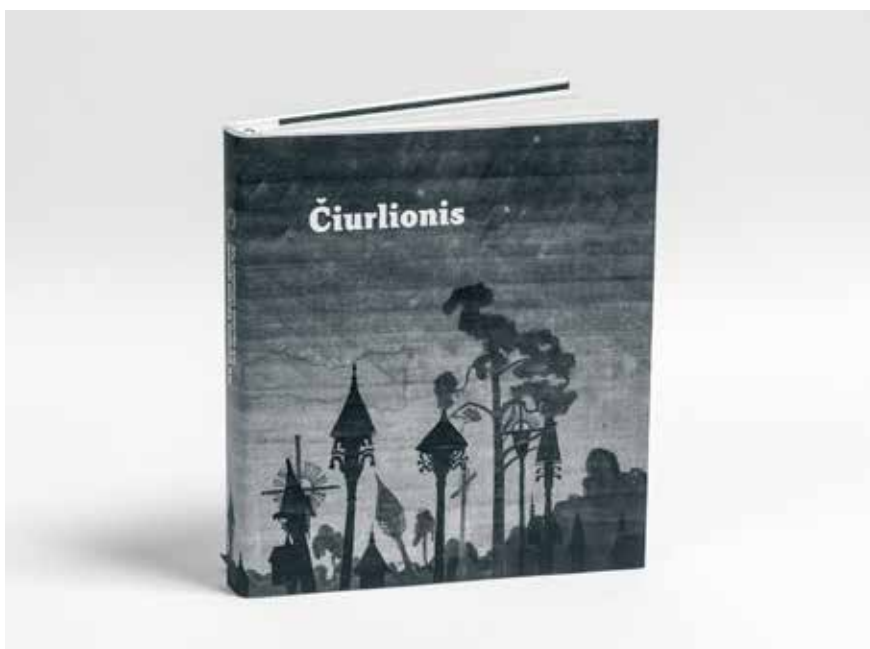

Praca zbiorowa

Dani Karavan. Esencja miejsca

wersja polsko-angielska, 264 s., 111 fotografii kolorowych,
format 24 × 27,5 cm, oprawa twarda z obwolutą, ISBN 978-83-63463-28-1,
projekt i opracowanie graficzne Rafał Bartkowicz

Album towarzyszący wystawie *Makom. Dani Karavan. Esencja miejsca* prezentuje – oprócz ponad stu kolorowych fotografii najbardziej znamienych dzieł artysty – szerokie spojrzenie na życie i twórczość izraelskiego rzeźbiarza. Urodzony w roku 1930 w Tel Awiwie Karavan, którego przodkowie pochodzili spod Lwowa, to jeden z prekursorów gatunku rzeźb *site-specific* – współistniejących z otoczeniem monumentalnych realizacji. Podziwiać je można na całej niemal półkuli północnej: od Japonii, przez Koreę Południową, Egipt, Izrael, po Włochy, Niemcy, Francję czy Hiszpanię. Prezentacji prac artysty towarzyszą eseje na temat integralności dziedzictwa i biografii z rzeźbą – będącą nie tylko odwzorowaniem minionych historii, ale wyraźnym przesłaniem dla kolejnych pokoleń oraz używającą również słowa, które obok surowców naturalnych, czynników atmosferycznych i kontekstu miejsca jest tworzywem rzeźb Karavana – autorstwa Marty Bucholc i Jacka Purchli oraz kuratorów wystawy: Moniki Rydiger i Hagaia Segeva. (Album wydano przy wsparciu Gminy Miejskiej Kraków).

Praca zbiorowa

M.K. Čiurlionis. Litewska opowieść

wersja polsko-angielska, 248 s. plus 4 szkicowniki po 16 s.,
100 fotografii kolorowych, format 23,5 × 27,5 cm, oprawa twarda z obwolutą,
ISBN 978-83-63463-37-3, projekt i opracowanie graficzne Krzysztof Radoszek
(Radoszek Arts)

Album poświęcony twórczości jednego z najważniejszych artystów litewskich przełomu XIX i XX wieku – Mikalojusa Konstantinasa Čiurlionisa.

W książce można znaleźć niemal 100 prac – melancholijnych rysunków, obrazów i szkiców, których tematyka inspirowana była naturą, światem mitów i baśni litewskiego folkloru – a także cztery szkicowniki artysty. Publikację wzbogacili swoimi esejami: Gabrielė Kondrotaitė, Vida Mažrimienė, Radosław Okulicz-Kozaryn, Jacek Purchla, Rasa Žukienė i Natalia Żak.

Praca zbiorowa

Katedra ormiańska we Lwowie i jej twórcy

wersja polsko-angielsko-ukraińsko-ormiańska, 294 s., 350 fotografii kolorowych i rysunków, format 23,5×27,5 cm, oprawa twarda, ISBN 978-83-63463-40-3, projekt i opracowanie graficzne Wojtek Kwiecień-Janikowski

Album towarzyszący wystawie pod tym samym tytułem. Bogato ilustrowany fotografiami Pawła Mazura – dokumentującymi katedrę i freski Jana Henryka Rosena, a także inne jego dzieła oraz prace Józefa Mehoffera i Franciszka Mączyńskiego – jak również projektami i fotografiami archiwalnymi. Publikację wzbogacili swoimi esejami: Paweł Baranowski, Żanna Komar, Jacek Purchla, Michał Wiśniewski i Joanna Wolańska.

Gregory Ashworth
Planowanie dziedzictwa

wersja polska, 316 s., format 17,5 × 21 cm, oprawa twarda,
ISBN 978-83-63463-34-2, projekt i opracowanie graficzne Kuba Sowiński,
Wojciech Kubiena (Biuro Szeryfy)

Istotą dziedzictwa jest wykorzystanie przeszłości do współczesnych celów – między innymi politycznych i społecznych. Co więcej, ma ono pośrednie i bezpośrednie przełożenie na rozwój gospodarczy w konkretnych miejscach. Niemniej mimo rozlicznych prób nie wypracowano jednego uniwersalnego modelu gwarantującego powodzenie takiego działania, nie można też spodziewać się nadzwyczajnych korzyści, one bowiem zawsze idą w parze z kosztami, jakie trzeba ponieść. Należy jednak wyciągać wnioski z praktyki; wnioski wpływające z uważnego zarządzania, nie zaś z automatycznej imitacji. Czwarty tom w serii *Heritologia* gromadzi teksty Gregory’ego Ashwortha – jednego z pionierów nowego myślenia o dziedzictwie i jego relacjach z ekonomią, znawcy problematyki planowania i zarządzania miastami historycznymi, specjalisty w zakresie turystyki kulturalnej i marketingu dziedzictwa.

Katarzyna Kotyńska

Lwów. O odczytywaniu miasta na nowo

wersja polska, 240 s., format 17×22 cm, oprawa twarda,
ISBN 978-83-63463-25-0, projekt i opracowanie graficzne Kuba Sowiński,
Wojciech Kubiena (Biuro Szeryfy)

Pierwsze całościowe ujęcie obrazu Lwowa w literaturach różnych narodów, obejmujące całe xx stulecie, w którym najwyraźniej zaobserwować można sposoby konstruowania polskiej, ukraińskiej, żydowskiej i rosyjskiej narracji lwowskiej, ich wzajemne związki i konflikty. Dopiero na takim tle czytelne stają się dzisiejsze spory i dyskusje o tożsamości lwowskiej.

Jednym z podstawowych rysów „literatury lwowskiej” jest wielokulturowość miasta, nieodmiennie przywoływana przede wszystkim przez Ukraińców i Polaków jako najwspanialsza z jego cech. Autorka stara się pokazać, z jakich elementów i jak interpretowanych powstają kuszące bezchmurnością obrazy Lwowa jako idylli oraz co w istocie za nimi stoi. Ten mit bowiem często służy za wygodną zasłonę, kryjącą rzeczywiste historyczne problemy i spory tożsamościowe, a także nieustanne próby oznaczania i osławiania miasta zgodnie z własną kulturą – i przeciwko cudzej.

Piąty tom w serii Biblioteka Europy Środka pod redakcją prof. Jacka Purchli.

Jacek Purchla

Międzynarodowe Centrum Kultury. Początek

wersja polska, 72 s., format 17 × 20 cm, oprawa twarda,
ISBN 978-83-63463-41-0, projekt i opracowanie graficzne Władysław Pluta

Międzynarodowe Centrum Kultury to owoc niezwyklej atmosfery czasu przełomu politycznego lat 1989–1990 w Polsce i w Europie. Oficjalna inauguracja działalności MCK odbyła się 29 maja 1991 roku na Wawelu w drugim dniu Symposium Konferencji Bezpieczeństwa i Współpracy w Europie, które na przełomie maja i czerwca odbywało się w Krakowie. I choć ten właśnie dzień uznać trzeba za początek istnienia nowej instytucji, to jej historia i gra o jej kształt rozpoczęły się już ponad rok wcześniej. Prof. Jacek Purchla przedstawia okres inkubacji i formowania się eksperymentalnej instytucji w tym historycznym już czasie.

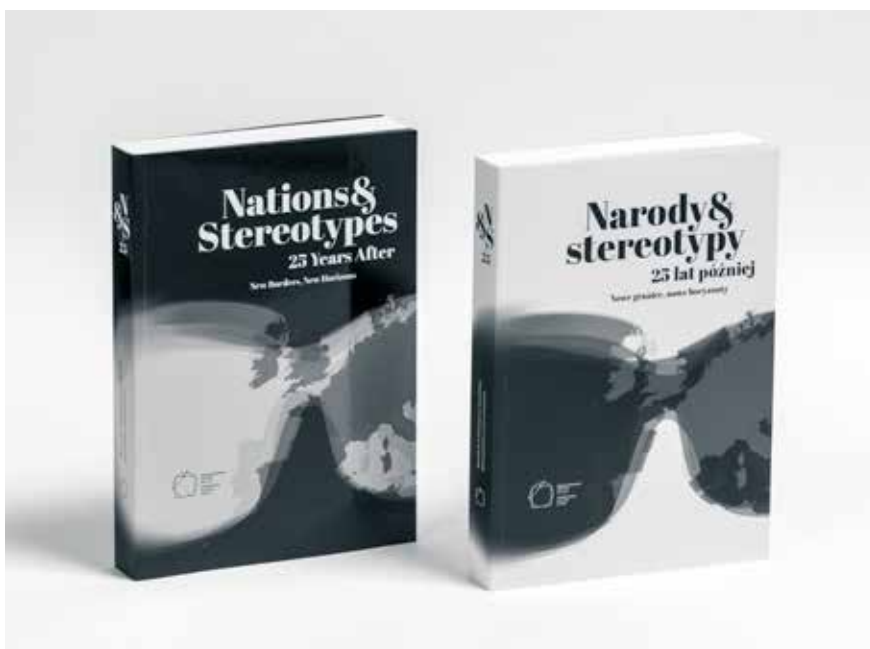
Praca zbiorowa. Katarzyna Jagodzińska, Jacek Purchla (red. nauk.)

The Limits of Heritage

wersja angielska, 714 s., 150 kolorowych fotografii, map i schematów, format 16,5×24 cm, oprawa miękka ze skrzydełkami, ISBN 978-83-63463-32-8, projekt i opracowanie graficzne Wojtek Kwiecień-Janikowski

Publikacja gromadzi ponad 40 artykułów rozpatrujących dziedzictwo kulturowe w Europie Środkowej w rozmaitych jego aspektach z perspektywy 25 lat transformacji ustrojowej. Druga dekada XXI wieku skłania nie tylko do spojrzenia na system ochrony dziedzictwa, lecz również na znaczenie i filozofię dziedzictwa. Co podlega ochronie? Jak kształtować relację między teraźniejszością a przeszłością? Gdzie kończy się dziedzictwo i kiedy współczesność staje się dziedzictwem? Jakie są granice dziedzictwa?

Międzynarodowe grono autorów – naukowców i ekspertów w zakresie dziedzictwa – rozważa dziedzictwo kulturowe w Europie Środkowej w różnorodnych jego przejawach i na różnych przykładach. Tom jest owocem 2. Forum Dziedzictwa Europy Środkowej, zorganizowanego przez Międzynarodowe Centrum Kultury w 2013 roku.

Praca zbiorowa. Robert Kusek, Jacek Purchla, Joanna Sanetra-Szeliga
(red. nauk.)

Narody i stereotypy 25 lat później. Nowe granice, nowe horyzonty
Nations & Stereotypes 25 Years after. New Borders, New Horizons

wersja polska i angielska, 390 s., format 17 × 24 cm, oprawa twarda,
ISBN wersji polskiej 978-83-63463-29-8, ISBN wersji angielskiej
978-83-63463-30-4, projekt i opracowanie graficzne Krzysztof Radoszek
(Radoszek Arts)

Kontynuacja słynnej monografii zbiorowej *Narody i stereotypy*, w której tuż po upadku żelaznej kurtyny przedstawiciele różnych, często nowych narodów mówili o stereotypowym widzeniu siebie samych i swoich sąsiadów.

Świadomość przemian, które w ostatnim ćwierćwieczu zachodziły w Polsce, Europie Środkowej oraz w innych regionach świata, zachęciła autorów książki do zbadania, czy modyfikacjom podległy także sądy na temat nas samych oraz innych. Czy wobec zmian o charakterze geopolitycznym, procesów globalizacji, migracji, ale także odradzających się postaw nacjonalistycznych i ksenofobicznych narodowe i etniczne auto- oraz heterostereotypy uległy w ostatnim ćwierćwieczu zasadniczym przeobrażeniom? Pytanie to postawione zostało międzynarodowej grupie badaczy zaproszonych do niniejszego tomu. Udzielone przez nich odpowiedzi nie ferują definitywnych sądów, lecz stanowią zaproszenie do krytycznej i wielopłaszczyznowej refleksji nad współczesnymi formami myślenia stereotypowego.

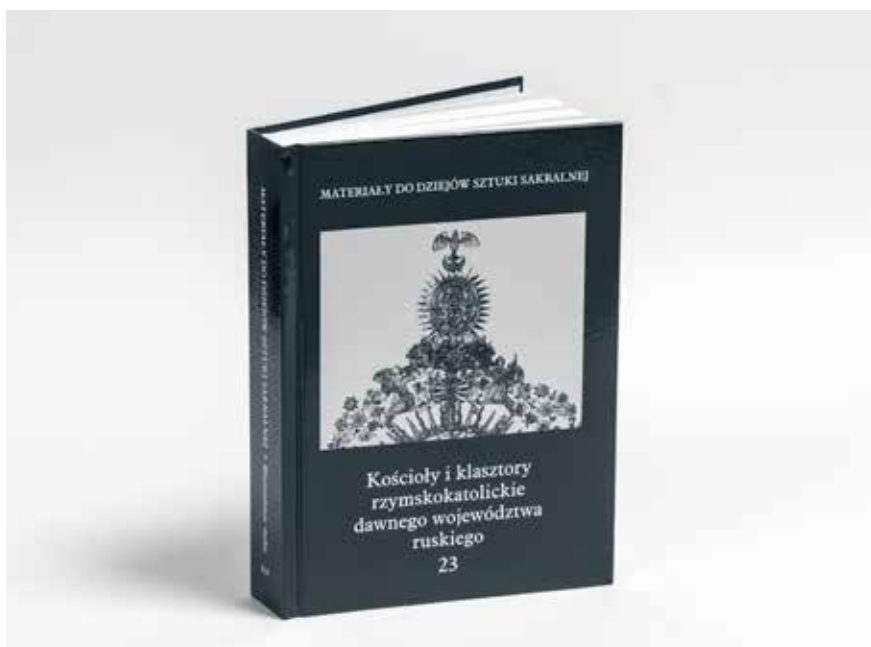

Praca zbiorowa. Claire Giraud-Labalte, Kate Pugh, Sneška Quaedvlieg-Mihailović, Joanna Sanetra-Szeliga, Brian Smith, Aziliz Vandesande, Clara Thys (red.)

Cultural Heritage Counts for Europe. Full Report

wersja angielska, 295 s., format 22 × 28 cm, oprawa miękka,
ISBN 978-83-63463-27-4, projekt i opracowanie graficzne Krzysztof Radoszek
(Radoszek Arts)

Publikacja jest efektem dwuletniej pracy w ramach międzynarodowego projektu o tym samym tytule, którego zadaniem była weryfikacja tezy o wpływie dziedzictwa kulturowego na różne aspekty życia mieszkańców Europy. W tym celu stworzone zostało holistyczne podejście opierające się na czterech obszarach wpływu dziedzictwa (*holistic four domain approach*), w ramach którego zebrane zostały badania jakościowe i ilościowe. Dzięki interdyscyplinarnej perspektywie udało się uchwycić szerokie spektrum oddziaływania dziedzictwa w zakresie czterech zachodzących na siebie dziedzin: gospodarki, spraw społecznych, kulturalnych i związanych ze środowiskiem naturalnym. Dostarczając przekonujących argumentów, popartych wynikami badań, raport prezentuje także rekomendacje adresowane do władz ustawodawczych i wykonawczych na poziomie europejskim, państwowym i regionalnym, dotyczące lepszego wykorzystania potencjału rozwojowego dziedzictwa kulturowego. Publikacja jest dostępna na stronie: <http://mck.krakow.pl/artukul/cultural-heritage-counts-for-europe-raport>.

Praca zbiorowa. Jan K. Ostrowski (red. nauk.)

**Kościoły i klasztory rzymskokatolickie dawnego województwa ruskiego
część I, tom 23**

wersja polska, 608 s., 429 fotografii, format 25×17,5 cm, oprawa twarda,
ISBN 978-83-63463-38-0, projekt i opracowanie graficzne Tomasz Kulawik

Tom 23 części I serii Materiały do Dziejów Sztuki Sakralnej na Ziemiach Wschodnich Dawnej Rzeczypospolitej stanowi uzupełnienie poprzednich 22 tomów inwentaryzacji terenowej. Podsumowuje ćwierć wieku pracy poświęconej dokumentowaniu historycznej i artystycznej spuścizny Kościoła rzymskokatolickiego na terenie dawnego województwa ruskiego. Zawiera uzupełnienia do opublikowanych już monografii (o objętości kwalifikującej je w kilku przypadkach do rangi samodzielnych opracowań), słownik artystów i rzemieślników stworzony na podstawie wzmianek w dotychczas wydanych tomach, a także wykazy opracowanych parafii oraz miejscowości, w których znajdowały się należące do nich kościoły filialne i kaplice publiczne. Wyjątkowym dodatkiem do tomu 23 jest płyta CD zawierająca obszerny indeks nazwisk do tomów 1–23.

Praca zbiorowa. Maria Kałamajska-Saeed (red. nauk.)

Kościół i klasztory rzymskokatolickie dawnego województwa trockiego.

Katedra w Grodnie

część IV, tom 2

wersja polska, 512 s., 581 ilustracji cz.-b., format 25×17,5 cm, oprawa twarda, ISBN 978-83-63463-31-1, projekt i opracowanie graficzne Tomasz Kulawik

Opracowanie jest kolejnym tomem serii obejmującym zabytki sztuki sakralnej na terenach dawnego województwa trockiego. Wykorzystano w nim materiały zgromadzone w latach 1994–1998 podczas wstępnej inwentaryzacji pod kierunkiem prof. Marii Kałamajskiej-Saeed, uzupełnione wynikami kwerend autorki w latach 2007–2014 w Moskwie i Petersburgu.

Tom zawiera opracowanie obiektów stanowiących cały dawny zespół jezuitów w Grodnie, złożony z kościoła (obecnej katedry), kolegium i szkoły (obecnie budynki więzienne), apteki (mieszczącej też plebanię), korytarzy łączących kolegium z kościołem i apteką oraz tzw. starej bursy, której mury wtopione są w zachodnie skrzydło zabudowań kurii biskupiej. Opisowi i omówieniu architektury towarzyszy kompleksowe przedstawienie wystroju oraz stałego i ruchomego wyposażenia kościoła.

Książka została zaopatrzona w spisy wykorzystanych materiałów archiwalnych, bibliografię, indeksy nazwisk i miejscowości oraz spis ilustracji.

Marta Gaj

Litwa z lotu ptaka. Ilustrowany album pojęć, miejsc i faktów z życia Mikalojusza Konstantinasa Čiurlionisa

wersja polska, 40 s., format 21 × 21 cm, oprawa miękka,

ISBN 978-83-63463-39-7, projekt i opracowanie graficzne Monika Chrabąszcz

Publikacja przybliża życie oraz twórczość malarza i kompozytora, a także jego ojczyznę – Litwę. Narratorem jest sam artysta, który z pokładu balonu opowiada o miejscach i ludziach związanych z jego życiem, a także o tradycjach i wierzeniach litewskich. Z podniebnego dystansu pokazuje Druskeniki, gdzie spędził dzieciństwo, Rajgród – dolinę Niemna, gdzie wśród dziewiczej natury szukał inspiracji, Połagę – morski kurort będący nadbałtycką ostoją dla wrażliwych dusz, oraz miasta: Kowno, gdzie mieści się Narodowe Muzeum Sztuki M.K Čiurlionisa, i Wilno, stolicę Litwy. Dziedzictwo i kulturę Litwy przybliżają rozdziały poświęcone panteonowi litewskich bogów oraz legendom o Juracie i o Eglė, opowieściom o ludowych pieśniach – dajnach, czy kulinarnej tradycji naszych sąsiadów. Książka przeznaczona jest dla dzieci od lat 6.

BIBLIOTEKA NAUKOWA MCK I CZYTEL尼亚 ROLANDA BERGERA

Biblioteka Naukowa stanowi w strukturze Międzynarodowego Centrum Kultury integralną część Instytutu Dziedzictwa Europejskiego. Udostępnia ona swoje zbiory przez sześć dni w tygodniu wszystkim zainteresowanym.

Biblioteka gromadzi światową literaturę naukową z zakresu szeroko rozumianego dziedzictwa kulturowego i nowej filozofii zarządzania nim, w szczególności dotyczącą historii i teorii kultury, historii i tożsamości Europy Środkowej, sztuki, architektury, urbanistyki, zarządzania miastami historycznymi, ochrony zabytków, dziedzictwa kulturowego w kontekście ekonomii, etnografii i tradycji regionów Europy, mniejszości narodowych, dialogu międzykulturowego.

Ze względu na specjalistyczny charakter zasobów czytelnikami Biblioteki są przede wszystkim studenci studiów podyplomowych Akademii Dziedzictwa, stypendyści programu Thesaurus Poloniae, pracownicy naukowci, doktoranci i studenci lokalnych uczelni oraz innych ośrodków naukowych w kraju i za granicą, a także pasjonaci i poszukiwacze wiedzy. Biblioteka jest też niezbędnym warsztatem pracy dla pracowników MCK wspomagającym realizację ich naukowych zadań.

Księgozbiór Biblioteki Naukowej MCK pod koniec 2015 roku liczył ponad 35 tysięcy jednostek inwentarzowych (wydawnictw zwartych, ciągłych i czasopism, wydawnictw audiowizualnych i specjalnych). Systematyczny przyrost zasobów Biblioteki (rocznie o ponad 2000 wydawnictw) dokonuje się nie tylko poprzez zakupy książek i czasopism, ale również dzięki wymianie publikacji oraz darom – te dwie formy pozyskiwania wydawnictw zapewniły około 30 procent nabytków w 2015 roku. Biblioteka MCK współpracuje z ponad 80 instytucjami krajowymi i zagranicznymi. Najwięcej pozycji wpłynęło z wymiany z Biblioteką Naukową Polskiej Akademii Umiejętności i Polskiej Akademii Nauk w Krakowie oraz Biblioteką Wydziału Sztuki Uniwersytetu Pedagogicznego w Krakowie, nowego partnera Biblioteki MCK. W zamian za otrzymane, często unikatowe w skali kraju fachowe publikacje Biblioteka przekazała do zbiorów instytucji partnerskich wydawnictwa MCK, które cieszą się nieustającym zainteresowaniem i uznaniem czytelników. Biblioteka MCK uzupełniła też w znaczący sposób swoje zasoby dzięki darom przekazanym przez różne instytucje, między innymi przez Bibliotekę Jagiellońską oraz Bibliotekę Hertziana w Rzymie. Część zasobów trafiła do Biblioteki jako dar od osób fizycznych. Przykładem jest prenumerata specjalistycznego czasopisma „Art Newspaper” zapewniona przez Fundację Zbiorów im. Ciechanowieckich w Zamku Królewskim w Warszawie. Zgromadzone zbiory są w profesjonalny sposób opracowywane i udostępniane czytelnikom w katalogu online. Biblioteka MCK jest członkiem zespołu bibliotek skupionych wokół Narodowego Uniwersalnego Katalogu NUKAT i czynnie uczestniczy w jego budowie. Katalog centralny NUKAT tworzony jest metodą współkatalogowania, która usprawnia i przyspiesza katalogowanie, a w końcowym efekcie umożliwia pobieranie wysokiej jakości opisów bibliograficznych i powiązanych z nimi haseł wzorcowych do lokalnych katalogów przez 140 polskich bibliotek biorących udział w projekcie.

Od 1 września 2015 roku katalog Biblioteki mck został udostępniony czytelnikom w oprogramowaniu Chamo firmy Innovative. Nowy system, zwany katalogiem następnej generacji, wprowadził księgozbiór Biblioteki w środowisko nowoczesnych i intuicyjnie obsługiwanych interaktywnych wyszukiwarek i portali internetowych. Oprócz wyszukiwania za pomocą haseł i wyszukiwania zaawansowanego do dokumentów w katalogu można również dotrzeć poprzez wyszukiwanie typu google – jedno okno wyszukiwania. Wyróżniającą funkcjonalnością katalogu Biblioteki mck jest wyszukiwanie fasetowe (*faceted browsing*), umożliwiające zawężenie wyników wyszukiwania z wykorzystaniem udostępnionych faset.

W 2015 roku wdrożono również autorskie bazy informatyczne do obsługi prac związanych z gromadzeniem wydawnictw zwartych, ciągłych i czasopism, zbiorów specjalnych i audiowizualnych. Bazy umożliwiają między innymi dostęp do nabytków w formie elektronicznej, a także tworzenie i wydruk inwentarzy bibliotecznych.

Księgozbiór Biblioteki jest udostępniany w Czytelni Rolanda Bergera wyposażonej w 12 multimedialnych stanowisk dla czytelników. W Bibliotece można wykonywać wydruki komputerowe, kserokopie materiałów, zdjęcia, skany (do dyspozycji czytelników są również ręczne skanery linijkowe) oraz skorzystać z sieci wi-fi na własnych urządzeniach.

Co miesiąc czytelnicy mogą zapoznać się z nowymi nabytkami, których wykaz prezentowany jest na stronie domowej Biblioteki. Do stałej komunikacji z czytelnikami służy przygotowywany kwartalnie newsletter informujący o bieżących wydarzeniach w Bibliotece, rekomendowanych publikacjach i kolekcjach.

Pracownicy Biblioteki mck biorą czynny udział w konferencjach naukowych, spotkaniach społeczności bibliotekarskiej, projektach edukacyjnych, szkoleniach, webinarach.

Dorota Witczak

BIBLIOTEKA NAUKOWA MCK

MECENASI SPONSORZY PARTNERZY

PROMOCJA, WSPÓŁPRACA Z MEDIAMI I PARTNERAMI

Aby dotrzeć do jak największej liczby odbiorców, Międzynarodowe Centrum Kultury stale prowadzi działania komunikacyjne, oparte przede wszystkim na budowaniu i umacnianiu relacji z przedstawicielami mediów, a także na współpracy z partnerami takimi jak sponsorzy i patroni medialni. W dużej mierze to dzięki nim stale zwiększa się liczba osób biorących udział w organizowanych przez mck wydarzeniach i projektach.

Efektem tej współpracy w 2015 roku była szeroka obecność mck w mediach, w których w sumie ukazało się ponad 2500 informacji na temat jego działalności. W tworzonych i wysyłanych regularnie informacjach prasowych oraz newsletterach prezentowaliśmy nie tylko wystawy, ale także międzynarodowe projekty i programy badawcze oraz informowaliśmy o współpracy z ważnymi instytucjami i partnerami z Europy Środkowej i świata.

Dbamy, aby nasze wydarzenia prezentowane były zarówno w wydawanych przez nas dwumiesięcznych programach, drukach ulotnych i na plakatach, jak i na nośnikach reklamy zewnętrznej, takich jak citylighty, flagi na Rynku Głównym, słupy reklamowe. Po Krakowie jeździły także tramwaje reklamujące wystawę *Mit Galicji i M.K. Čiurlionis. Litewska opowieść*. Wystawy były również promowane podczas popularnych imprez, takich jak Targi Śniadaniowe czy Kiermash, gdzie organizowaliśmy warsztaty, quizy i konkursy. Informacje o działalności mck obecne były w prasie lokalnej i ogólnopolskiej, na antenie rozgłośni radiowych oraz na portalach horyzontalnych, takich jak Onet, Wirtualna Polska czy Interia, a także tych zajmujących się tematyką kulturalną, miejską, edukacyjną, historyczną. Podobnie jak w latach ubiegłych także w 2015 roku przygotowaliśmy kilkustronicowe dodatki do gazet, w których prezentowaliśmy nasze wystawy w szerszym kontekście.

Najbardziej interesujące materiały filmowe rejestrujące wydarzenia mck zamieszczamy w naszym kanale na YouTube (mckkrk) oraz na portalach promujących kulturę. Informacje o wystawach emitowała telewizja lokalna, wzmianki o programie mck pojawiały się także w programach ogólnopolskich, w tym w tvp Kultura i tvp Polonia. Zwiastuny wydarzeń mck pokazywane były na ekranach w środkach komunikacji publicznej w Krakowie oraz na ekranach ledowych w centrum miasta.

Chętnie wykorzystujemy również nowe media, nasze posty na profilu mck na Facebooku „polubiło” już ponad 13 tysięcy osób. Stale rośnie grupa śledząca nasze wpisy na anglojęzycznym Twitterze, a od roku 2015 mck promuje swoje wydarzenia również przez Instagram.

Pracownicy mck są często zapraszani przez media do eksperckich analiz dotyczących wielu istotnych współcześnie tematów – od urbanistyki, regionu Europy Środkowej czy sztuki po tak dziś ważny dla kultury fundraising.

Jest już tradycją, że okazją do wyrażenia wdzięczności za współpracę w 2014 roku jest tradycyjne noworoczne spotkanie naszych Partnerów i Przyjaciół, które tym razem odbyło się 30 stycznia 2015 roku. Zgromadziło ono przedstawicieli

Od lewej: Jan Pamuła, prezes Międzynarodowego Portu Lotniczego Kraków Balice, i prof. Jacek Purchla

Promocja wizualna wystawy *Mit Galicji*

Promocja wizualna wystawy *M.K. Čiurlionis. Litewska opowieść*

Promocja wizualna wystawy *Ślady ludzi*. Cristiano Mascaro / Sławomir Rumiak

Promocja wizualna wystawy *Ślady ludzi*. Cristiano Mascaro / Sławomir Rumiak

władz regionu i miasta, korpusu dyplomatycznego i instytucji, osobistości ze środowiska kultury, nauki, patronów medialnych oraz mecenasów i sponsorów, których wsparcie pomogło zrealizować na wysokim poziomie merytorycznym i artystycznym program mck. Profesor Jacek Purchla wręczył pamiątkowe dyplomy Janowi Pamule, prezesowi Międzynarodowego Portu Lotniczego Kraków Balice; Jerzemu Krogulcowi, prezesowi Warimpex Polska; Andrzejowi Świerczyńskiemu, prezesowi MPK SA w Krakowie oraz Tadeuszowi Trzmielowi, zastępcy prezydenta Miasta Krakowa i Krzysztofowi Kaczmarowi, prezesowi Zarządu Fundacji Kronenberga przy Citi Handlowy.

Edyta Gajewska, Ewa Czarnecka

OŚRODEK KOMUNIKACJI

MECENASI, SPONSORZY I PARTNERZY MIĘDZYNARODOWEGO CENTRUM KULTURY

STYCZEŃ – GRUDZIEŃ 2015

Partnerzy

Ambasada Izraela w Warszawie

AMS

Andel's Hotel Cracow

Austriackie Forum Kultury

Canson

Centrum Kultury i Języka Rosyjskiego Uniwersytetu Pedagogicznego
w Krakowie

Centrum Polsko-Rosyjskiego Dialogu i Porozumienia w Warszawie

Centrum Zarządzania Dziedzictwem Kulturowym im. Gyuli Forstera

Deutsch Polnische Wissenschaftsstiftung

European Network of Cultural Administration Training Centers (ENCATC)

Eurośródziemnomorska Fundacja Dialogu Kultur im. Anny Lindh

Festiwal Kultury Żydowskiej

Fundacja Kronenberga przy Citi Handlowy

Fundacja Międzynarodowe Centrum Kultury

Gmina Miejska Kraków

Hamelin Polska

The Heritage Alliance Europa Nostra

Heritage Europe-EAHTR (European Association of Historic Towns and Regions)

Hotel Polski Pod Białym Orłem

ICOMOS Hungary

Institut für den Donauraum und Mitteleuropa

Instytut Adama Mickiewicza

International Association of Research Institutes in the History of Art (RIHA)

Krakow Airport

Krakowski Kredens Tradycja Galicyjska SA

Krakowskie Biuro Festiwalowe

Małopolska Szkoła Administracji Publicznej Uniwersytetu Ekonomicznego
w Krakowie

Miejskie Przedsiębiorstwo Komunikacyjne SA w Krakowie

Międzynarodowa Fundacja Charytatywna im. Dmitrija Lichaczowa,
Petersburg

Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego RP

Ministerstwo Kultury Republiki Czeskiej

Ministerstwo Spraw Zagranicznych Izraela

Ministerstwo Spraw Zagranicznych RP

Muzeum Sztuki Mikołajusa Konstantinasa Čiurlionisa w Kownie

Narodowe Archiwum Cyfrowe
 Państwowe Muzeum Historii Politycznej Rosji, Petersburg
 Państwowe Muzeum Historii Sankt Petersburga
 Polski Instytut Kultury w Londynie
 The Raymond Lemaire International Centre for Conservation (KU Leuven)
 Restauracja Chimera
 Stowarzyszenie Absolwentów Akademii Dziedzictwa
 Stowarzyszenie Międzynarodowe Triennale Grafiki w Krakowie
 Studienstiftung des deutschen Volkes
 Teatr „Bagatela” im. Tadeusza Boya-Żeleńskiego
 Tokyo University of Foreign Studies
 Ukraiński Uniwersytet Katolicki
 Uniwersytet Jagielloński
 Uniwersytet w Bremie
 Urząd ds. Zabytków Republiki Słowackiej
 Warimpex Polska sp. z o.o.
 Wien Museum

Patroni medialni

AHICE	Polskie Radio Program 1
„Art&Business”	Polskie Radio Program 2
Bryła.pl	Purpose
czasdzieci.pl	Radio Kraków Małopolska
doc! photo magazine	RynekiSztuka.pl
„EGO Inspiracje”	„SZUM”
e-krakow.com	Teatr Bagatela
„Gazeta Wyborcza”	Telewizja M
„Herito”	tvP Kraków
Interia.pl	tvP Kultura
„In Your Pocket”	„Tygodnik Powszechny”
„Karnet”	www.krakow.pl
Miasteczko Poznań	„Zwierciadło”
„Midrasz”	
„Mówią wieki”	
„New Eastern Europe”	
O.pl Polski Portal Kultury	
Off Radio Kraków	

ANEKS

RADA PROGRAMOWA MIĘDZYNARODOWEGO CENTRUM KULTURY

KADENCJA 2014–2017

Andrzej Rottermund – przewodniczący

Jerzy Bahr

Antoni Bartosz

Andrzej Chwalba

Jerzy Hausner

Paweł Jaskanis

Adolf Juzwenko

Csaba Kiss

Maria Poprzęcka

Mykoła Riabczuk

Janusz Sepioł

Monika Smoleń

Robert Traba

Magda Vášáryová

Andrzej Wajda

Rada Programowa MCK

STRATEGIA MIĘDZYNARODOWEGO CENTRUM KULTURY

NA LATA 2013–2020 (WYCIĄG)

W 2013 roku Rada Programowa Międzynarodowego Centrum Kultury przyjęła wypracowaną przez zespół mck Strategię na lata 2013–2020. Jest to dokument, który w sposób precyzyjny określa misję i wizję instytucji, wytycza cele i określa sposoby ich realizacji, a także definiuje miejsce mck w krajobrazie polskich i zagranicznych instytucji kultury.

WIZJA, MISJA I CELE STRATEGICZNE

Wizja, czyli do czego dążymy

Kultura jako katalizator dialogu w Europie Środkowej.

Misja, czyli czym jesteśmy

Centrum międzynarodowego dialogu i interdyscyplinarnych badań nad kulturą i dziedzictwem w Europie i w świecie.

Cele strategiczne

1. Wzmacnianie pozycji Polski jako aktywnego uczestnika międzynarodowej debaty w sprawach kultury i dziedzictwa.
2. Budowanie wizerunku Polski jako promotora współpracy kulturalnej w Europie Środkowej.
3. Rozwijanie nowoczesnej, sprawnie zarządzanej instytucji.

ZAKRES TEMATYCZNY (FRAGMENT DOKUMENTU PROGRAMOWEGO)

- Teoria, filozofia i zarządzanie dziedzictwem. Pamięć. Tożsamość.
- Przestrzeń kulturowa, sztuka i dziedzictwo Europy Środkowej i Wschodniej.
- Dialog międzykulturowy.
- Miasto jako zwierciadło cywilizacji, laboratorium kreatywności, katalizator zmiany.
- Polityka kulturalna i ekonomika kultury.

mck ma charakter think tanku, który swoją misję realizuje poprzez połączenie niezależności badawczo-analitycznej z tworzeniem oferty kulturalnej o różnych formach (m.in. publikacje, wystawy, warsztaty, działalność edukacyjna). Daje to unikalny efekt synergii, pozwalający nie tylko na szerokie upowszechnienie wyników podejmowanych badań, ale też na pokazanie w praktyce, jak wynikające z nich rekomendacje można implementować w instytucji publicznej, przyczyniając się do budowy nowoczesnego, uczestniczącego i świadomego społeczeństwa XXI wieku.

Działania MCK wyrastają z przekonania, że rolę Polski – jako dużego środkowoeuropejskiego państwa – winno być inicjowanie i kreowanie międzynarodowej debaty o dziedzictwie i kulturowych wyzwaniach współczesności. Jednocześnie działalność MCK ma być głosem Europy Środkowej i Wschodniej w skali globalnej – stąd współpraca z pozostałymi państwami Europy i innych kontynentów. MCK staje się tu podwójnym narzędziem – z jednej strony ma za zadanie, jako polski lider w regionie, twórczo na niego oddziaływać. Z drugiej zaś – reprezentując region, ma budować obraz Polski w świecie. Centrum – swoisty inkubator idei – winno być eksporterem polskiej myśli intelektualnej w regionie i w świecie. Ważne jest także, aby element konkurencyjności państw (nieodłączny w gospodarce czy w polityce) zrównoważyć aspektem partnerskim, możliwym do najlepszego urzeczywistnienia we współpracy kulturalnej. Takie nastawienie sprzyja formowaniu myślenia Polaków o ich sąsiadach jako o partnerach (co istotne także dla procesu pojednania z sąsiadami jako warunku sukcesu na arenie międzynarodowej), a zarazem ugruntowuje w nich poczucie, że Polska działa we wspólnym interesie. Specjalistyczna wiedza w zakresie kultury XX wieku w Europie Środkowej i Wschodniej, jaką dysponuje MCK, jest kluczowa do budowy dobrych relacji z sąsiadami. Bez znajomości doświadczenia XX wieku nie jest możliwe zrozumienie stereotypów, postaw i uprzedzeń warunkujących zachowania i reakcje sąsiadów. Rzetelna wiedza i wydobycie wspólnoty tego doświadczenia pozwalają natomiast uczynić je płaszczyzną sprzyjającą dialogowi i gruntem do pomyślnego spotkania. Na tym polega waga partnerskich projektów kulturalnych realizowanych przez MCK.

Warto dodać, że widzenie przeszłości w perspektywie dzisiejszych wyzwań i w perspektywie projektowanej przyszłości streszcza się w pojęciu dziedzictwa, które w MCK poddawane jest wielostronnej refleksji. Przy czym o ile dziedzictwo wieków wcześniejszych zostało należycie rozpoznane – w pewien sposób jest więc oczywiste – o tyle to, co pozostawił wiek XX, w aspekcie materialnym i niematerialnym, wymaga dopiero refleksji, oceny i wynikającej z nich ochrony, słowem – sformułowania i wcielenia w życie zupełnie nowego podejścia. Takie przeświadczenie jest fundamentem misji i działania MCK.

STRUKTURA ORGANIZACYJNA MIĘDZYNARODOWEGO CENTRUM KULTURY

DYREKCJA

Dyrektor

Prof. dr hab. Jacek Purchla

Zastępczyni Dyrektora ds. Programowych

Agata Wąsowska-Pawlik

Zastępca Dyrektora ds. Organizacyjnych

Anna Gawron (do ix)

Piotr Bąk (od x)

Pełnomocnik Dyrektora

Ryszard Błachut

Główna Księgowa

Maria Biel

ZESPÓŁ

Instytut Dziedzictwa Europejskiego

Dr hab. Krzysztof Broński (kierownik), dr Beata Nykiel (zastępczyni kierownika)

Karolina Grabarczyk-Chocholek (od vii), dr Katarzyna Jagodzińska,

Anna Kępińska, dr Żanna Komar, Joanna Sanetra-Szeliga

Biblioteka mck i Czytelnia Rolanda Bergera: Magdalena Spyra,

Dorota Witczak

Ośrodek Wystaw

Regina Pytlik (kierowniczką)

Agnieszka Adamczak, Marta Gaj, Karolina Grabarczyk-Chocholek (do vi),

Helena Postawka-Lech, dr Monika Rydiger, Anna Stec, Anna Śliwa, Natalia Żak

Wydawnictwo mck

Łukasz Galusek (kierownik)

Agnieszka Antos, Marzena Daszewska, Magdalena Link-Lenczowska,

Magdalena Petryna (do vii), Aleksandra Szczepan (od viii)

Ośrodek Edukacji – Akademia Dziedzictwa

Dr Michał Wiśniewski (kierownik)

Ewa Wojtoń

Ośrodek Komunikacji

Ewa Czarnecka (kierowniczka)

Edyta Gajewska, Julita Kwaśniak

Biuro Organizacyjne

Barbara Bańka (kierowniczka)

Anna Jakubiak, Barbara Kołacz, Jolanta Szymanek (Archiwum)

Biuro Administracji

Piotr Bąk (kierownik do IX)

Janusz Ogonowski (kierownik od X)

Zbigniew Bednarz, Elżbieta Hajdas, Roman Kawalec, Daniel Krawczyk,

Marek Krawczyk, Antoni Michalik, Grażyna Sanak, Sylwia Żmuda-Żelazny

Biuro Finansowo-Księgowe

Marzena Krawczyk, Barbara Sendor

Stanowisko ds. Pozyskiwania Środków

Joanna Hojda-Pepaś

STATUT MIĘDZYNARODOWEGO CENTRUM KULTURY

ZAŁĄCZNIK DO ZARZĄDZENIA MINISTRA KULTURY I DZIEDZICTWA NARODOWEGO Z DNIA 6 WRZEŚNIA 2007

ROZDZIAŁ I • POSTANOWIENIA OGÓLNE

- § 1** Międzynarodowe Centrum Kultury, zwane dalej „Centrum”, jest państwową instytucją kultury działającą w szczególności na podstawie:
- 1) ustawy z dnia 25 października 1991 r. o organizowaniu i prowadzeniu działalności kulturalnej (DzU z 2002 r., nr 13, poz. 123, z późn. zm.*), zwanej dalej „ustawą”;
 - 2) zarządzenia nr 11 Ministra Kultury i Sztuki z dnia 10 maja 1991 r. w sprawie utworzenia Międzynarodowego Centrum Kultury w Krakowie, zmienionego zarządzeniem nr 18 z dnia 6 lipca 1992 r. oraz zarządzeniem nr 27 Ministra Kultury i Sztuki z dnia 18 maja 1995 r.;
 - 3) niniejszego statutu.
- § 2**
1. Siedzibą Centrum jest miasto Kraków.
 2. Terenem działania Centrum jest terytorium Rzeczypospolitej Polskiej i zagranica.
- § 3** Centrum podlega ministrowi właściwemu do spraw kultury i ochrony dziedzictwa narodowego, zwanemu dalej „Ministrem”.

ROZDZIAŁ II • CELE I ZADANIA

- § 4** Centrum jest instytucją kultury o charakterze naukowo-badawczym, edukacyjnym i informacyjnym.
- § 5** Celem działania Centrum jest wspieranie współpracy oraz integracji kulturalnej Europy i ochrony jej dziedzictwa kulturowego poprzez:
- 1) prowadzenie badań i studiów nad dziedzictwem europejskim ze szczególnym uwzględnieniem:
 - a) przestrzeni kulturowej Europy Środkowej i Wschodniej,
 - b) zjawiska wielokulturowości i przenikania kultur,
 - c) polskiego dziedzictwa kulturowego za granicą,
 - d) zarządzania dziedzictwem;

* Zmiany tekstu jednolitego wymienionej ustawy zostały ogłoszone w DzU z 2002 r., nr 41, poz. 364, z 2003 r., nr 96, poz. 874, nr 162, poz. 1568, i nr 213, poz. 2081, z 2004 r., nr 11, poz. 96, i nr 261, poz. 2598, z 2005 r., nr 131, poz. 1091, nr 132, poz. 1111, oraz z 2006 r., nr 227, poz. 1658.

- 2) edukację na rzecz Europy, prowadzoną w ramach tematyki obejmującej zakres działalności Centrum;
- 3) działalność promocyjną i informacyjną dotyczącą wszelkich dziedzin kultury europejskiej.

§ 6 Do zadań Centrum należą w szczególności:

- 1) organizowanie i udział w badaniach naukowych w zakresie dziedzictwa kulturowego oraz propagowanie ich wyników;
- 2) inspirowanie współpracy instytucji o charakterze naukowym i kulturalnym w zakresie ochrony i promocji dziedzictwa kulturowego Polski i Europy;
- 3) organizowanie wystaw w galerii własnej i innych miejscach w kraju i za granicą;
- 4) organizowanie i realizowanie programów edukacyjnych, a zwłaszcza Akademii Dziedzictwa;
- 5) działalność wydawnicza i prowadzenie specjalistycznej biblioteki;
- 6) zbieranie, dokumentowanie i upowszechnianie informacji dotyczących dziedzictwa kulturowego Polski i Europy.

ROZDZIAŁ III • ZARZĄDZANIE I ORGANIZACJA

-
- § 7**
1. Działalnością Centrum kieruje dyrektor powoływany i odwoływany przez Ministra.
 2. Zastępców dyrektora powołuje i odwołuje dyrektor.

-
- § 8** Do obowiązków dyrektora Centrum należy w szczególności:
- 1) kierowanie pracami Centrum oraz nadzór nad majątkiem przekazanym mu w zarząd;
 - 2) decydowanie o celowości wydatków i zarządzanie wypłat w ramach zatwierdzonego budżetu;
 - 3) decydowanie o przyjmowaniu zapisów i darowizn oraz przyjmowaniu i przekazywaniu depozytów;
 - 4) zawieranie umów o pracę, umów zlecenia i umów o dzieło oraz decydowanie w sprawach osobowych;
 - 5) reprezentowanie Centrum na zewnątrz.

-
- § 9**
1. W skład Centrum wchodzi następujące komórki organizacyjne:
 - 1) Biuro Organizacyjne;
 - 2) Biuro Administracji;
 - 3) Biuro Finansowo-Księgowe;
 - 4) Instytut Dziedzictwa Europejskiego;
 - 5) Ośrodek Wystaw i Wydawnictw;
 - 6) Ośrodek Edukacji – Akademia Dziedzictwa;
 - 7) Ośrodek Strategii i Komunikacji.
 2. Dyrektor Centrum może tworzyć, łączyć, dzielić i likwidować komórki organizacyjne Centrum.

- § 10**
1. Organizację wewnętrzną Centrum, w tym szczegółowy zakres działania komórek organizacyjnych oraz podział kompetencji między dyrektorem Centrum i zastępcami dyrektora, określa regulamin organizacyjny nadany przez dyrektora Centrum, z zastrzeżeniem art. 13 ust. 3 ustawy.
 2. Zmiany regulaminu organizacyjnego dokonywane są w trybie określonym w ust. 1.

ROZDZIAŁ IV • RADA PROGRAMOWA

- § 11**
1. W Centrum działa Rada Programowa, zwana dalej „Radą”, jako organ doradczy i opiniodawczy dyrektora Centrum.
 2. W skład Rady wchodzi od 10 do 15 członków (w tym delegowany przez Ministra jego przedstawiciel), powoływanych i odwoływanych przez dyrektora Centrum spośród:
 - 1) autorytetów w zakresie sztuki, dziedzictwa kulturowego i jego ochrony;
 - 2) krytyków sztuki, historyków sztuki i mecenasów kultury.

- § 12**
1. Kadencja Rady trwa trzy lata.
 2. Do zadań Rady należy opiniowanie i wnioskowanie w sprawach związanych z całokształtem działalności Centrum.
 3. Pracami Rady kieruje przewodniczący wybrany przez członków Rady.
 4. Przewodniczący zwołuje posiedzenia Rady przynajmniej raz w roku.
 5. Rada działa na podstawie uchwalonego przez siebie regulaminu.
 6. Obsługę Rady prowadzi przedstawiciel Centrum wskazany przez dyrektora.

ROZDZIAŁ V • MAJĄTEK I FINANSE

- § 13**
1. Centrum prowadzi gospodarkę finansową na zasadach określonych w ustawie z dnia 25 października 1991 r. o organizowaniu i prowadzeniu działalności kulturalnej.
 2. Działalność Centrum finansowana jest z dotacji budżetowych, z dochodów własnych uzyskiwanych z działalności statutowej, dobrowolnych wpłat, zapisów osób prawnych i fizycznych, a także z innych źródeł.
 3. Podstawą gospodarki finansowej Centrum jest roczny plan finansowy ustalony przez dyrektora.
 4. Dyrektor Centrum zapewnia terminowe sporządzenie rocznego sprawozdania finansowego, obligatoryjnie jego zbadanie przez biegłego rewidenta i przedłożenie go do zatwierdzenia Ministrowi.

- § 14**
1. Do składania w imieniu Centrum oświadczeń w zakresie praw i obowiązków majątkowych konieczne jest współdziałanie dwóch upoważnionych osób.
 2. Osobami upoważnionymi są: dyrektor Centrum, zastępca dyrektora, główny księgowy oraz upoważnieni pisemnie przez dyrektora Centrum pełnomocnicy.
 3. Dyrektor może upoważnić określone osoby do dokonywania innych niż wymienione w ust. 1 czynności prawnych w imieniu Centrum, określając każdorazowo zakres pełnomocnictwa.

- § 15**
1. W celu finansowania działalności określonej w § 5 i 6 Centrum może prowadzić, jako dodatkową, działalność gospodarczą według zasad określonych w obowiązujących przepisach, o ile działalność ta nie spowoduje ograniczenia przedmiotu działalności Centrum, określonego w § 5 i 6.
 2. Dochód z działalności gospodarczej Centrum może być wykorzystywany wyłącznie w celu finansowania działalności określonej w § 5 i 6.

ROZDZIAŁ VI • POSTANOWIENIA KOŃCOWE

- § 16**
1. Centrum podlega wpisowi do rejestru prowadzonego przez Ministra.
 2. Centrum rozpoczyna działalność i uzyskuje osobowość prawną z chwilą wpisania do rejestru.

- § 17**
- Zmiany w statucie mogą być dokonywane w trybie określonym dla jego nadania.

© Copyright by Międzynarodowe Centrum Kultury, Kraków 2016

REDAKTOR

Jacek Purchla

OPRACOWANIE TEKSTÓW

Aleksandra Szczepan

OPRACOWANIE TYPOGRAFICZNE I PROJEKT OKŁADKI

Kuba Sowiński (Biuro Szeryfy)

OPRACOWANIE GRAFICZNE

Wojciech Kubiena (Biuro Szeryfy)

KOREKTA

Anastazja Oleśkiewicz

AUTORZY ZDJĘĆ

Adrianna Alsknin, Monika Chrabąszcz, Edyta Gajewska, Łukasz Galusek,
Katarzyna Jagodzińska, Andrzej Janikowski, Michał Jasiulewicz,
Peter Kainz, Żanna Komar, Paweł Krawczyk, Paweł Mazur, pofoto.pl,
Helena Postawka-Lech, Jacek Purchla, Klaudyna Schubert, Natalia Wiernik,
Michał Wiśniewski, Ewa Wojtoń

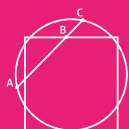
DRUK I OPRAWA

Drukarnia Goldruk, Nowy Sącz

WYDAWCA

Międzynarodowe Centrum Kultury
31-008 Kraków, Rynek Główny 25
tel.: 12 42 42 811
faks: 12 42 18 571, 12 42 17 844
e-mail: sekretariat@mck.krakow.pl
www.mck.krakow.pl

MIĘDZYNARODOWE
CENTRUM
KULTURY

Rynek Główny 25
31-008 Kraków
www.mck.krakow.pl